

Motion till riksdagen 2011/12:U315

av **Urban Ahlin m.fl. (S)**

En rättvis värld är möjlig

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	4
1 Inledning	9
2 Solidaritetspolitik – vårt utvecklingssamarbete.....	11
2.1 Solidaritetspolitik	11
2.2 Politik för hållbar global utveckling	13
2.3 Fattigdomsbekämpning i centrum	13
2.4 Klimatsmart bistånd	14
2.5 Konflikthantering, medling och fredsarbete	15
2.6 Kvalitetsförstärkning	15
2.7 Demokrati och mänskliga rättigheter	16
2.8 Svenskt demokratistöd till Nordafrika och Mellanöstern	17
2.9 Jämställdhet.....	18
2.10 Ohälsa som hot mot utveckling	19
2.11 EU-bistånd.....	19
2.12 Utvecklingssamarbete genom det civila samhällets organisationer.....	20
3 Globalisering.....	20
3.1 Den svenska välfärdsmodellen behövs i globaliseringen	21
3.2 Fri, rättvis och hållbar handel	22
3.3 Finansiella institutioner	27
3.4 Tygla spekulatönskonomin.....	28
3.5 Avskaffa jordbrukssubventionerna	28
3.6 Miljön kräver samarbete över gränserna	29
3.7 Företagens ansvar	30
3.8 Kamp mot korruption en förutsättning för utveckling.....	31
4 Mänskliga rättigheter	31
4.1 Regelverk kring mänskliga rättigheter	32
4.2 Dödsstraff och tortyr	33
4.3 Mänskliga rättigheter i arbetslivet	34
4.4 Kvinnors rättigheter.....	37
4.5 Handel med människor.....	39

Fel! Okänt namn på

4.6	Situationen för minoriteter.....	40
4.7	Hbt-personers rättigheter	41
4.8	Rättssäkerhet i kampen mot terrorism	42
4.9	Enskilda fall och Dawit Isaak	43
4.10	FN:s råd för mänskliga rättigheter	43
4.11	Internationella brottmålsdomstolen	44
4.12	Skyldigheten att skydda	45
4.13	Barn i världen	46
5	FN och folkrätten	47
6	Säkerhetspolitik	53
6.1	Nya hot och en modern säkerhetspolitik.....	53
6.2	Kvinnor i konflikter	56
6.3	EU:s krishantering	58
7	En offensiv nedrustningspolitik.....	59
7.1	Massförstörelsevapen	61
7.2	Konventionella vapen	62
7.3	Klustervapen.....	63
7.4	Krigsmateriel	64
7.5	Socialdemokraternas tolvpunktsprogram för nedrustning: En svensk offensiv mot massförstörelsevapen och för nedrustning	65
8	Närområdet: Nordiskt samarbete, Östersjön och Barents.....	67
8.1	Det nordiska samarbetet	67
8.2	Samarbete i norra Europa	68
8.3	Nordiska rådet.....	70
8.4	Närområdet	71
8.5	Barentssamarbetet.....	71
8.6	Östersjön.....	73
9	Europa och Europeiska unionen	75
9.1	Grunden för EU-samarbetet.....	75
9.2	EU:s grannskap.....	76
9.3	Öster om EU	77
9.4	Söder om EU	79
9.4.1	Nordafrika och den arabiska våren	79
9.5	Ökad öppenhet och insyn inom EU	80
9.6	Ett föredöme för det internationella samarbetet.....	80
9.7	En bättre värld	81
9.8	Europaparlamentets säte	83
10	Afrika	83
10.1	Afrikapolitiken – ett samarbete i förändring.....	83
10.2	Arbete, tillväxt och fackliga rättigheter	85
10.3	Utvecklingssamarbete och partnerskap.....	87
10.4	Avkolonisering, demokrati, mänskliga rättigheter och god sambhällsstyrning	88
10.5	Hälsa och utbildning – grundläggande rättigheter	89
10.6	Ett jämställt samhälle.....	90
10.7	Miljö, energi, klimat och hållbar utveckling.....	90
10.8	Säkerhet och konflikter.....	91

Fel! Okänt namn på

10.9	Afrikas horn.....	91
10.10	Etiopien	92
10.11	Eritrea.....	92
10.12	Sudan och Sydsudan.....	93
10.13	Västsahara	93
10.14	Zimbabwe.....	94
11	Mellanöstern	94
11.1	Israel och Palestina.....	94
11.2	Syrien	95
11.3	Irak	95
11.4	Iran	96
12	Asien.....	96
12.1	Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet	97
12.2	Relationer med Asien	99
12.3	Kina	101
13	Latinamerika	102
13.1	Colombia	104
13.2	Chile.....	105
13.3	Mexiko	105
13.4	Kuba	105
13.5	Nicaragua	106
14	Europarådet.....	107
14.1	Parlamentarisk ledning	107
14.2	Utvecklingen i Ryssland och dess grannstater.....	108
14.3	Utvecklingen i Turkiet och de muslimska länderna runt Medelhavet.....	109
14.4	Europarådet och minoriteters rättigheter	109
14.5	Övervakningen av Sveriges konventionsåtaganden	109
14.6	Nya konventioner och protokoll.....	110
14.7	Mediesituationen och frågan om journalisters rätt att skydda sina källor	110
14.8	Europeisk social stadga	111
14.9	Europarådets barnkampanj	112
15	OSSE:s parlamentariska församling.....	112
16	Sveriges representation i världen	113

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 1 Inledning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.1 Solidaritetspolitik.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.2 Politik för hållbar global utveckling.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.3 Fattigdomsbekämpning i centrum.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.4 Klimatsmart bistånd.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.5 Konflikthantering, medling och fredsarbete.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.6 Kvalitetsförstärkning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.7 Demokrati och mänskliga rättigheter.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.8 Demokratistöd till Nordafrika och Mellanöstern.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.9 Jämställdhet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.10 Ohälsa som hot mot utveckling.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.11 EU-bistånd.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.12 Utvecklingssamarbete genom det civila samhällets organisationer.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3 Globalisering.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.1 Den svenska välfärdsmodellen behövs i globaliseringen.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.2 Fri, rättvis och hållbar handel.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.3 Finansiella institutioner.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.4 Tygla spekulatönskonomin.¹
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.5 Avskaffa jordbrukssubventionerna.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.6 Miljön kräver samarbete över gränserna.

Fel! Okänt namn på

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.7 Företagens ansvar.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.8 Kamp mot korruption en förutsättning för utveckling.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4 Mänskliga rättigheter.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.1 Regelverk kring mänskliga rättigheter.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.2 Dödsstraff och tortyr.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.3 Mänskliga rättigheter i arbetslivet.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.4 Kvinnors rättigheter.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.5 Handel med människor.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.6 Situationen för minoriteter.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.7 Hbt-personers rättigheter.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.8 Rättssäkerhet i kampen mot terrorism.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.9 Enskilda fall och Dawit Isaak.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.10 FN:s råd för mänskliga rättigheter.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.11 Internationella brottmålsdomstolen.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.12 Skyldigheten att skydda.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.13 Barn i världen.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 5 FN och folkrätten.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 6.1 Nya hot och en modern säkerhetspolitik.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 6.2 Kvinnor i konflikter.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 6.3 EU:s krishantering.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 7 En offensiv nedrustningspolitik.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 7.1 Massförstörelsevapen.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 7.2 Konventionella vapen.

Fel! Okänt namn på

44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 7.3 Klustervapen.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 7.4 Krigsmateriel.
46. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 7.5 Socialdemokraternas tolvpunktsprogram för nedrustning – En svensk offensiv mot massförstörelsevapen och för nedrustning.
47. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 8.1 Det nordiska samarbetet.
48. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 8.2 Samarbete i norra Europa.
49. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 8.3 Nordiska rådet.
50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 8.4 Närområdet.
51. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 8.5 Barentssamarbetet.
52. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 8.6 Östersjön.
53. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.1 Grunden för EU-samarbetet.
54. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.2 EU:s grannskap.
55. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.3 Öster om EU.
56. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.4 Söder om EU.
57. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.5 Ökad öppenhet och insyn inom EU.
58. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.6 Ett föredöme för det internationella samarbetet.
59. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.7 En bättre värld.
60. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.8 Europaparlamentets säte.
61. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.1 Afrikapolitiken – ett samarbete i förändring.
62. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.2 Arbete, tillväxt och fackliga rättigheter.
63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.3 Utvecklingssamarbete och partnerskap.
64. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.4 Avkolonisering, demokrati, mänskliga rättigheter och god samhällsstyrning.

Fel! Okänt namn på

65. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.5 Hälsa och utbildning – grundläggande rättigheter.
66. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.6 Ett jämställt samhälle.
67. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.7 Miljö, energi, klimat och hållbar utveckling.
68. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.8 Säkerhet och konflikter.
69. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.9 Afrikas Horn.
70. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.10 Etiopien.
71. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.11 Eritrea.
72. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.12 Sudan och Sydsudan.
73. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.13 Västsahara.
74. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.14 Zimbabwe.
75. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 11.1 Israel och Palestina.
76. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 11.2 Syrien.
77. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 11.3 Irak.
78. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 11.4 Iran.
79. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12 Asien.
80. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12.1 Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet.
81. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12.2 Relationer med Asien.
82. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12.3 Kina.
83. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13 Latinamerika.
84. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.1 Colombia.
85. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.2 Chile.
86. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.3 Mexiko.

Fel! Okänt namn på

87. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.4 Kuba.
88. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.5 Nicaragua.
89. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 14.1 Parlamentarisk ledning.
90. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 14.2 Utvecklingen i Ryssland och dess grannstater.
91. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 14.3 Utvecklingen i Turkiet och de muslimska länderna runt Medelhavet.
92. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 14.4 Europarådet och minoritetets rättigheter.
93. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 14.5 Övervakningen av Sveriges konventionsåtaganden.
94. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 14.6 Nya konventioner och protokoll.
95. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 14.7 Mediesituationen och frågan om journalisters rätt att skydda sina källor.
96. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 14.8 Europeisk social stadga.
97. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 14.9 Europarådets barnkampanj.
98. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 15 OSSE:s parlamentariska församling.
99. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 16 Sveriges representation i världen.²

¹ Yrkande 18 hänvisat till FiU.

Fel! Okänt namn på

² Yrkande 99 hänvisat till KU.

Fel! Okänt namn på

1 Inledning

Jublet från Tahrirtorget nådde långt utanför Kairo. Tunisiernas, egyptiernas, libyernas, syriernas med fleras krav på demokrati, frihet och mänsklig värdighet inger förhoppningar om en demokratiseringsvåg för hela regionen. Samma förhoppningar väcktes för tjugo år sedan när de baltiska folken stod upp för sin frihet. De fick starkt stöd av omvärlden. En omvälvande och positiv utveckling följde. Dagens demonstranter förtjänar ett lika starkt stöd.

De genomgripande förändringar som följde på järnridåns fall och slutet på det kalla kriget var av enorm betydelse. Idag är EU i högsta grad en del av vår politiska vardag och den centrala utrikespolitiska aktören på vår kontinent. EU:s utrikespolitiska roll är i förändring. Sverige ska vara aktivt pådrivande för att EU ska vara en kraft för demokrati och mänskliga rättigheter.

Många länder, inte minst i Europa och USA, har drabbats hårt av den globala finanskrisen. Massarbetslöshet och raserade statsfinanser har följt i dess spår. Samtidigt har framför allt länder i Asien stärkt sin politiska och ekonomiska position. Kina har trots finanskrisen lyckats hålla uppe sin tillväxt genom massiva investeringar i infrastruktur. Dock har nödvändiga politiska reformer uteblivit. Indien fortsätter sin snabba ekonomiska utveckling. Såväl utvecklade asiatiska ekonomier som Japan och Sydkorea som de snabbväxande Indonesien och Vietnam kräver idag en tyngre plats vid det internationella förhandlingsbordet.

För att hantera utmaningarna i denna förändrade värld vill Socialdemokraterna se en ny inriktning på Sveriges utrikespolitik. Arbetet mot klimatförändringar, opålitliga finanssystem och orättvisor samt kampen för demokrati och mänskliga rättigheter måste bedrivas med kraft.

I dagens värld angår allt alla.

Vaclav Havel

En rättvis värld är möjlig. Det är alla människors frigörelse, utveckling och rätten till arbete vår internationella politik syftar till. Vi vill utrota fattigdomen, skapa en säkrare värld samt stärka demokratin och respekten för de mänskliga rättigheterna.

Globaliseringen fortsätter att öppna världen för Sverige och att öppna Sverige för världen. Det är en i grunden mycket positiv utveckling. Den snabba tekniska utvecklingen och tillgången på information, de globala marknaderna och handeln, rörligheten på arbetsmarknaden och det ökande resandet – utvecklingen har gjort oss alltmer till globala medborgare. Kopplingarna är tydliga mellan utvecklingen i världen och våra jobb, vår miljö och vår mat, vår säkerhet och hälsa här i Sverige.

Vi socialdemokrater har alltid varit en del av en internationell rörelse med ett engagemang för människor i andra länder och den värld vi har gemensamt. Fattigdom, miljöförstöring, förtryck och orättvisor har upprört socialdemokrater i alla tider. Idag delas känslan av globalt gemensamt ansvar av så många fler, och över detta gläds vi. Det är en styrka idag när så många av våra utmaningar delas globalt.

Fel! Okänt namn på

Klyftorna ökar mellan fattiga och rika människor inom våra länder, och mellan fattiga och rika länder. Finanskrisen är ett mycket tydligt exempel på hur de globala klyftorna påverkar oss i vardagen, våra jobb, vår välfärd och ekonomi, var vi än bor i världen. Allra hårdast drabbas de fattigaste. Stigande arbetslöshet rycker tusentals från välfärd och utveckling. Det leder till ökade sociala spänningar i alla länder. Kraftigt varierande tillgång och prisutveckling på livsmedel har drabbat de fattiga jordbruksproducerande länderna hårt. En miljard människor går hungriga och på Afrikas horn pågår en fruktansvärd svältkatastrof.

Både opålitligheten på finansmarknaderna och klimatkrisen kräver att globala politiskt hållbara lösningar med bindande regler kommer till stånd. Vi måste alla, demokratiskt, hjälpas åt att vrida utvecklingen i hållbar riktning – ekonomiskt, socialt och miljömässigt.

Vi ser idag de klassiska politiska motsättningarna på den globala arenan. Internationella företag kan utnyttja den gränslösa världen. Fria fackföreningar och fackliga rättigheter är viktiga i kampen för global rättvisa. Vi socialdemokrater har ett särskilt ansvar för att stödja det internationella fackliga arbetet och för att i alla sammanhang stå upp för människors fri- och rättigheter på en alltmer globaliserad arbetsmarknad.

De mänskliga rättigheterna utgör en okränkbar helhet. Vi anser att de medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella fri- och rättigheterna är universella, odelbara och individuella. De får inte inskränkas. Respekten för de mänskliga rättigheterna är ett uttryck för socialdemokratiens grundläggande värderingar och en förutsättning för demokrati. Därför är det självklart för oss att kritisera regimer som kränker de mänskliga rättigheterna, samtidigt som vi ska leva upp till våra egna nationella åtaganden.

Den arabiska vårens kraftfulla krav på frihet och demokrati måste få omvärldens tveklösa stöd.

I Europa har vi sett en fantastisk utveckling de senaste decennierna, även om vi i dagsläget ser allvarligt på att utvidgningsagendan förlorat fart. Genom att dörren hölls öppen för nya medlemmar till Europeiska unionen har fler tidigare kommunistdiktaturer reformerats och demokratiserats. Framväxten av EU-samarbetet har varit avgörande för vår kontinents välstånd.

EU måste fortsätta utvecklas inom de områden där EU bäst kan skapa gemensamma lösningar på gemensamma problem. Vi vill att EU ska vara en union för hållbar tillväxt och full sysselsättning. Ett väl fungerande EU bidrar till ett starkt och tryggt Sverige. Klimat- och miljöarbetet inom EU är ett av de bästa exemplen på hur vi gemensamt kan möta hot som inget land kan klara ensamt. Vi vill också stärka EU som global aktör för utveckling, rättvisare handel och försvarare av demokratin. EU:s arbetsformer måste bli öppnare och effektivare.

EU måste fortsätta att utveckla en politik som genomsyras av folkrätten och de mänskliga rättigheterna. Samarbetet med FN måste stärkas. EU:s stöd till FN:s nya råd för mänskliga rättigheter måste vara samstämt och tydligt.

I Ryssland pågår omvandlingen från kommunism, men vi ser oroande tecken på att mänskliga rättigheter och pressfrihet kränks. Sverige måste klara

Fel! Okänt namn på

att skapa ett förtroendefullt samarbete med Ryssland samtidigt som vi ska kritisera det vi anser är fel i rysk politik.

I Asien har det skett en remarkabel minskning av antalet fattiga. Det medför mer av ekonomisk utveckling och politisk makt för Asien – en positiv utveckling som fläckas av diktaturer som Burma och Nordkorea.

Efter demokratiseringsvågen i Latinamerika ökar kontinentens politiska och ekonomiska betydelse i takt med framgångsrika sociala och ekonomiska reformer i länder som Brasilien. I Afrika finns fortfarande konflikter och fattigdom, men vi ser också ökad tillväxt, demokratisering och utveckling.

Vårt politiska program för Afrika bygger på uthålliga relationer och långvarigt partnerskap.

Vi socialdemokrater vill att globaliseringens fördelar ska komma alla till del. Det kräver att människan sätts före marknaden. Fred, demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna och ekonomisk utveckling är grundläggande och att vi lyckas demokratisera globaliseringen och globalisera demokratin. I en värld som blir alltmer gränslös behöver demokratin bryta igenom för att påverka globalt. Större ansträngningar måste göras för att öka antalet demokratiska stater i världen. Ett lands inflytande på global nivå måste vara beroende av ett eget demokratiskt styrelseskick.

Vi socialdemokrater tror inte på ödet. Det är vår övertygelse att världen formas av de människor som befolkar den. Kan människor förstöra och förtrycka, så kan människor i samverkan skapa en bättre värld.

2 Solidaritetspolitik – vårt utvecklingssamarbete

2.1 Solidaritetspolitik

För oss socialdemokrater är människan målet – hennes utveckling och frihet, hennes vilja att växa, hennes ansvarskänsla för kommande generationer, hennes solidaritet med andra. Det är alla människors frigörelse politiken syftar till. Därför vill socialdemokrater bekämpa ekonomiska och sociala klyftor, vidga solidariteten och bidra till en värld där fattigdom och maktlöshet hör till det förgångna.

Bistånd kan, rätt använt, vara en katalysator för ökad utbildning, jämlikhet och framtidstro, men också ett sätt att bekämpa korrumpierade odemokratiska styrelseskick. Tillsammans med insatser på andra områden skapar bistånd förutsättningar för utveckling.

Vi socialdemokrater vill att det svenska utvecklingssamarbetet ska präglas av hög ambition och hög kvalitet och ge resultat. Vi vill att Sverige ska ge 1 procent av bruttonationalinkomsten i bistånd.

Kopplingen mellan säkerhet och utveckling på både kort och lång sikt är odiskutabel. Men i en värld som upprustar alltmer, och där många gånger större summor läggs på försvarsutgifter än på utvecklingssamarbete, är det

Fel! Okänt namn på

knappast fattigdomsbekämpningen som behöver mindre resurser. Vi socialdemokrater accepterar inte att biståndet urholkas genom att militära kostnader får räknas som bistånd.

Utvecklingen i världen är positiv på flera områden men samtidigt återstår många stora utmaningar för att utrota fattigdom, kämpa mot klyftor, förtryck och orättvisor och kunna ta tillvara människors kraft och vilja till utveckling.

Vår socialdemokratiska solidaritetspolitik ska utvecklas för att bättre kunna möta en ny tids krav och behov. För att kunna driva en modern solidaritets- och utvecklingspolitik med fattigdomsbekämpning i centrum vill vi socialdemokrater skärpa den tematiska fokuseringen i det svenska biståndet. Vi vill driva en tydlig solidaritetspolitik som kraftsamlar där Sverige har ett mervärde i form av erfarenhet och kunnande och som sätter barnen i centrum.

Vi vill utveckla den socialdemokratiska solidaritetspolitiken så att den förmår vara såväl katalysator för ekonomisk utveckling som pådrivande när det gäller rättigheter och demokratisering. I detta arbete vill vi finna vägar att ta tillvara utvecklingsländernas diaspora samt finna sätt att stötta världens migrantarbetares stora insatser genom remitteringar till sina hemländer. Få är så motiverade, har sådana kunskaper och erfarenheter att bistå länderna där de är födda, uppvuxna och har utbildats och arbetat i. Detta måste tas tillvara och stöttas på ett bättre sätt.

Värdegrunden för oss socialdemokrater på vilken vi grundar vår politik är solidariteten med världens utsatta, förtryckta, fattiga och exploaterade människor.

Orättvisorna tar sig många uttryck. Det finns fler hungriga människor i världen än den sammanlagda befolkningen i USA, Kanada och EU. Mer än en miljard människor lever under den absoluta fattigdomsgränsen på en dryg dollar per dag. Majoriteten av dessa är kvinnor.

Utvecklingen i fattiga länder är inte heller entydig. Framsteg och misär lever sida vid sida. Fattigdomen finns dessutom överallt och präglar även vardagen i rikare länder. En värld med cirka 200 miljoner barnarbetare är inte mänsklig. När arbetare blir inlåsta på fabriker i så kallade ekonomiska frizoner tillämpas inte alla människors lika värde. En invånare i den industrialiserade världen väntas leva nästan 30 år längre än den som bor i något av världens minst utvecklade samhällen. Över 100 miljoner barn går inte i skolan. För oss socialdemokrater är detta en ohållbar, oacceptabel och ovärdig situation.

Situationen i världen har dock på senare år förändrats radikalt – mest till det bättre. Fler människor än någonsin tidigare lever i demokratier. Mänsklighetens samlade välstånd växer, produktionen hushållar allt bättre med naturens resurser och fler reser sig ur förtryck, svält, sjukdom och analfabetism än någonsin tidigare. För första gången kan fattigdomen göras till historia. Det är möjligt att på en generation utrota fattigdomen, om den politiska viljan finns. Trots detta präglas världen av ökande orättvisor inom och mellan länder.

Parallellt med snabb tillväxt har vi i flera år i världen sett ökande sociala och ekonomiska klyftor och allt värre klimat- och miljöhot. Finanskrisen har förvärrat situationen för de fattiga, matpriserna har ökat, efterfrågan på produkter som produceras i utvecklingsländerna har minskat och för det de säljer

Fel! Okänt namn på

får de lägre pris. Idag går 925 miljoner människor hungrande enligt FAO. Krisen har också gjort att allt fler länder inte håller vad de lovar i det internationella biståndet. Det blir därför allt viktigare att biståndet fokuserar på att förbättra situationen för de fattigaste och mest utsatta. En ekonomiskt sett alltmer globaliserad värld kräver att också den internationella solidariteten globaliseras. Idag råder en djup obalans. De senaste årens djupa ekonomiska kris har förvärrat situationen för världens fattiga. Livsmedelskrisen, klimatkrisen och finanskrisen är globala skeenden som drabbar de redan utsatta hårdast. Världshandels minskning, minskade remitteringar, utländska investeringar – listan över minskade ekonomiska flöden är lång. Redan tidigare fanns ett gap mellan utlovat bistånd och vad givarländerna verkligen uppfyllde. I finanskrisens spår minskar biståndet.

2.2 Politik för hållbar global utveckling

År 2003 införde vi socialdemokrater och en enig svensk riksdag politiken för global utveckling (PGU). Det var ett viktigt steg för utvecklingspolitiken och rönste stor uppskattning både i Sverige och internationellt. PGU syftar till att bistå de fattiga länderna i deras utmaningar, främja synergier mellan olika politikområden och motverka utvecklingshämmande politik. Man ska också försöka att överbrygga globala hinder som utgör hinder för en rättvis och hållbar utveckling. I den sammanhållna politiken för global utveckling ska alla politikområden sträva mot samma mål – en hållbar global utveckling.

Vi vill utveckla den svenska politiken för global utveckling, som intentionen varit, genom att bygga på att fattigdomsbekämpningen ska engagera alla, myndigheter, kommuner, enskilda organisationer, näringsliv och fackföreningsrörelse. Vi vill utveckla PGU genom att skapa en samordningsfunktion i Regeringskansliet som ska svara för att regeringens agerande samfällt strävar mot målet om hållbar global utveckling. För att bättre motsvara en biståndsministers uppgifter i framtiden bör titeln biståndsminister ändras till minister för internationellt utvecklingssamarbete.

Den borgerliga regeringen har misslyckats med att genom en aktiv politik säkerställa att Sverige fortsätter vara ett föregångsland för PGU och utvecklingssamarbetet. Regeringen har inte visat intresse av att driva PGU-frågorna. Tvärtom har regeringens politik i många stycken istället medfört en oroande perspektivförskjutning där solidaritet och det lokala ägarskapet som förutsättning för förändring är starkt nedtonat till förmån för ökat fokus på det svenska egenintresset och en övertro på marknadslösningar.

2.3 Fattigdomsbekämpning i centrum

Fattigdomsbekämpningen ska stå i centrum för svenskt utvecklingssamarbete. Fattigdom skapar stort mänskligt lidande, hindrar människor från att kunna styra sina egna liv och ta del av samhällsarbetet och skapar även fortsatt miljöförstöring, konflikter och korruption.

Vi vill få till stånd en mer koncentrerad satsning på fattigdomsbekämpning. Det genomförs redan många angelägna åtgärder med våra biståndsmedel, men fokus på fattigdomsbekämpning är centralt för att vi ska kunna gå vidare mot en rättvisare värld.

Den ökade koncentrationen på fattigdomsbekämpning i det bilaterala utvecklingsarbetet måste också kompletteras med att styra det multilaterala biståndet till de internationella organisationer som mest effektivt bidrar till detta mål.

Vi vill att Sverige åter blir en tydlig röst i OECD för att skärpa regelverket så att biståndet inte används till sådant som inte tydligt bidrar till fattigdomsbekämpning.

Av världens samlade bistånd går bara en liten del till självhjälp och mikrolån. Människor har idéer och drivkraft till att förändra och förbättra sin situation, men alltför ofta saknas de små ekonomiska resurserna för den inledande investeringen. Något av det bästa vi kan göra är att förse människor med redskap så att de själva kan förbättra sin situation. Vår biståndspolitik tar sin utgångspunkt i människors egen initiativförmåga och kraft att skapa möjligheter att komma ur fattigdomen.

En kunskapsbaserad ekonomi är viktig inte bara här i Sverige utan också alltmer i utvecklingsländerna. Vi vill mer aktivt stödja entreprenörskap i utvecklingsländer. Det handlar också om att stärka fattiga människors, inte minst kvinnors, möjligheter att äga och driva företag och stärka deras rättigheter. Mikrolån fungerar oftast bäst när det är kvinnor som är låntagare. Den lön som kommer ur företagsamheten kommer också deras familjer till nytta. Vårt mål är att förändra och stärka kvinnors ställning. Vi vill också få fler barn, särskilt flickor, till skolan, och att få dem att gå hela skolgången, som ett led att minska fattigdomen och orättvisorna.

2.4 Klimatsmart bistånd

Klimatfrågan är en av vår tids viktigaste frågor och en viktig beståndsdel för hållbar utveckling. Vi vill inrätta en mekanism för miljöteknik- samt kunskapsöverföring till utvecklingsländerna. Därtill ska svenskt utvecklingsarbete vara klimatsäkert. Andra åtgärder som kan bidra till att skärpa miljö- och klimatprofilen i biståndet handlar till exempel om att satsa på de delar av Swedfunds verksamhet som kan leda till ökade investeringar i miljö- och klimatförbättrande företag i utvecklingsländerna, styra mikrolån och mikrokrediter mot miljöteknik och införa miljöbokslut för biståndet. Vi vill vidare satsa på forskning och utbildning i Sverige om hur utvecklingsländerna kan finna vägar till utveckling utan att behöva genomgå de utvecklade ländernas misstag. Vi vill stärka det globala samarbetet inom detta område. Vi vill att FN:s miljöprogram Unep stärks och utvecklas till ett centralt miljöorgan inom FN och satsa på arbetet som görs inom ramen för FN:s vetenskapliga klimatpanel (IPCC). Vi anser att Sverige ska vara pådrivande för att skapa nya internationella finansieringskällor för klimatomställningsåtgärder.

Fel! Okänt namn

2.5 Konflikt hantering, medling och fredsarbete

Konflikter och krig för med sig katastrofala följder både för enskilda människor och som ett hinder för utveckling och kamp mot fattigdom. Fred och säkerhet är en förutsättning för utveckling samtidigt som utvecklingssamarbetet bidrar till att stärka säkerheten.

Säkerhetsmässiga effekter av den globala finanskrisen är ökad social oro och hårdnande villkor som kan leda till konflikter, särskilt i utsatta länder med svaga samhällsstrukturer.

Sverige har genom sin utrikes- och utvecklingspolitik över tiden byggt upp en stor trovärdighet. Många gånger genom åren har Sveriges roll efterfrågats i olika sammanhang, men vi har vare sig haft resurser, organisation eller kunskap att ta oss an alla de uppgifter vi ombetts att bistå i. Vi socialdemokrater vill stärka arbetet för fred och säkerhet och göra en särskild satsning på medling, konflikt hantering och förebyggande fredsarbete. Sverige ska vara en stark röst i världen för fred och vara en viktig aktör i fredsarbete och konflikt hantering. Sverige ska utveckla sin egen kapacitet på området men också arbeta tillsammans med andra nordiska och internationella aktörer. Vi vill avsätta en fredsmiljard ur biståndsmedlen för att stärka medling, konflikt hantering och förebyggande fredsarbete.

2.6 Kvalitetsförstärkning

Vi förespråkar en ambitiös utvecklingspolitik, och vi beklagar den snedvridna bild av svenskt utvecklingssamarbete som ibland målas upp där kvantitet sägs stå i motsatsförhållande till kvalitet och där strategisk styrning och resultatorienterat tänkande är något nytt sedan den borgerliga regeringen tillträdde 2006. Regeringen tog över en internationellt mycket respekterad biståndspolitik. Den har hållit god kvalitet, åstadkommit resultat och gett Sverige möjlighet att göra sin röst hörd vid förhandlingsborden i de tunga internationella organisationerna.

Självklart ska stor möda ägnas åt kontroll, revision och utvärdering av hur biståndsmedel används och om de når målen. Utvecklingssamarbetet ska präglas av höga ambitioner för effektivitet, kvalitet och måluppfyllelse. Därför välkomnar vi granskning och redovisning av hur biståndet uppfyller de mål vi satt upp. Men det är svårt att mäta resultat av utvecklingssamarbete, och sambanden är inte alltid lätta att se. Därför vill vi utveckla metoderna för granskning och utvärdering och se till att lärdomarna omsätts i praktik.

Utvecklingspolitiken är betjänt av en saklig och korrekt debatt där utvärdering och analys bidrar till förbättrade strategier som driver politiken ytterligare framåt.

Vi vill öka kapaciteten för utvärdering och analys, exempelvis genom Sadev.

För att öka tydligheten i biståndspolitikerna vill vi förbättra redovisningen av hur biståndsmedel fördelas och används. "Open Aid" är ett steg på vägen som bör utvecklas. Öppenhet och transparens är mycket viktigt för att kunna ha en

öppen diskussion om olika typer av biståndsinsatser, också dem som inte är bra. För en tid sedan fick Näringslivets internationella råd (NIR) kritik för samarbete med representanter för den burmesiska regimen. Rådet har också fått kritik för bristande öppenhet. Swedfund International AB är ett statligt ägt bolag som arbetar med riskkapital och kompetens för investeringar i utvecklingsländer. Vi ser mycket allvarligt på den kritik som riktats mot Swedfund av Riksrevisionen. De krav på resultat och effektivitet som ställs på övrigt bistånd ska självklart ställas också på Swedfunds verksamhet. Regeringen har inte återkommit till riksdagen med en fullödlig redogörelse för hur man åtgärdat den kritik som tidigare förts fram, vilket vi krävt. Därför säger vi nej till det kapitaltillskott som regeringen föreslår för 2012.

Samma krav på ordning och reda samt öppenhet måste naturligtvis gälla för alla delar av biståndsverksamheten.

Den moderatledda regeringen har gång på gång urholkat biståndet genom avräkningar från biståndsramen till skuldavskrivningar med rena luftsiffror. Socialdemokraterna avvisar och kritiserar denna typ av avräkningsmetod. Skulderna ska avräknas krona för faktisk krona vad skulden är värd den dag avräkningen görs. Då hade exempelvis den avräkning avseende Kongo som tidigare beslutats om och som effektuerades i somras hamnat på betydligt lägre belopp. Även om också denna sorts avräkning är tillåtet enligt Dacreglerna (OECD:s biståndskommitté som bestämmer reglerna för vad som räknas till bistånd) vill vi att sådana åtgärder enkelt ska kunna utläsas i redovisningen, så är inte fallet idag. Skulder är ofta ett avgörande utvecklingshinder, och vi välkomnar alla initiativ till skuldavskrivningar, men vi vill förändra Dacreglerna så att sådana uppskrivna avräkningar av skulder inte ska kunna räknas som bistånd.

2.7 Demokrati och mänskliga rättigheter

Utvecklingssamarbetet är ett bidrag till att bryta den maktlöshet som tvingar människor i den fattiga världen kvar i hunger och hopplöshet. Därför är frågor om demokrati och mänskliga rättigheter grundläggande också i biståndet.

Sverige ska arbeta för ett brett rättighetsperspektiv. Fattigdom är inte endast en fråga om livsvillkor eller hunger; det är även en fråga om brist på inflytande och diskriminering. Sverige ska driva på för en aktiv biståndspolitik som främjar demokrati och mänskliga rättigheter i biståndet.

Inte minst med anledning av den arabiska våren har behovet av demokratistöd ökat. Partier och partisystem är oundgängliga delar av en fungerande demokrati. Sedan ett antal år tillbaka har riksdagens partier och dess partinära organisationer utvecklat kompetens för att stödja uppbyggnaden och funktionen av partier i odemokratiska eller demokratiskt svaga länder. Från och med 2012 görs hela systemet för detta demokratistöd om. Förutom att stödja systerpartier ska hela partisystem stödjas. Med tanke på det ökande behovet i omvärlden, och för att fungerande projekt inte ska behöva avbrytas när systemstödet tillkommer, bör demokratistödet genom partinära organisation-

Fel! Okänt namn på

er, det så kallade systerpartistödet, inte minskas så drastiskt som regeringen nu föreslår.

Vi vill också stärka de fackliga rättigheternas roll och den sociala dialogen för att motverka globaliseringens negativa effekter. Socialdemokratisk biståndspolitik handlar om att långsiktigt främja demokratisk utveckling, mänskliga rättigheter, stärka det civila samhället och bygga upp fungerande institutioner.

Bistånd skapar inte ensamt en positiv utveckling, men det bidrar till att skapa förutsättningar för utveckling tillsammans med insatser på andra områden. Det handlar om att långsiktigt främja demokrati och mänskliga rättigheter, stärka det civila samhället och bygga upp fungerande institutioner. De fattigaste länderna måste ha möjligheter att bygga upp fungerande utbildnings- och hälsosystem och annat som internationella investerare inte tar hänsyn till.

Biståndet ställer också krav på mottagarländerna. Huvudansvaret för en positiv utveckling ligger hos varje land och dess befolkning. Demokrati, mänskliga rättigheter och den förda ekonomiska politiken får inte stå i vägen för en hållbar utveckling i det mottagande landet. Vi vill understryka vikten av god samhällsstyrning, vilket omfattar förvaltningen och uppbyggnaden av en statsapparat som på alla nivåer ska präglas av effektivitet, öppenhet, förutsägbarhet, rättssäkerhet, möjlighet till ansvarsutkrävande och av insyn och deltagande av samhällsmedborgarna. Detta är en förutsättning för utveckling. Korruption i alla dess former måste bekämpas.

Bistånd ska inte ges till korrupta regimer eller till stater som inte har ett genuint intresse av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. I fall med stater som varken är demokratiska eller vill utveckla demokrati bör biståndet istället kanaliseras till demokratifrämjande arbete via det civila samhället eller andra lämpliga aktörer. Det finns också fall där ett lands utveckling passerat stadiet för traditionellt bistånd, men där demokratisträvanden fortfarande måste stödjas.

Ett sådant exempel är Ryssland där den borgerliga regeringen för några år sedan snabbavvecklade Sveriges stöd till utvecklingen i Ryssland, samtidigt som situationen i Ryssland var, och är, mer oroande än på länge. Det var rimligt att Sverige drog sig ur biståndsinsatser för rysk infrastruktur, men samtidigt är det viktigt att fortsatt stödja insatser som främjar öppenhet och demokratisk utveckling. Ryssland behöver dialog, samarbete och stöd till en positiv utveckling. Till vissa delar har regeringen efter kraftig kritik återinfört detta stöd, och vi vill slå vakt om att detta kommer att fortgå.

2.8 Svenskt demokratistöd till Nordafrika och Mellanöstern

Socialdemokraterna föreslår att Sverige inrättar en demokratifond där medel anslås för att främja demokrati och stödja uppbyggnaden av demokratiska institutioner i länder och regioner där detta är eftersatt. Ett viktigt fokusområde för en sådan fond är naturligtvis länderna i Nordafrika där en demokra-

tisk utveckling nu har tagit sin början. Vi föreslår att ett svenskt demokratisändebud i regionen utses för att arbeta med demokratifrämjandet.

Nordafrikas kvinnor har intagit gator, torg och bloggar som en självklar del i kampen för frihet. Dock är kvinnors ställning i många arabländer oerhört eftersatt. Bristen på kvinnors delaktighet och inflytande i samhället utgör ett stort hinder mot utveckling i denna del av världen.

Arab Human Development Reports (AHDR) ger en god grund för att förstå bristen på utveckling i arabvärlden. Den första rapporten från 2002 fokuserade på tre centrala områden som utgör hinder för utveckling. Dessa områden var bristen på kvinnors delaktighet, brist på frihet samt brist på kunskap. Tyvärr är denna analys fortfarande giltig nästan tio år senare. Bristen på kvinnors delaktighet och makt i samhället har behandlats ytterligare i en egen AHDR-rapport.

Socialdemokraterna anser att Sveriges stöd till de nordafrikanska länderna ska bygga på denna insikt om behovet av kvinnors delaktighet. Sveriges stöd ska bidra till att kvinnor ges möjlighet att göra sina röster hörda i den samhällsomvandling som nu sker. Kvinnornas erfarenheter och syn på hur samhället ska förändras kan utgöra den förändringskraft som behövs i Nordafrika långt efter att omvärldens strålkastare slutat riktas dit.

Socialdemokraterna menar att Sveriges stöd också ska främja framväxten av ett starkt civilt samhälle. Civila organisationer är oerhört svagt utvecklade i arabvärlden.

Svenska folkrörelser, fotbollslag, körer och andra föreningar har stor erfarenhet av utbyte med människor i de forna öststaterna. Genom dessa samarbeten har det tydligt visats hur stor betydelse kontakten mellan människor och organisationer har för att utveckla ett civilt samhälle. Dessa erfarenheter bör nu svenskt bistånd bidra till att överföra till Nordafrika.

Socialdemokraterna menar att Sverige bör frigöra den kommande biståndsökningen som automatiskt följer av ökad BNI till en satsning på demokratifonden, kvinnors delaktighet i samhällsomvandlingen samt stöd till svenska folkrörelsers arbete för ett civilt samhälle i Nordafrika.

Också ett brett utbyte mellan politiska partier och organisationer i Sverige och i dessa länder är av vikt. Sverige bör också ge stöd för att bygga upp demokratiska partier, vilket är förutsättning för demokratiska val. Socialdemokraterna har sedan den så kallade arabiska vårens början haft flera kontakter med människor i regionen, både som parti, tillsammans med Olof Palmes internationella center och tillsammans med vårt europeiska socialdemokratiska parti. Vi kommer att intensifiera dessa kontakter med partier, kvinnoorganisationer, fackföreningar och andra nätverk för att kunna vara en aktiv partner i deras demokratisträvan.

2.9 Jämställdhet

Kvinnor utgör hälften av världens befolkning men kvinnors möjligheter att påverka, delta i och dra fördel av utvecklingen är i de flesta länder små. Världen styrs fortfarande av män. Jämställdhet har avgörande betydelse för ett

Fel! Okänt namn på

samhälles sociala, ekonomiska och politiska utveckling, och frågan om jämställdhet måste därför alltid vara en av grundförutsättningarna när vi söker lösningar på globala problem som fattigdom, miljöförstöring, säkerhet och migration. Inte minst därför är satsningar på kvinnor särskilt viktiga inom biståndet.

Kvinnor är ofta de fattigaste bland de fattiga – och de mest utsatta. Maktrelationen mellan könen resulterar i att flickor inte får gå i skola i samma utsträckning som pojkar, att lagstiftning kring äganderätt gynnar män, att kvinnor har sämre löner och arbetsvillkor och i än högre grad saknar inflytande över samhällsutvecklingen. Svenskt utvecklingssamarbete ska bidra till att öka kvinnors möjlighet att styra sina liv och påverka det egna landets utveckling.

2.10 Ohälsa som hot mot utveckling

Fattigdom orsakar ohälsa, men ohälsa orsakar också fattigdom. Ett av de viktigaste verktygen för att bekämpa fattigdomen är att bekämpa fattigdomens sjukdomar som hiv/aids, malaria och tuberkulos.

Hiv/aids-epidemin är ett allvarligt hot mot samhällsutveckling och fattigdomsbekämpning och kräver en allmän och bred mobilisering av alla krafter i samhället. Politisk vilja och politiskt ledarskap är därför väsentligt för att kampen mot hiv/aids ska vara möjlig att genomföra konsekvent och effektivt. Stigmatiseringen av hiv/aids och bristen på agerande från ansvariga politiker är oacceptabel. Vi vill som ett led i kampen mot smittspridning betona flickors utbildning, stärkande av kvinnors ställning samt sexuell och reproduktiv hälsa, människors rätt till bromsmediciner till lägre priser och vikten av prevention. Sverige bör också vara med och finansiera forskning på området för att finna tillgängliga, verkningfulla och prismässigt tillgängliga botemedel.

2.11 EU-bistånd

EU:s medlemsländer och kommissionen tillsammans är världens största biståndsgivare och unionen ska vara en pådrivande aktör för att uppnå FN:s millenniemål. För att det ska lyckas krävs att mer av EU-biståndet fokuseras på fattigdomsbekämpning och att EU:s olika politikområden bättre samordnas för hållbar utveckling. Jordbruks- och handelspolitiken är två centrala områden som måste reformeras inom EU för att främja och inte bromsa utvecklingsländernas möjligheter. Sverige ska också vara pådrivande för att EU:s medlemsländer ska höja sina biståndsnivåer. Sverige bör verka för att politikområden också på det europeiska planet strävar åt samma håll för en hållbar global utveckling.

Sammantaget utgör EU:s biståndspolitik en stor möjlighet för Europas medlemsländer att gemensamt på ett kraftfullt och konstruktivt sätt främja en mer rättvis och demokratisk värld och därmed spegla EU:s grundläggande värderingar i en värld som riskerar att polariseras.

2.12 Utvecklingssamarbete genom det civila samhällets organisationer

I takt med att svenskt bistånd ökat på senare år är det viktigt och rimligt att förbättra återkopplingen till svenska folket om utvecklingspolitikens mål och resultat. För oss är det viktigt att det finns en stark förankring för biståndet hos svenska folket. En viktig faktor i relation till svenska folket är det civila samhällets organisationer. De står bara för en del av biståndsbudgeten, men de spelar en viktig roll såväl i utvecklingsländerna som i relation till svenska folket när det gäller informationsverksamhet om biståndet. För oss är det viktigt med en mångfald av röster och aktörer i utvecklingssamarbetet.

Samarbetet genom det civila samhällets organisationer, också kallat folkrörelsebiståndet, handlar om en på många sätt unik verksamhet med kontakter som är svåra att skapa annars. Dessa organisationers verksamhet spelar en viktig roll i demokratiprocesser. Det civila samhällets medverkan i det internationella utvecklingssamarbetet gör det också möjligt för Sverige att stärka det civila samhällets roll i utvecklingsländerna, något som är grundläggande för ett samhälles demokratiska utveckling.

3 Globalisering

Vi socialdemokrater tror på globaliseringens möjligheter. De senaste årtiondenas ekonomiska globalisering har skapat ett ökat välstånd och bidragit till att fattigdomen minskat för flera hundra miljoner människor. I globaliseringens kölvatten har avstånden mellan människor minskat samt kunskapen och förståelsen för levnadsvillkoren på andra sidan jordklotet ökat. Dag för dag växer kraven på demokrati, mänskliga rättigheter och social trygghet runt om i världen. Aldrig har det funnits så många demokratier som idag. Och sambandet mellan demokrati och ekonomisk utveckling är starkt.

I en värld som blir alltmer gränslös behöver demokratin bryta igenom för att påverka globalt. Större ansträngningar måste satsas på att öka antalet demokratiska stater i världen. Ett lands inflytande på global nivå måste vara beroende av ett eget demokratiskt styrelseskick.

Genom demokratiska val mellan fria partier kan medborgarna ställa krav på sociala reformer och fackliga rättigheter. Demokratins landvinningar har gjort att färre människor drabbas av svält och att allt färre krig utkämpas mellan stater. Brist på fackliga rättigheter eller inga alls, svältlöner, inlåsta arbetare, barnarbete och lönedumpning måste bekämpas med facklig och politisk kamp för demokratiska fri- och rättigheter.

Samtidigt är globaliseringen en källa till oro och otrygghet. Kraven på flexibilitet utan skyddsnet och de snabba ekonomiska kasten och finansorn ökar osäkerheten och maktlösheten.

Omställningen till den nya ekonomin skapar oro för framtiden i såväl den rika som den fattiga världen – en oro för att alltmer av industrijobben flyttar till låglöneländer och att inga nya arbetstillfällen skapas i dess ställe. Låglöne-

Fel! Okänt namn på

länder spelas ut mot varandra, vilket försvårar kampen för en bättre tillvaro. Finanskrisen skapades ur en mix av omättlig girighet, obefintliga regler, oansvarigt risktagande och gränslösa bonussystem för att skapa största möjliga vinning. Vi påverkas alla av dess verkningar.

Att finna sätt att hantera utmaningen i de globala politiska och sociala spänningarna är svårt. Roten till problemet är att en stor majoritet av världens befolkning lever i fattigdom, och lösningen är att utjämna orättvisorna.

Ohälsan är ett av de största hindren och hoten mot tillväxt och välfärd. Människligheten har ett gemensamt ansvar för att agera kraftfullt mot denna ohälsa. Hälsosystem är i första hand nationella regeringars ansvar. I kampen mot smittsamma sjukdomar i fattiga länder krävs att tillräckliga resurser tillförs genom bistånd eller andra internationella insatser. Medicinsk kunskap, vårdkapacitet och läkemedel måste nå alla, oavsett inkomst. Patentskydd och enskilda vinstintressen kan inte tillåtas hindra detta, i synnerhet som medicinska landvinningar oftast i grunden finansieras offentligt.

Till de ekologiska hoten kan också räknas smittsamma globala epidemier, så kallade pandemier. Dödliga pandemier innebär ett stort potentiellt säkerhetshot. De kan antingen utlösas av terrorister som använder biologiska stridsmedel eller på naturlig väg.

Den ökande levnadsstandarden i globaliseringens spår utsätter naturen för större belastning; resurser som vatten, energi och skog riskerar att utarmas samtidigt som miljöfarliga utsläpp från fabriker, bilar och hushåll ökar både i de rika länderna och i nya tillväxtekonomier som Kina och Indien. Det globala ekosystemet rubbas med klimatförändringar och ozonhål som följd.

3.1 Den svenska välfärdsmodellen behövs i globaliseringen

Den svenska samhällsmodellen är framgångsrik. Det är ingen slump att Sverige rankas högt på internationella tillväxt-, utbildnings- och kreativitetslistor. Vi socialdemokrater förde en framgångsrik politik baserad på övertygelsen om att anpassning inte ska ske på bekostnad av människors rättigheter och trygghet. Tack vare forskning och utbildning, tack vare en obändig vilja att värna arbetsrätt och sociala trygghetssystem och tack vare kampen för allas rätt till lika behandling har vi hittills varit väl rustade att ta oss an framtidens utmaningar.

Det finns således mycket goda grunder för att värna den så kallade svenska eller nordiska modellen både i EU och globalt samt att kämpa för fackliga och sociala rättigheter i Sverige, i EU och globalt.

Det har dock blivit allt tydligare att det internationella kapitalets jakt på snabba och allt högre vinster inte tar mänsklig hänsyn – att människor används som spelbrickor. Idag tävlar länder och företag om att få produktionskedjans mest värdefulla länkar och att få behålla dessa så länge som möjligt. För oss socialdemokrater är det oacceptabelt att konkurrera om företagets investeringar genom att försämra tryggheten på arbetsmarknaden, dumpa

löner eller sänka miljökrav. Vi socialdemokrater tror på en värdeburen tillväxt.

Den informella sektorns andel av ekonomin växer, inte minst i utvecklingsländer. Oreglerade eller direkt olagliga förhållanden innebär ofta rättslöshet för arbetare och småföretagare, som ofta utnyttjas på ett hänsynslöst sätt som anställda eller underleverantörer. Avreglering och privatisering som ökar en sådan exploatering motverkar en hållbar utveckling. Fattigas ägande-, avtals- och arbetsrätt skapar möjlighet till verklig tillväxt. Rätt till den jord man brukar är central. Vår slutsats är inte att försöka hindra förändringarna utan att styra dem. Det är inte det internationella kapitalet som kommer att se till att människor förbereds för arbeten i nya branscher. Istället krävs stark politisk beslutskraft och facklig-politisk samverkan för att nå framgångar i en global konkurrens.

En av de bärande tankarna inom socialdemokratin är att trygghet för människor och investeringar i kunnande är nödvändigt för ökad tillväxt. Tvärtom den moderatledda regeringen i Sverige tror vi inte att otrygghet och rädsla för att mista sitt jobb bidrar till utveckling. Trots hård internationell konkurrens står samhällen med höga ambitioner om jämn fördelning och gemensam välfärd – som de nordiska – starka. Avancerade ekonomier med världsledande produktion är komplexa och kräver en god samhällsmiljö. Kollektiva lösningar för utbildning, hälsa, miljö och infrastruktur är ofta de mest effektiva. Företagen är beroende av hög utbildningsnivå, kvalitativ forskning och bra livsmiljö för att kunna rekrytera, moderna kommunikationer och försörjning, pålitlig samhällsservice och rättsliga förhållanden. Långt gången specialisering, systemtänkande, kreativitet, engagemang och alla medarbetares ansvar kännetecknar den mest värdefulla produktionen och gynnas i ett öppet, demokratiskt och jämlikt samhälle.

Vi socialdemokrater har två parallella strategier. Vi ska i solidaritet verka för att globaliseringen sprider välstånd i hela världen och att alla kan känna trygghet i sina arbeten. Samtidigt ska svenska arbetstagare erbjuda kompetens i världsklass. Den svenska arbetsmarknaden ska erbjuda sådan trygghet och sådana utvecklingschanser för enskilda att förändringen blir en positiv möjlighet.

3.2 Fri, rättvis och hållbar handel

Handel med varor och tjänster, finansiella flöden, migration, utbyte av idéer och kunskap väver samman världens länder i allt snabbare takt. Den digitala utvecklingen minskar avstånd mellan människor. Allt detta är en positiv utveckling. Globaliseringen innebär nya möjligheter, men också nya utmaningar. Alla måste få ta del av globaliseringens fördelar, och dess nackdelar måste begränsas. Detta kräver en politik som kompletterar öppenhet med satsningar på kompetens, rättvis fördelning och hållbar utveckling. Öppen handel bidrar till nya och bättre jobb, högre löner, bättre konkurrens och lägre priser. Öppen handel bidrar också till ekonomisk tillväxt – inte minst för världens utvecklingsländer. En ökad handel förbättrar våra möjligheter att bekämpa fattigdom.

Fel! Okänt namn på

men. Beräkningar har visat att ett ambitiöst resultat av förhandlingarna i Världshandelsorganisationen (WTO) skulle öka världens tillväxtmarknader. Det skulle kunna lyfta miljontals människor ur fattigdom. En öppnare och rättvisare handel är ett av de bästa instrumenten vi har för att uppfylla FN:s millenniemål för global utveckling. Utvecklingshänsyn måste därför vara vägledande i det internationella handelssystemet för att även fattiga länder ska kunna dra nytta av globaliseringens välfärdsvinster. Insikten om detta har gjort handelspolitiken till en brännande fråga som väcker allt större uppmärksamhet.

Även om handel med varor och tjänster över gränserna har ökat lavinartat de senaste decennierna skapar den globala produktionen inte välstånd i alla delar av världen. Det finns ett tydligt samband mellan lägre handelsbarriärer och ökad handel. Alltjämt är det dock världens rikaste länder som handlar mest med varandra. Och så länge rikare delar av världen skyddas av handelsbarriärer kommer verkligt fri handel att vara en utopi. Så länge kommer också välståndet att fördelas ojämnt mellan olika delar av världen.

I fattiga delar av världen finns det dessutom ofta mycket höga tullmurar och andra former av handelshinder mellan grannländerna. Om till exempel Afrika ska lyftas så måste handeln mellan grannländerna på kontinenten öka. Det är så de rika delarna av världen har ökat sitt välstånd, genom handel med varandra, och välmående länder har oftast välmående grannar. Det är därför viktigt att stödja länder i fattiga delar av världen att öka sin handel mellan varandra.

Ekonomisk och social utveckling gynnas genom ett ömsesidigt utbyte. Produktion och välstånd skapas inte bara genom handel. Minst lika viktigt är fördelningspolitik, utbildning, hälsovård, förbättrad infrastruktur och kommunikationer samt den tekniska utvecklingen. Det finns krafter som verkar för en hämningslös och oreglerad kommers. Och det finns krafter som vill backa bandet till protektionismens och nationalismens tidevarv. Det är socialdemokratiens uppgift att erbjuda ett alternativ till ytterligheterna ohämmad kapitalism och stängda gränser. Vi socialdemokrater bejakar ekonomisk tillväxt men inte till vilket pris som helst. Vi bejakar frihandel men inte till vilket pris som helst. Vi bejakar nya produktionsmönster men inte till vilket pris som helst.

Parallellt med den ökade handeln har också handelsmönstren förändrats. I Asien har utvecklingen gått fort. Särskilt i Kina, världens folkrikaste land, har den ekonomiska tillväxten varit mycket hög under flera årtionden. Trots finanskrisen fortsätter Kina att visa upp mycket höga tillväxtsiffror. De ekonomiska framstegen har lyft hundratals miljoner människor över fattigdomsgränsen men fortfarande lever hundratals miljoner i mycket stor fattigdom. Den snabba ekonomiska utvecklingen har också lett till arbetslöshet. Det saknas ett fungerande socialt trygghetssystem. Med landets höga tillväxt och öppenhet gentemot omvärlden följer också rättmätiga krav på politisk frihet, något som hittills har mötts med förtryck från regeringen. Avsaknaden av demokrati i Kina gör att en sund relation mellan arbetare och kapital förhindras. Förbudet mot fria fackföreningar är en kränkning av föreningsrätten, en

bromskloss för fortsatt utveckling och innebär social dumpning gentemot andra utvecklingsländer.

Handel gör det möjligt att skapa ökat välstånd i alla delar av världen. Kapitalintressen får emellertid inte ensamma råda över länders utveckling eller erbjudas en fristad undan all demokratisk kontroll och socialt ansvarstagande. Det är inte möjligt att införa frihandel över en natt. Länder som varit slutna eller med liten etablerad produktion måste ha möjligheter att förbereda sig inför minskade handelsbarriärer. Införandet av frihandel bör ske under ordnade former och kan innebära successiva reformer.

Den orättvisa fördelningen av globaliseringens möjligheter kan rättas till. Det handlar om att politiken måste få mer verkningskraft på global nivå. Den ekonomiska globaliseringen har varit snabb medan politiken har hamnat på efterkälken. Därför måste det internationella politiska samarbetet stärkas.

För att göra globaliseringen mer rättvis krävs större satsningar på att minska klyftorna. Biståndet är viktigt, men en rättvis och fri handel har ännu större betydelse. Även om handel över gränserna har ökat stort de senaste decennierna är det världens rikaste länder som handlar mest med varandra. Fattigare länder hindras komma in på de rika ländernas marknader genom handelsbarriärer, till exempel jordbrukssubventioner, och de förlorar årligen flera hundra miljarder dollar på detta sätt.

Dessa resurser borde istället användas till att förbättra miljön, till landsbygdsutveckling och till att stärka Europas konkurrenskraft. Särskilt angeläget är det att avskaffa jordbrukssubventionerna på tobaks- och alkoholvaror.

Därför vill vi socialdemokrater verka för en verklig frihandel, utan tullmurar och subventioner. En fri handel och mer rättvisa handelsregler kan lyfta miljontals människor ur fattigdom. Frihandel betyder dock inte en hämninglös och oreglerad kommers. Marknadsliberaler vill ha fri handel, men sällan sociala eller fackliga rättigheter. Vi socialdemokrater vill ha båda. Vi socialdemokrater förespråkar en reglerad frihandel inom ramen för internationella överenskommelser.

WTO-förhandlingarna i den så kallade Doharundan har åter stött på betydande motgångar. Syftet med Doharundan är att ge utvecklingsländer möjlighet att bättre integreras i världshandelssystemet och ges avsevärt förbättrade möjligheter att handla på marknadsmässiga villkor, med exempelvis jordbruksprodukter, och därmed kunna skapa en egen hållbar tillväxt. Även om läget verkar dystert är det viktigt att regeringen driver på för återupptagna förhandlingar med syfte att framför allt förbättra utvecklingsländernas möjligheter att delta i handeln på världsmarknaden utan hämmande handelshinder. Det gäller inte minst jordbruks- och tekovaror som är u-ländernas viktigaste exportvaror.

Öppenheten inom WTO behöver också förbättras. Många WTO-medlemmar offentliggör på eget initiativ sina förhandlingsdokument och samråder även med det civila samhället om sina positioner. WTO organiserar flera seminarier om sitt arbete med medverkan av enskilda organisationer. Samtidigt återstår mycket att göra. Framför allt i utvecklingsländerna finns fortfarande en oro för att deras intressen skulle påverkas negativt om enskilda organisationer och nationella parlamentariker ges ökad insyn i och tillträde till

Fel! Okänt namn på

WTO:s arbete. Frågan om en trovärdig beslutsprocess i WTO är av stor vikt för hela organisationens och därmed det multilaterala handelssystemets effektivitet och legitimitet. WTO:s roll och arbetssätt måste uppfattas som legitimt av alla dess medlemmar och förtroendet för organisationen öka. Vi tycker att alla medlemmar ska ges full insyn i pågående arbete i WTO, inklusive fullständig information om informella samråd och om generaldirektörens och sekretariatets aktiviteter. Likaså måste alla medlemmar ges oinskränkt möjlighet att delta aktivt i WTO-arbetet, att göra sin åsikt hörd och att få denna respekterad till övriga medlemmar. Vi socialdemokrater anser att det är angeläget att fler steg tas inom WTO i riktning mot ökad offentlighet och tillgänglighet till dokument. Medlemmarna själva kommer troligen även i fortsättningen att tvingas ta ett allt större ansvar för att säkerställa öppenhet om sina egna positioner. Det är viktigt att tillämpa största möjliga öppenhet avseende positioner och om förhandlingarna i WTO.

Inom EU vill vi arbeta för att EU tar bort alla handelshinder för Afrika, Karibien och Sydamerika, och vi ska vara det land som hårdast driver frågan om ett avskaffande av EU:s jordbrukssubventioner. Vi vill att EU inrättar en ombudsman till stöd för utvecklingsländer som vill exportera till EU.

Handel ska styras av gemensamt beslutade regelverk som är rättvisa och gäller lika för alla. Sverige ska inom ramen för EU verka för en handelspolitik som inte diskriminerar de afrikanska ländernas produkter. De så kallade ekonomiska partnerskapsavtalen (EPA) mellan EU och länder i Afrika är i vissa delar orättvisa och bör rättas till. EPA-avtalen mellan EU och Afrika måste resultera i långsiktiga och utvecklingsvänliga handelsavtal. Hörnstenarna bör vara utveckling, partnerskap och regional integration. EU måste vara berett att göra fler och mer omfattande åtaganden än länderna i Afrika. Vad gäller marknadstillträde så ska EU genomföra sitt löfte vad gäller att ge tull- och kvotafritt tillträde. Stegvisa övergångstider ska endast göras för två produkter: socker och ris. Rättvisa handelsvillkor mellan Europa och Afrika är ett oavvisligt krav som ska drivas i alla relevanta organ, riksdagen, EU och WTO.

Vi socialdemokrater menar att vi för svensk del bör verka för att EU tar hänsyn till den gemensamma jordbrukspolitikens effekter på livsmedelstryggheten i AVS (Afrika, Västindien, Stilla havet). Inom denna sektor kan undantag för strategiska produkter i kombination med en särskild skyddsklausul ha ett särskilt värde. En förutsättning för att AVS ska avkrävas marknadsöppningar på jordbruksområdet bör vara att EU avstår från subventionerad export till området. De europeiska producenternas mål är att få tillträde till AVS-marknaderna, men vi måste samtidigt sträva efter att ge de fattiga AVS-länderna den nödvändiga flexibiliteten, samtidigt som åtagandena är WTO-förenliga.

Vi socialdemokrater menar också att Sverige bör verka för att AVS inför ett skydd för immateriella rättigheter i nivå med TRIPS-avtalet. Det är samtidigt viktigt att AVS erbjuder samma flexibilitet som finns i TRIPS-avtalet, särskilt vad gäller övergångsperioder. EPA bör inte medföra mer långtgående krav på AVS än vad som följer av TRIPS-avtalet.

Det handelsavtal som reglerar så kallade immaterialrätt, bland annat patent på läkemedel och genetiska resurser, är TRIPS (trade related aspects of intel-

lectual property rights). Avtalet har kritiserats för att i första hand passa de rika ländernas behov, exempelvis i fråga om svårigheter att få fram bromsmediciner mot aids som folk i fattiga länder har råd med. Vi anser att en utvärdering av dessa avtal måste göras.

Handelssystemet måste förbättras. Utvecklingsländerna har ofta mindre möjligheter att delta i de långa och kostnadskrävande handelsförhandlingarna än rikare länder. Därför vill vi öka biståndet till utvecklingsländerna för att stärka deras förhandlingskapacitet i världshandelssystemet.

Vårt parti står för en tydlig frihandelspolitik som är kopplad till goda arbetsvillkor. Därför är det viktigt att driva frågor om mänskliga rättigheter i arbetslivet. Här är "Globalt Ansvar" som den socialdemokratiska regeringen tog initiativet till ett bra verktyg. Globalt Ansvar tillkom för att främja svenska företags arbete för mänskliga rättigheter, grundläggande arbetsvillkor, bättre miljö samt bekämpande av korruption, baserat på principerna i FN:s Global Compact och OECD:s riktlinjer.

Det är viktigt att Sverige aktivt använder sitt politiska och ekonomiska inflytande i EU, Världsbanken, Internationella valutafonden (IMF) och Världshandelsorganisationen (WTO).

Begreppet rättvis handel tillämpas i allmänhet på handel som stärker småproducenters och små jordägares ekonomiska ställning för att de inte ska marginaliseras i världsekonomin. Det berör i första hand utvecklingsländer och består, i den mening som det används i detta meddelande, av två huvudsakliga delar:

- ? Säkerställa att producenter och anställda får en skälig andel av den totala vinsten.
- ? Förbättra de sociala förhållandena i synnerhet för anställda i länder där det saknas utvecklade strukturer för social service och representation på arbetet (exempelvis facklig representation).

Begreppet syftar till långsiktig utveckling. Både försäljares och konsumenters deltagande i initiativ för rättvis handel sker på frivillig grund.

EU har redan tagit initiativ som gäller rättvis handel, däribland resolutioner i Europaparlamentet och finansiering av icke-statliga organisationer, märkningsorganisationer och projekt i utvecklingsländer. EU har också infört principer för rättvis handel genom flera olika lagstiftningsinstrument, bland annat åtgärder inom det allmänna preferenssystemet. Vissa av föreskrifterna om utrikeshandel gynnar rättvisemärkta produkter genom att underlätta deras tillträde till gemenskapsmarknaden. Vi socialdemokrater vill fortsätta att inom ramen för EU-samarbetet främja den rättvisa handeln. Genom Rättvisemärkt visar vi i praktiken den svenska modellen som står för solidaritet och mänskliga rättigheter även i handelspolitiken.

Världssamfundet har erkänt den rättvisa handelns stora betydelse för utvecklingen i de fattigaste länderna. Världshandelsorganisationen (WTO) har dragit slutsatsen att initiativen på detta område inte utgör något hinder för liberaliseringen av marknaderna eftersom de inte innebär importbegränsningar eller andra former av protektionism. De är alltså förenliga med världshandelns allmänna principer.

Fel! Okänt namn på

Kampen om vatten skapar motsättningar mellan länder redan idag och riskerar att leda till framtida konflikter. Rätten till rent vatten utmanas också av krafter som vill privatisera vattentillgången. Vi socialdemokrater kommer att ta strid för allas rätt till rent vatten. Grundläggande behov för enskilda och samhället, såsom hälsovård och utbildning, bör vara offentliga åtaganden i varje samhälle. Tillgången får inte begränsas genom internationella handelsregler eller en marknad som låter köpkraften avgöra.

3.3 Finansiella institutioner

Det är av största vikt med en reformering av de globala finansiella institutionerna. Inte minst turbulensen på de finansiella marknaderna och den efterföljande finanskrisen visade på behovet av stabila finansiella institutioner.

Efter deras bildande under andra världskrigets sista år har mycket hänt i världen. Internationella valutafondens (IMF) mål är att säkra stabiliteten i det internationella monetära och finansiella systemet medan Världsbankens främsta uppgift är att bistå utvecklingsländer med att bekämpa fattigdom.

Länge riktades berättigad kritik mot IMF och Världsbanken för deras nyliberala hållning till länders reformeringsbehov. Delvis har detta förändrats. I Världsbankens program tas idag större hänsyn till de fattiga ländernas egna prioriteringar för effektiv fattigdomsbekämpning. Men fortfarande brottas IMF och Världsbanken med stora problem.

Makten i organisationerna speglar inte de ekonomiska förhållandena i världen. Relationen till FN är också oklar. Det är dock viktigt att betona att IMF och Världsbanken är självständiga institutioner som bygger på medlemsländernas kapitalinsatser. Även i fortsättningen kommer sannolikt ländernas medlemskap och kapitalinsats att vara stommen i de finansiella organisationerna.

Även om de internationella uppgörelser om förstärkningar av IMF som kommit till stånd i och med finanskrisen är positiva så innebär inte det att arbetet är slutfört. Det är nödvändigt att reformera de internationella finansiella institutionerna. Det behövs en offentlighetsprincip värd namnet. Demokrati och mänskliga rättigheter bör i högre grad vara förknippat med organisationernas utlåning.

Låg- och medelinkomstländernas inflytande bör stärkas ytterligare i IMF och Världsbanken.

Det är också nödvändigt att reformera processen för tillsättningen av chefer för Världsbanken och IMF. Istället för att vara en sluten process som bygger på överenskommelser gjorda strax efter andra världskrigets slut, bör processen vara transparent och öppen samt bygga på meriter och kunna vara öppen för kandidater från hela världen.

Kopplingen mellan IMF, Världsbanken och FN-systemet behöver stärkas. FN bör kunna fatta beslut som även de finansiella organisationerna måste rätta sig efter. En idé värd att lyfta fram för diskussion är att skapa ett ekonomiskt säkerhetsråd.

Noteras bör också att G20 idag spelar en större roll som internationellt forum. Bland annat var det till stor del i detta sammanhang som viktiga beslut fattades om åtgärder för att minska skadeverkningarna av finanskrisen. Vi ser det dock som ett stort problem om utvecklingen fortsätter mot att G20 tar över delar av det ansvar och den roll som internationella institutioner som Internationella valutafonden eller Världsbanken har, där betydligt fler av världens länder finns representerade.

Världsbanken har med rätta kritiserats för sin stora utlåning till kolkraftverk. Enligt en rapport från amerikanska Bank Information Center (BIC) ökade Världsbankens finansiering av förnybar energi från 2007 till 2008 med 11 procent. Under samma period ökade bankens finansieringar av kolkraft med 642 procent. Sverige måste, i Världsbanken och i andra sammanhang, vara en pådrivande kraft för klimatomställningen.

3.4 Tygla spekulatönskonomin

Med finansmarknadernas globalisering följer ökad sårbarhet. Finansiella kriser kan få förödande mänskliga konsekvenser. Krisen i Asien i slutet av 1990-talet ledde till ökad fattigdom och inkomstförluster som var tio gånger större än det samlade biståndet. Kostnaden för den senaste finanskrisen kan ännu inte ens skönjas.

Spekulatönskonomin måste tyglas och ramverket för det internationella kapitalet stärkas. Att undersöka en global skatt på finansiella transaktioner där intäkterna kommer nationerna till del kan vara en möjlighet.

Skatteparadis ska bekämpas med starka medel internationellt. De multilaterala finansiella organisationerna ska i större utsträckning än idag främja finansiell stabilitet och motverka det spekulativa kapitalet. Organisationernas utlåningspolicy måste i högre grad än idag ta hänsyn till de sociala effekter som finansiella kriser i ett område kan medföra. Bekämpningen av finansiella kriser kräver långsiktigt engagemang från många aktörer. Och eftersom de flesta finansiella kriser har en ekonomisk eller politisk kris som grund är det på den ekonomisk-politiska arenan som kampen ska föras mot de finansiella kriserna.

3.5 Avskaffa jordbrukssubventionerna

Att ställa krav på utvecklingsländernas handelspolitik och skärpa kampen för rimliga arbetsvillkor räcker inte. Den industrialiserade världen får inte missgynna utvecklingsländer genom importtullar och exportstöd till den egna industrin eller till jordbruket.

Utvecklingsländerna förlorar årligen flera hundra miljarder dollar på grund av handelsbarriärer. Särskilt angeläget är att omgående avskaffa jordbrukssubventioner på tobak och alkoholvaror. Jordbruket är den viktigaste sektorn i utvecklingslandskonomierna. Därför är det avgörande att framför allt den europeiska och nordamerikanska jordbrukspolitiken reformeras. EU:s initiativ att

Fel! Okänt namn på

riva delar av handelshindren för de minst utvecklade länderna i världen är ett steg i rätt riktning.

Varje år spenderar EU en orimligt stor del av sin budget i direkta jordbrukssubventioner. Dessa resurser borde istället användas till utvecklad välfärd, förbättrad miljö, landsbygdsutveckling och till att stärka Europas konkurrenskraft.

När lantbruk i utvecklingsländerna underlättas blir det möjligt för många att öka sitt välstånd och på sikt diversifiera sin ekonomi. Att familjer och kooperativ själva får äga och bruka sin mark är en grundläggande förutsättning för utveckling. Där familjeägda jordbruk finns är tillväxten högre och snedfördelningen mindre än där koloniala och feodala plantageekonomier råder. Såväl inhemskt missgynnande som utländsk dumpning av mat slår hårt mot den majoritet av världens fattiga som försöker leva av jordbruk. Det är ohållbart. Med bättre inkomstförhållanden på landsbygden anlitas arbetskraften mer rationellt och industriers chans att konkurrera med usla löner och arbetsvillkor minskar. Verklig frihandel med jordbruksprodukter skulle öka tryggheten och inkomsterna för såväl lantbrukare i utvecklingsländer som industriarbetare i rikare länder.

3.6 Miljön kräver samarbete över gränserna

Socialdemokraternas mål är en hållbar hushållning med jordens resurser så att kommande generationer kan överta en jord där det fortfarande går att dricka rent vatten och andas frisk luft och där artrikedomen inte har utarmats. Det finns en risk att överutnyttjandet av naturresurser resulterar i ekologisk, ekonomisk, hälsomässig och social kollaps. Särskilt dramatiska är riskerna med klimatförändringar.

Morgondagens miljöproblem kräver åtgärder idag. Svensk socialdemokrati är en av världens mest progressiva miljö rörelser. Inget annat land i världen har fört en så radikal politik för hållbar utveckling som Sverige under socialdemokratisk ledning. Men inget land kan ensamt hantera de globala miljöproblemen eftersom dessa är gränsöverskridande.

Omställningen till ekologiskt hållbar utveckling är ett ansvar för hela världssamfundet och en uppgift för socialdemokratin att verka för i alla sammanhang. Forskning och export av miljöteknik innebär dessutom stora ekonomiska möjligheter för ett föregångsland.

Naturkatastrofer förvärras av människans hänsynslösa skövande av naturens resurser och drabbar de redan fattiga värst. Flodvågen den 26 december 2004 innebar en stor naturkatastrof i Sydostasien och drabbade miljoner människor bosatta i de berörda områdena, men även många svenskar. Katastrofens effekter förvärrades sannolikt av att naturen skövlats; under loppet av ett par decennier har beståndet av mangroveskogar i Thailand, Indien och Sri Lanka mer än halverats. Träden har huggits ned för att ge plats åt turistanläggningar och räkodlingar. Vidare har korallreven förstörts i stor omfattning genom överfiskning och båttrafik. Mangroveskogar och korallrev är naturliga

vågbrytare. Jordbävningar kan inte förhindras, men effekterna kan lindras genom att strandnära natur vårdas och bevaras.

Den ekonomiska tillväxten får inte ske på bekostnad av ekologiska värden. Samtidigt måste miljöarbetet ske i samklang med ekonomisk tillväxt och utvecklingen av välfärden. Detta är kärnan i arbetet med hållbar utveckling. Den kräver att balans råder mellan den ekonomiska, sociala och miljömässiga utvecklingen. Varje generation har ansvar för att ge kommande generationer möjlighet till livskvalitet som är likvärdig eller bättre än den egna generationens.

Målet om hållbar utveckling kräver ett nytt angreppssätt och att vi drastiskt förändrar våra konsumtions- och produktionsmönster. Ekonomisk tillväxt måste frikopplas från utnyttjande av ändliga naturresurser. Arbetet för hållbar utveckling måste ske på såväl lokal och nationell nivå som europeisk och global nivå. EU har stor betydelse för att sätta normer för sina medlemsländer och hela världen.

Det multilaterala samarbetet för hållbar utveckling är avgörande. I och med världstoppmötet i Johannesburg 2002 blev begreppet hållbar utveckling med dess ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner definitivt erkänt som en överordnad princip för FN:s arbete. På så sätt stärktes ytterligare arbetet med hållbar utveckling på den globala, regionala och nationella nivån. Slutsatserna får inte stanna vid uttalanden. FN måste aktivt ta ledningen i arbetet för hållbar utveckling, som också bör präglas av organ som Världsbanken, IMF, WTO och de regionala utvecklingsbankerna. Den internationella handels regler och avtal måste kombineras med miljökonventioner och internationell miljölagstiftning. Tidigare erfarenheter pekar på att marknadskrafterna utan större problem kan anpassa sig till en mer offensiv miljölagstiftning.

3.7 Företagens ansvar

Företagen behöver ta större ansvar för bra och rättvisa arbetsvillkor. Inom ramen för FN, OECD, ILO, Världsbanken och andra organisationer finns möjligheter att driva fram regler om företags ansvar för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, bekämpandet av korruption och en bättre miljö. Incitament bör skapas för företag att arbeta på ett sätt som gör att klyftor mellan länder och människor kan minska. Kooperativa företag har särskilda möjligheter att förena lönsamhet med socialt ansvarstagande. För att få företag att ta globalt ansvar måste internationellt skärpt lagstiftning och bindande regler införas. Dessutom måste globala konkurrensregler och normer för företagen skapas för att skydda mindre företag i ännu outvecklade ekonomier.

Sverige ska vara pådrivande för att arbetet inom FN, ILO, Världsbanken och andra organisationer med regler om företags ansvar för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, bekämpandet av korruption och en bättre miljö efterlevs och utvecklas. Det finns idag många olika så kallade uppförandekoder för hur företag bör agera. Dessa koder måste omsättas i praktisk handling. Vi vill också verka för att svenska företag blir internationella föregångare för de etiska riktlinjer för näringslivet som antagits av bland annat FN och OECD.

Fel! Okänt namn på

Det gäller inte minst de statliga bolagen som har en extra viktig roll att spela i detta avseende. En viktig del i företagens sociala ansvar är att sluta internationella ramavtal med fackliga organisationer.

Genom initiativet Globalt Ansvar stödde den socialdemokratiska regeringen företagens arbete med socialt ansvarstagande. Detta vill vi fortsätta med.

De multinationella företagen spelar en avgörande roll i den globala ekonomin. Av världens 100 största ekonomier är hälften företag. Trots att de 300 största företagen står för mer än en fjärdedel av jordens bruttonationalprodukt anställer de endast 3–5 procent av den globala arbetskraften.

Det kortsiktiga ansiktslösa kapitalet måste stå tillbaka till förmån för mer långsiktigt ägande och investeringar. Det kollektiva pensionskapitalet kan bli ett verkningsfullt instrument.

Kraven ska inte bara ställas på multinationella företag. I alla länder, fattiga som rika, finns tyvärr alltför många nationella och lokala företag som utnyttjar arbetskraft utöver det mänskligt hållbara. Här har fackföreningar, konsumentrörelser och globaliseringsrörelsen en viktig roll att spela för att skapa opinionstryck.

3.8 Kamp mot korruption en förutsättning för utveckling

Att bekämpa korruption och ekonomisk brottslighet liksom skatteparadis och skadlig skattekonkurrens mellan länder är viktiga beståndsdelar i en politik som strävar efter att stärka de ekonomiska och politiska institutionerna. Korruption är ett hot mot ekonomi, rättsväsende och demokratisering. I biståndet måste vi sträva efter nolltolerans gällande korruption.

Korruption finns i alltför hög grad i många utvecklingsländer, och det är de fattiga som drabbas hårdast. Stöd och erfarenhetsutbyte till uppbyggnad av institutioner för att bekämpa korruption är ett viktigt redskap i kampen mot korruption. Rutiner för att minska riskerna måste uppdateras regelbundet. En medvetenhet om hur utbredd korruptionen är och var riskerna är som störst måste upprätthållas och utvecklas. Goda exempel ska tillvaratas. Vidare ser vi värdet i att såväl relatera till som återkoppla till internationella regelverk som finns för att minska och förhindra korruption.

Gällande storskalig korruption vill vi också belysa den rika världens ansvar, eftersom många aktörer kommer därifrån, och vi har vårt ansvar att ”hålla rent”. Men det viktigaste är att skapa ett inre tryck mot korruption genom ett starkt civilt samhälle, fri och oberoende press och rättsväsen samt ytterst möjligheten att i fria val välja bort korruperade politiker.

4 Mänskliga rättigheter

En förutsättning för demokratin och ett fundamentalt uttryck för socialdemokratins grundläggande värderingar är respekten för de mänskliga rättigheter-

na. De mänskliga rättigheterna, så som de kommer till uttryck i Förenta nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från år 1948 och en rad andra konventioner, utgör en okränkbar helhet.

Vi socialdemokrater ser med oro på hur den borgerliga regeringen vid ett flertal tillfällen marginaliserar frågan om mänskliga rättigheter. Omsorgen om och försvaret av de mänskliga rättigheterna utgör en central del av socialdemokratisk utrikespolitik. Engagemanget för de mänskliga rättigheterna speglar våra förhoppningar om en värld där människor kan leva fria, utan fruktan och nöd.

Vi ska stå upp för de mänskliga rättigheterna varhelst i världen de kränks. Vår röst ska vara lika skarp mot oförrätter oavsett om de begås av en stormakt eller en diktatur. Kampen mot diskriminering på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning, funktionshinder och religion måste föras både nationellt och internationellt. De fackliga rättigheterna behöver stärkas, inte minst i Asien. Kvinnor utgör en majoritet av jordens befolkning, men kvinnors rättigheter kränks ständigt. Det gäller också barnen. Vi ska prioritera jämställdhet och barns rättigheter.

4.1 Regelverk kring mänskliga rättigheter

Sedan FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna 1948 har rättigheterna slagits fast i ett antal internationella konventioner. De centrala konventionerna är FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, båda från 1966.

Också på regional nivå finns konventioner om mänskliga rättigheter, exempelvis den så kallade Europakonventionen från 1950, den amerikanska konventionen om mänskliga rättigheter från 1969 och den afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter från 1981. FN:s allmänna förklaring och nämnda konventioner innehåller sammantaget en lång rad rättigheter som innefattar grundläggande friheter, rätten till skydd mot övergrepp och rättigheter för att tillgodose de grundläggande behoven. Dessutom finns inom FN:s ram ytterligare fyra viktiga konventioner om rasdiskriminering (1965), diskriminering av kvinnor (1979), tortyr (1984) och barnets rättigheter (1989).

Internationella regler inom området mänskliga rättigheter reglerar förhållandet mellan statsmakten och den enskilde. Rättigheterna är knutna till individen som ska kunna åtnjuta dessa ensam eller tillsammans med andra. Det är staten, det vill säga ett lands regering, som har ansvaret för att rättigheterna respekteras och att dessa omsätts i praktiken genom bland annat fungerande rättsväsen, lagstiftning, undervisning och socialt stöd. Staten är skyldig att se till att dess företrädare agerar i enlighet med de mänskliga rättigheterna och måste på olika sätt förhindra att dess företrädare begår brott mot de mänskliga rättigheterna.

Regimer som kränker de mänskliga rättigheterna har ibland försvarat detta med att just deras länder har särskilda förhållanden som gör detta befogat, eller med att mänskliga rättigheter inte får hindra utövandet av traditionella

Fel! Okänt namn på

kulturella sedvänjor, till exempel beträffande kvinnors och flickors ställning. Rättigheterna i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från 1948 är universella. De gäller för alla människor, utan åtskillnad, och ska respekteras över hela världen, oavsett land, kultur och specifik situation. Socialdemokraterna har och har alltid haft en icke kulturrelativistisk syn på mänskliga rättigheter.

FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter slår fast de grundläggande friheterna och rätten till skydd mot övergrepp. Konventionen behandlar rätten till liv, förbud mot tortyr och mot slaveri samt olika friheter, såsom yttrande- och religionsfrihet. Till konventionen hör två fakultativa protokoll. Det första protokollet gäller individuella klagomål avseende påstådda konventionskränkningar och det andra protokollet avskaffande av dödsstraffet.

FN:s konvention om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna innehåller rättigheter sammanhängande med de grundläggande behoven. Där behandlas rättigheter som rätten till arbete, rätten till en tillfredsställande levnadsstandard och rätten till utbildning. Stater som anslutit sig till konventionen ska till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att säkerställa att konventionens rättigheter gradvis förverkligas. Ett viktigt arbete har gjorts för att skapa tilläggsprotokollet till FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Socialdemokraterna vill se över möjligheten att ratificera den. Trots att alla stater formellt har erkänt de mänskliga rättigheterna sker kränkningar av dessa kontinuerligt och medvetet. Konservativa och liberaler bortser gärna från de sociala, ekonomiska och kulturella rättigheterna som kräver ett aktivt, kollektivt, medmänskligt ansvar för att förverkligas. De godtar endast de formella politiska friheterna. Å andra sidan finns kommunistiska, religiöst fundamentalistiska och andra totalitära idéer och samhällsskick som medvetet kränker individernas politiska fri- och rättigheter med en illusion om ett högre framtida mål.

Runt om i världen räds odemokratiska regimer yttrandefrihet, fri press och de möjligheter till information som ny teknik ger.

Socialdemokraterna anser att de mänskliga, medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella fri- och rättigheterna är universella, odelbara och individuella. De får inte inskränkas varken av stater eller andra aktörer.

4.2 Dödsstraff och tortyr

Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning antogs av FN:s generalförsamling 1984. Konventionen syftar till att förhindra tortyr eller liknande behandling och att skapa ett system av garantier för att den som utför eller har utfört sådana handlingar ska bestraffas. Till konventionen hör numera också ett fakultativt protokoll som syftar till att etablera ett nationellt och internationellt besöks- och inspektionssystem för att motverka förekomsten av tortyr eller liknande behandling på platser där personer hålls frihetsberövade.

Tortyr och misshandel utgör en av de mest motbjudande kränkningarna av de mänskliga rättigheterna och människans värdighet. Alla länder är skyldiga att följa det ovillkorliga förbudet mot alla former av tortyr och misshandel. Trots världssamfundets ansträngningar förekommer fortfarande tortyr och misshandel i alla delar av världen. Straffrihet för förövare av tortyr och misshandel fortsätter att råda i många länder.

Dödsstraffet är ett djupt omänskligt straff. Dess grymhet och oåterkalleliga natur gör det till ett straff som inte bör ha någon plats i en civiliserad rättsordning. Sverige måste agera bilateralt, i EU-arbetet och i FN-sammanhang för att dödsstraffet avskaffas helt.

I avvaktan på ett generellt förbud mot dödsstraffet försöker Sverige och EU förmå andra stater att ansluta sig till det internationella protokoll som reglerar ett successivt avskaffande av dödsstraffet. Sverige respektive EU stöder också flera av de organisationer som söker rikta omvärldens uppmärksamhet mot hur dödsstraffet tillämpas idag.

FN har bland annat i de internationella konventionerna om medborgerliga och politiska rättigheter, om barnens rättigheter och om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna fastställt strikta villkor för verkställighet av dödsstraff. I det andra fakultativa protokollet till konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter föreskrivs att staterna själva ska förbinda sig att permanent avskaffa dödsstraffet.

I Kina avrättas fler personer än i alla andra länder tillsammans. Även om mycket går åt rätt håll i Kina och den ekonomiska utvecklingen är blomstrande så är landet fortfarande en av världens mest hårdföra diktaturer. Situationen för mänskliga rättigheter är under all kritik. Antalet verkställda dödsdomar talar för det, men också det faktum att dödsstraff utdömts efter summariska och tvivelaktiga rättsprocesser. Sverige måste i alla sammanhang kritisera Kinas politik rörande mänskliga rättigheter och då särskilt dödsstraffet.

USA är en demokrati som säger sig värna individens fri- och rättigheter. Därför ställer vi höga krav på USA. EU bedriver ett aktivt arbete i USA mot dödsstraffet och har särskilt uppmärksammat avrättningar av minderåriga och förståndshandikappade. Sverige måste, bilateralt och med EU, fortsätta arbetet med att förmå USA att avskaffa dödsstraffet.

Dödsstraff är alltid oacceptabelt, men vi vill ändå särskilt rikta vår avsky mot de stater som avrättar barn, exempelvis Iran. Det måste vara en tydlig svensk hållning att fördöma detta.

4.3 Mänskliga rättigheter i arbetslivet

De grundläggande mänskliga rättigheterna i arbetslivet måste stärkas och respekteras universellt. Den fria förenings- och förhandlingsrätten ska garanteras och slavarbete, barnarbete och diskriminering, inklusive lönediskriminering mellan könen, elimineras. Det är inte acceptabelt att mer än 200 miljoner barn arbetar och att 12 miljoner människor arbetar under tvång, ett modernt slaveri. Arbetet inom Internationella arbetsorganisationen (ILO) måste därför få ökad tyngd och fler länder måste förmås att ratificera ILO:s konventioner.

Fel! Okänt namn på

Den svenska, europeiska och internationella fackföreningsrörelsen spelar en avgörande roll som samhällsomdanare och resurs för hållbar ekonomisk utveckling. Fria demokratiska fackföreningar värnar arbetstagarnas rättigheter och villkor och bidrar till ökad social rättvisa. Utan fackföreningar och progressiva politiska rörelser som samverkar över gränserna kommer de multinationella företagen lätt att kunna ställa industrier och länder mot varandra. Företagen agerar över gränserna. Det måste även politiken och fackföreningsrörelsen göra. Därför måste också arbetstagarna runt om i världen garanteras rätten att kunna vidta internationella sympatiåtgärder.

Framväxten av en allt starkare europeisk och internationell arbetsrätt och internationella fackliga avtal är lovande, både för ekonomisk utveckling och rättvisa. Socialdemokratin och den fackliga rörelsen kan och bör samverka även över gränserna. Vi kräver att grundläggande mänskliga rättigheter i arbetslivet förs in i internationella handelsavtal. Sverige ska hävda arbetstagarnas rättigheter i internationella organisationer som Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken genom bilaterala kontakter och med upphandlingsregler på alla samhällsnivåer såväl globalt som nationellt. Därför bör Sverige ratificera ILO:s konvention 94 om offentlig upphandling. Det är nödvändigt att skapa opinion mot urusla arbetsförhållanden i hela världen.

Arbetarrörelsen måste också verka för att stärka den sociala dimensionen i de multilaterala organisationerna. Internationella organ som WTO och FN måste ges större befogenheter att ställa upp tydliga krav för hur handeln bör ske över gränserna så att sociala framsteg i rika samhällen inte sker på bekostnad av förfärliga förhållanden i andra länder. Ju fler som delar på handeln, desto fler måste också dela det ansvar som följer. Handel med varor och tjänster måste liksom på övriga marknader ske med tydliga regelverk och skydd för svagare aktörer och länder.

Socialdemokratin kan aldrig acceptera att konkurrenskraft skapas genom lägre löner, sämre arbetsvillkor, rovdrift på miljön, exploatering av människor och sämre välfärd. Vi ska arbeta för att fler länder följer strävan mot toppen, med möjlighet till utveckling och rättvis fördelning. Vi socialdemokrater tror på en värdeburen tillväxt. Dessutom kan den ökade ekonomiska integrationen leda till att priser och löner så småningom närmar sig varandra i en värld med fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och människor.

Förändring är omvälvande för alla, i såväl industrialiserade som icke industrialiserade länder.

Framsteg ska vinnas genom ökade investeringar i människor och genom större miljöhänsyn. Vi vill inte att billiga konsumtionsvaror här hemma ska bygga på usla arbetsvillkor och svältlöner på andra håll i världen. Tillväxt utan mänskliga rättigheter, ökande sociala klyftor eller utarmning av vår miljö gör oss inte rikare. Tvärtom är det endast en socialt och miljömässigt hållbar utveckling som skapar hållbar tillväxt. Bara på så sätt kan människors trygghet öka och livskvalitet förbättras oavsett var i världen man lever.

Även om regeringen uttalat ”att efterlevnaden av och respekten för de mänskliga rättigheterna för arbetstagare ska stärkas globalt” verkar detta ha försvunnit helt i regeringens nya fokusering av målen för utvecklingspolitiken. Det ideologiska skiftet märks genom att fokus alltmer läggs på mark-

naden, inte människan. Regeringen lägger helt enkelt ingen större vikt vid mänskliga rättigheter i arbetslivet eller vid den fackliga organiseringens betydelse för ett samhälles utveckling.

Fria fackföreningsinternationalen (FFI) pekar på allvarliga brister i de mänskliga rättigheterna. FFI slår fast att fackligt aktiva i många länder fortsätter att fängslas, avskedas och diskrimineras samtidigt som legala hinder används för att hindra facklig organisering och kollektivavtalsförhandlingar, vilket berövar miljontals arbetare deras rättigheter.

I globaliseringens spår växer behovet av mänskliga rättigheter i arbetslivet, exempelvis för att förbättra miljoner migrantarbetares svåra situation.

För oss är det oacceptabelt att konkurrenskraft skapas genom rovdrift på människor och miljön.

Samtidigt måste de grundläggande mänskliga rättigheterna i arbetslivet stärkas globalt. Den fria förenings- och förhandlingsrätten ska garanteras och slavarbete, barnarbete och diskriminering måste elimineras.

De internationella företagen har därför en viktig roll i globaliseringen. Av världens hundra största ekonomier är hälften företag. Inom ramen för FN, Internationella arbetsorganisationen (ILO), Världsbanken och andra organisationer är det möjligt att driva fram regler om företags ansvar för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och en bättre miljö. Detta arbete måste skyndas på.

Rätten att organisera sig och rätten att sluta kollektiva avtal är grundläggande för att utveckla mänskliga rättigheter på arbetsplatserna, liksom också strids- och sympatiåtgärder. Den här kombinationen av organisationsrätt, kollektiva avtal, stridsåtgärder och sympatiåtgärder liksom satsningar på sysselsättningen är viktig för att man ska kunna värna mänskliga rättigheter, för att människor ska kunna forma sina egna liv, ha makt över sina egna liv men också kunna kämpa för andra människors mänskliga rättigheter. ILO:s konventioner utgör viktiga verktyg.

Under de senaste åren har ILO drivit en kampanj för ratifikation och uppfyllande av organisationens åtta kärnkonventioner. Dessa avser mänskliga rättigheter inom områdena föreningsfrihet och förhandlingsrätt, icke-diskriminering i arbetslivet, förbud mot tvångsarbete och förbud mot barnarbete. Sverige har ratificerat samtliga dessa konventioner och stöder aktivt ILO:s arbete för universell ratifikation av dessa grundläggande instrument så som förutsattes i en deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet som antogs av ILO 1998.

ILO:s stadga och ILO:s konventioner – och då främst nr 87 om föreningsfrihet och nr 98 om rätt att sluta kollektivavtal – innefattar inte explicit strejkrätten och inte heller rätten till sympatiåtgärder. Socialdemokraterna förespråkar rätten till gränsöverskridande fackliga strids- och sympatiåtgärder. Vi ser en brist i att det i ILO:s system idag inte finns en internationell rätt till fackliga strids- och sympatiåtgärder mot företag som inte respekterar ILO:s konventioner om rättigheter i arbetslivet.

Fel! Okänt namn

4.4 Kvinnors rättigheter

Kvinnors rättigheter har alltid varit särskilt utsatta. Det grundas i en traditionell kulturell underordning i alla samhällen, som tagit sig olika uttryck. Socialdemokraterna är ett feministiskt parti och det genomsyrar också vårt internationella engagemang. Jämställdhet är en central samhällsfråga för både kvinnor och män. Att skapa lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter innebär förändringar på en rad samhällsområden.

Trots återkommande rapportering om den helt oacceptabla mödradödligheten samt det faktum att kunskap finns om vad som behöver åtgärdas för att komma till rätta med de höga dödstalen sker förbättringar i alltför långsam takt. Tydligt är att den politiska viljan saknas. Hög mödradödlighet är ett tecken på att kvinnors liv ej respekteras.

Selektiva aborter och barnamord riktade mot flickor förekommer i stor omfattning i vissa delar av världen. Indien och Kina är enligt Unicef de länder där abortering av flickfoster förekommer mest. Sammanlagt beräknas en halv miljon flickfoster aborteras i Indien varje år. I Kina har ettbarnspolitiken och en preferens för pojkar lett till ett kraftigt underskott på flickor, i Indien är hemgift en huvudförklaring. Att betala hemgift förbjöds i indisk lag redan 1961 men praktiseras vitt över landet.

Vid den internationella befolkningskonferensen (ICPD) som hölls i Kairo 1994 skedde det ett skifte i världens syn på befolkningsfrågor. Kampen mot mödradödlighet är ett område som bör lyftas fram. Omfattningen av mödradödligheten är en av de största tragedierna i vår tid. I Sverige är risken 1 på 17 400 att dö i samband med graviditet eller förlossning. För en kvinna i Niger är risken att dö 1 på 7. Enligt Unicef lider 300 miljoner kvinnor (eller en fjärdedel av kvinnorna i utvecklingsländerna) av allvarliga skador, infektioner eller handikapp som de drabbats av under graviditet och förlossning.

Kvinnor utgör mer än två tredjedelar av de 2,5 miljarder människor som räknas som fattiga.

Millenniemålens delmål 5 anger att mödradödligheten ska minska. Någon avgörande minskning av mödradödligheten har inte skett, och målet kommer inte att nås till 2015. EU är idag den största bidragsgivaren till utvecklingsländerna genom 64 procent av det internationella utvecklingsbiståndet, men stödet till familjeplanering och basal hälsovård till kvinnor och mödrar har minskat med 7,8 procent. Detta är inte acceptabelt. En hög mödradödlighet får även konsekvenser i ökad barnadödlighet.

FN-konventionen om avskaffande av allt slags diskriminering av kvinnor (Cedaw) antogs av FN:s generalförsamling 1979. Konventionen ger ett ramverk för att säkerställa lika rätt för kvinnor och män. Till konventionen hör ett fakultativt protokoll som ger klagorätt vad gäller kränkningar av konventionens rättigheter. FN:s millenniedeklaration slog fast jämställdhet mellan könen och stärkande av kvinnors rättigheter som avgörande faktorer i fattigdomsbekämpningen. Medlemsstaterna åtog sig att bekämpa alla former av våld mot kvinnor och att avskaffa all diskriminering av kvinnor.

Kvinnors rätt att bestämma över sina egna kroppar, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) är grundläggande. Bristen på dessa rättighet-

er är förödande. Varje dag, varje minut dör en kvinna som är gravid eller när hon föder barn, de flesta i utvecklingsländer. Mer än 350 000 kvinnor dör varje år av komplikationer i samband med graviditet och förlossning. Genom tillgång till preventivmedel, läkarvård, sexualundervisning och tillgång till säkra aborter skulle de flesta dödsfall kunna undvikas. Osäkra aborter tar över 100 kvinnors liv varje dag. I ökad jämställdhet och ökat självbestämmande, inte minst över den egna kroppen, ligger också den kanske viktigaste enskilda faktorn för att hejda spridningen av hiv/aids.

Fistula, att livmodern spricker på grund av att flickan inte vuxit färdigt eller på grund av långdragna förlossningar, är vanligast förekommande i utvecklingsländer.

Ett område där dessa rättigheter kränks är kvinnlig omskärelse. Sverige måste inom alla relevanta forum verka för att förbud mot kvinnlig omskärelse antas.

Det är viktigt att arbetet för att genomföra intentionerna i den SRHR-policy den socialdemokratiska regeringen påbörjade fortsätter också under nuvarande regering. Myten om mödomshinnan och en nationell policy om hur sjukvården ska hantera kraven på rekonstruktion av mödomshinnor bör ingå i SRHR-policyn.

Abort är en rätt som vi ofta tar för given i Sverige, men som i många länder, även inom EU, är förbjuden eller hotas. 20 miljoner aborter varje år är osäkert utförda och leder till kvinnors lidande eller död. Att kvinnan inte ges rätten att bestämma över sin egen kropp är inte förenligt med en socialdemokratisk människosyn, och aborträtten borde vara en mänsklig rättighet. Vi vill särskilt framhålla betydelsen av tillgång till preventivmedel, tillgång och rätt till säker och laglig abort samt empowerment av kvinnor. FN:s befolkningsorgan UNFPA gör viktiga insatser på detta område och vi socialdemokrater anser att Sverige fortsatt ska stödja dess arbete.

Vi ser med stor oro hur rätten till fri abort i Europa hindras av att katolskt dominerade länder, som Ungern, Polen, Irland och Malta, hellre framhåller avhållsamhet än en ökad användning av preventivmedel och tillgång till lagliga aborter. Trots att EU:s jämställdhetsminister 2005 antog en deklaration som pekar på att sexuella och reproduktiva rättigheter är en del av de mänskliga rättigheterna har EU som organisation förblivit tyst, eller till och med bakåtsträvande, när det gäller rätten till fri abort, preventivmedel och andra sexuella och reproduktiva rättigheter.

Över hela världen och utan undantag för någon region är våld utövat av den egna partnern och inom familjen den vanligaste formen av våld mot kvinnor. I många länder behandlas våld mot kvinnor inom familjen fortfarande som ett privat problem och inte som det angelägna politiska och samhällsproblem det utgör. Stater har skyldighet att på alla sätt förhindra alla former av våld mot kvinnor. Underlåtenhet att göra detta innebär att staten gör sig skyldig till en kränkning av de mänskliga rättigheterna. Sverige och EU måste i internationella sammanhang enträget fortsätta fästa uppmärksamheten på dessa frågor.

Mäns våld mot kvinnor är ett av de allvarligaste folkhälsoproblemen och ett jämställdhetsproblem där den traditionella könsmaktens ordning om mäns

Fel! Okänt namn på

överordning och kvinnors underordning fortfarande har stor betydelse. Förslagen och strategierna som den borgerliga regeringen lyft fram är defensiva, otydliga och saknar konkretion. Vi menar att frågan behöver lyftas fram och prioriteras tydligare.

Kvinnorna är ofta familjeförsörjare och hos kvinnorna ligger en viktig nyckel till utveckling. Samtidigt har kvinnor inte alls samma möjligheter som män att ta ansvar för sina liv, kunna påverka samhället eller ta del av globaliseringens fördelar. Biståndet måste stärka kvinnors ställning och rättigheter. Satsningar på kvinnors utbildning får direkta effekter på reproduktionsmönstren. Det leder till minskad barnadödlighet, ökad preventivmedelsanvändning, förbättrat näringsintag och ökad satsning på barns skolgång etc.

Kvinnor måste ges samma rättigheter som män inom samhällets alla områden. Inte minst handlar det om att förmå stater som ratificerat kvinnokonventionen, men med ett kulturellt undantag: att fullt ut ratificera och implementera konventionen. Detta så att kvinnor och män likställs inför lagen även vad gäller exempelvis ägande, arv och vårdnad av barn.

Vi socialdemokrater vill också framhålla vikten av kvinnor i beslutsfattande positioner. Detta av två enkla skäl. Det första och uppenbara är det demokratiska. Kvinnor är halva befolkningen, och ingen ska på grund av sitt kön utestängas från makt. Det andra handlar om politiska prioriteringar. Erfarenhet från utvecklingsländer visar att beslutande församlingar som har en hög andel kvinnor i högre grad prioriterar hälsa, utbildning och förbättringar i det lilla, vilket i förlängningen är den bästa grunden för en positiv utveckling. Vi vill att Sverige ska vara pådrivande för att öka kvinnorepresentationen i olika internationella organ.

Under avsnittet säkerhetspolitik skriver vi om kvinnors och barns särskilt utsatta position i konflikt och krig, FN:s resolutioner 1325 och 1820 samt om kvinnors roll både i det förebyggande och det återuppbäggande arbetet.

4.5 Handel med människor

FN har vid upprepade tillfällen tagit avstånd från prostitution, till exempel i FN-konventionen *The convention for the Suppression of the Traffic in Persons and the Exploitation of the Prostitution of Others* från 1949, FN:s kvinnokonvention (Cedaw) från 1979 som stadgar att konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att bekämpa alla former av handel med kvinnor och utnyttjande av kvinnoprostitution, och FN:s deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor från 1993. Pekingplattformen från kvinnokonferensen 1995 som dock beklagligt gör en distinktion mellan frivillig och påtvingad prostitution och Palermodeklarationen från 2000 anges som de första internationella dokument som nämner männen som efterfrågar prostituerade kvinnor. Vi kan dela den uppfattningen, men regeringen får inte nöja sig med att förvalta, utan har ett ansvar för att gå vidare och att gå före. Sverige ska vara ett föredöme.

Enligt Amnesty International är människohandel, trafficking, en av de mest utbredda och grövsta formerna av våld mot kvinnor. Trafficking är inte

enbart ett brott mot mänskliga rättigheter generellt, utan inbegriper kränkningar, såsom tortyr, misshandel, frihetsberövande, kränkningar av rätten till hälsa och rätten till rättvis behandling, upprättelse och ersättning.

Den mest cyniska brottsligheten är den växande handeln med kvinnor och barn för sexuellt utnyttjande och prostitution. Hundratals kvinnor kommer till Sverige varje år genom denna handel. Sverige har varit drivande internationellt för att motverka människohandeln både inom EU och FN. Sexslavhandeln måste stoppas – människan är ingen handelsvara. Vi menar att den svenska sexköpslagen som modell måste lyftas fram i europeiska och internationella sammanhang.

Sveriges sexköpslag ska hävdas. En viktig del i att bekämpa människohandel med sexuella ändamål är att bekämpa prostitution. Sambandet mellan prostitution och människohandel måste tydliggöras och erkännas. Om efterfrågan på köp av sexuella tjänster bekämpas minskar också människohandeln. Den svenska sexköpslagstiftningen är ett bra exempel på hur prostitution bekämpas. Det är hög tid att ta ytterligare ett steg framåt. Vi ska inte exportera sexslaveriet utomlands. Även svenskar som köper sex utomlands ska kunna lagföras för detta i Sverige. Norge och Island har genomfört sådana lagar nyligen. Vi vill därför ta bort kravet på dubbel straffbarhet vid sexköp och införa skadestånd för brottsoffret.

EU bör underteckna och ratificera Europarådets konvention mot människohandel.

4.6 Situationen för minoriteter

Enligt FN finns i nästan alla länder en eller flera minoriteter. Det finns ingen tillförlitlig statistik men uppskattningsvis tillhör 10–20 procent av världens befolkning minoriteter. Detta innebär att mellan 600 och 1 200 miljoner människor är i behov av särskilda åtgärder för skydd av sina rättigheter då minoriteter ofta finns bland de mest missgynnade grupperna i samhället och då personer i minoritetsgruppen ofta utsätts för diskriminering och orättvisa samt utesluts från meningsfullt deltagande i samhälleligt och politiskt liv.

FN antog 1965 konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering. Konventionsstaterna ska vidta olika typer av åtgärder, såsom lagstiftning och utbildningsinsatser, för att förhindra att människor blir diskriminerade på grund av etnisk tillhörighet. Sverige har ratificerat konventionen. Flertalet av FN:s övriga konventioner om mänskliga rättigheter innehåller också uttryckliga förbud mot rasdiskriminering.

Enligt FN har skyddet av minoriteter fått ökad aktualitet under senare år. Detta beror på att etniska, rasmässiga och religiösa spänningar har blivit starkare och kommit att utgöra hot mot ekonomisk, social och politisk samhällsstruktur i stater, liksom mot territoriell integritet. Det finns anledning att ge ökad uppmärksamhet åt skydd för minoriteter och att motverka diskriminering av personer som tillhör nationella, etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, inte minst mot bakgrund av situationen för exempelvis kristna i Irak. I

Fel! Okänt namn på

sammanhanget vill vi också understryka att både islamofobi och antisemitism måste bekämpas.

På många håll i världen lever minoritetsbefolkningar i en mycket utsatt situation där deras mänskliga rättigheter kränks. Arbetet för att stärka rättigheterna för exempelvis kurder och romer måste intensifieras. Vikten av religionsfrihet för alla religioner kan inte nog understrykas.

4.7 Hbt-personers rättigheter

Förtryck, diskriminering eller bestraffning av människor på grund av deras sexuella läggning strider mot mänskliga rättigheter. Övergrepp mot och diskriminering av personer på grund av sexuell läggning måste motarbetas och ståndpunkten främjas att alla individer ska kunna åtnjuta sina rättigheter oavsett sexuell läggning.

I omkring 80 länder är det olagligt med sexuella relationer mellan personer av samma kön. I flera länder är samkönad kärlek belagd med dödsstraff. I många länder är det långt ifrån självklart att fira Pride. Det finns flera exempel där parader trakasserats eller förbjudits, till exempel i Polen, Lettland och Moldavien. Europadomstolen har slagit fast att det är ett brott mot mänskliga rättigheter att förbjuda parader.

En attitydförändring bland FN:s medlemsländer måste påskyndas genom att frågorna tas upp i olika internationella forum.

I var och en av FN-konventionerna om medborgerliga och politiska respektive ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ges det uttryck för den folkrättsligt viktiga principen om icke-diskriminering. Ett antal exempel på diskrimineringsgrunder räknas upp, däribland ras, hudfärg och religion – däremot inte sexuell läggning. De diskrimineringsgrunder som anges utgör inte en uttömmande lista och därför kan även andra diskrimineringsgrunder, såsom sexuell läggning, omfattas av artikelns tillämpning. Trots att många stater, liksom Sverige, gör denna tolkning finns idag utrymme för att tolka bort sexuell läggning som grund för diskriminering. Ett sätt att påskynda en attitydförändring är att påbörja ett arbete kring en hbt-konvention. Även om FN:s konvention om mänskliga rättigheter omfattar hbt-personer bör Sverige bli mera pådrivande för en hbt-konvention.

Socialdemokraterna vill att Sverige arbetar för en internationell hbt-konferens. Men som situationen internationellt ser ut just nu riskerar arbetet för att få en sådan till stånd att vara kontraproduktivt. När det öppnar sig möjligheter som gör att den bedömningen kan ändras vill vi att Sverige arrangerar en internationell hbt-konferens.

I globala sammanhang är det svårt att ta upp och diskutera frågor om diskriminering på grund av sexuell läggning och vikten av att skydda och respektera mänskliga rättigheter för hbt-personer. Frågan är på många håll omgärdad av religiösa och kulturella tabun och motståndet är kompakt från en majoritet av FN:s medlemsländer. Motståndet får absolut inte hindra Sverige från att driva dessa frågor bilateralt och multilateralt. Dessutom vill vi betona

att det bör läggas vikt vid att uppmana länder där homosexualitet bestraffas med dödsstraff att avskaffa detta.

4.8 Rättssäkerhet i kampen mot terrorism

Sedan terrorattentatet den 11 september 2001 har kampen mot terrorism präglat den internationella agendan. Den internationella terrorismen styrs av krafter som politiskt och medvetet hotar våra öppna samhällen genom direkta dåd, men också genom hot i syfte att tvinga oss till eftergifter vad gäller öppenhet, demokrati och mänskliga rättigheter. Det kan vi aldrig acceptera. Kampen mot internationell terrorism är viktig och måste föras i ett brett internationellt samarbete. Den kräver samarbete mellan stater och internationella organisationer, där FN har en central roll. För att vår kamp ska lyckas måste den bygga på respekt för de mänskliga rättigheterna och folkrätten.

Men i en ojämn kamp mot en fiende som inte skyr några medel ställs det extra hårda krav på oss som tror på demokrati och varje individs okränkbarhet. I kampen mot terrorismen måste rättssäkerheten för den enskilda individen vara tydlig. Vår gemensamma kamp mot terrorism skadas när den förs utan hänsyn till de värden den ska försvara – exempelvis som i det amerikanska lägret Guantánamo.

Många länder har använt hotet från terrorismen som en ridå bakom vilken de fängslar oppositionella.

Det har uppdagats att den amerikanska administrationen under dåvarande president George W Bush godkände förhörsmetoder som exempelvis skendränkning. Detta har med rätta kritiserats hårt och Sveriges hållning måste framgent vara kristallklar: De mänskliga rättigheterna gäller också i kampen mot terrorismen.

Den svenska regeringen vill vara en stark röst för mänskliga rättigheter och demokrati i världen. Då måste även USA och Ryssland kritiseras när de bryter mot de mänskliga rättigheterna.

De så kallade terroristlistor som FN upprättade snart efter terrorattackerna i USA i november 2001 var undermåliga vad gäller rättssäkerhet. Den dåvarande socialdemokratiska regeringen agerade med framgång både inom FN och EU för att omgärda listningen med regler och öppenhet. Det är inget lätt arbete, men nödvändigt då det är just ett öppet samhälle vi vill värna. Terroristlistning av individer är problematiskt, och vi önskar att det skulle gå att finna bättre sätt att arbeta på. Men då dessa listor finns och är en aktiv del i kontrollen av internationella terrorister är det av yttersta vikt att arbetet med att förfinas rättssäkerheten kring dessa fortsätter. En möjlig väg vore att införa en internationell rättslig överklagandeinstans för personer och organisationer som listats. Det skulle öka rättssäkerheten i listor som verktyg.

Kampen mot terrorism har många gånger handlat om var individer ska lagföras och om utlämningar av misstänkta förbrytare. Sverige fick kritik från FN:s tortyrkommitté för utlämningen av två egyptier då detta gjordes mot så kallade diplomatiska försäkringar om att de inte skulle torteras. Senare visade det sig att fångarna trots detta torterades i fängelse och under förhör. Det

Fel! Okänt namn på

socialdemokratiska partiet ställer sig mycket tveksamt till att det finns något tillfälle då utlämning mot diplomatiska försäkringar är befogade.

Det finns också dokumenterade exempel på CIA-läger och CIA-flygningar av fångar till länder där förhör kan genomföras med betydligt hårdare metoder än vad som skulle vara möjligt i amerikanska fångelser, en form av tortyr på entreprenad. Vi socialdemokrater är ytterst kritiska till detta sätt att förhålla sig till internationell rätt och internationella förbud mot tortyr. Vår kritik riktar sig mot de stater där tortyren av misstänkta terrorister de facto utförs, men också mot USA som ser mellan fingrarna med detta.

4.9 Enskilda fall och Dawit Isaak

I den internationella rätten slås fast att utlämningarnas personliga frihet måste respekteras. Av detta följer bland annat krav på att det ska finnas en straffrätt och en straffprocessrätt som inte diskriminerar dem och krav på att godtyckliga frihetsingrepp inte förekommer. Rätten att ge diplomatiskt skydd är en rättighet som tillkommer staten. Det är således staten som avgör om den vill ingripa eller inte till förmån för en enskild medborgare.

Vi socialdemokrater kände djup oro när statsminister Fredrik Reinfeldt uttalade att han som regeringschef inte tar upp enskilda fall av kränkningar i bilaterala samtal. Hade detta fått bli regeringens hållning hade det inneburit en förändring i svensk utrikespolitik. En av styrkorna i det svenska arbetet för mänskliga rättigheter har varit just att vi har kunnat kritisera såväl stater som gerillarörelser och kombinera detta med ett genuint engagemang för den enskilde som drabbas. Vi anser att det är en skyldighet att som regeringschef synliggöra om svenska medborgare utomlands får sina mänskliga rättigheter kränkta.

År 2001 fick Eritreas president Isaias Afewerki mycket kritik för hur han styrde landet. I skuggan av terrorattackerna i USA i september 2001 passade regimen på att fängsla kritiker och stänga all oberoende press. 11 politiker och 10 journalister fängslades, däribland den svenska medborgaren Dawit Isaak. Sedan dess sitter Dawit Isaak fängslad utan rättegång och utan kontakt med omvärlden. Inskränkningarna av yttrandefriheten fortsätter i Eritrea. Regeringen måste ta upp bristen på respekt för de mänskliga rättigheterna med företrädare för Eritrea. Dawit Isaak och andra fängslade i motsvarande situation måste omedelbart släppas eller få en rättvis rättegång enligt internationella vedertagna rättsnormer. Det är hög tid att öka trycket i den tysta diplomatin och utse ett särskilt sändebud för frågan.

4.10 FN:s råd för mänskliga rättigheter

FN:s MR-råd syftar till att främja och skydda de mänskliga rättigheterna på global nivå och kan löpande under året ta sig an kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Rådet ersätter den gamla kommissionen för mänskliga rättig-

heter som har kritiserats hårt för bristande trovärdighet på grund av att MR-förbrytare har ingått som medlemmar.

I den text som ligger till grund för det nya MR-rådet sägs att ”medlemmar som valts till rådet ska upprätthålla högsta standard när det gäller främjande och skydd av mänskliga rättigheter, tillfullo samarbeta med rådet, och bli granskade under den generella periodiskt återkommande granskningsmekanismen, under sin medlemsperiod”. Det är viktigt att detta upprätthålls. Libyen är suspenderat från FN:s råd för mänskliga rättigheter och efter omvärldens kritik mot det våld som den syriska regimen använt för att slå ned demonstrationer är landet inte längre aktuellt som kandidat till rådet.

Sverige kandiderar till FN:s råd för mänskliga rättigheter och bör därför ha en tydlig agenda för arbetet som ska bedrivas där.

Vi socialdemokrater bejakade övergången till ett MR-råd. Vi ser det som ett stort framsteg och vill att Sverige ger sitt stöd till rådets arbete, men vill också betona att rådets arbetsformer är en kompromiss. Det är också glädjande att USA under den nya administrationen visar engagemang och intresse för MR-rådet.

Ett universellt medlemskap i MR-rådet skulle kunna vara ett sätt att minska utrymmet för de länder som arbetar mot skarpa ställningstaganden för människorättsfrågor.

4.11 Internationella brottmålsdomstolen

International Criminal Court (ICC) bygger på att det internationella samfundet har ett gemensamt ansvar för kränkningar av mänskliga rättigheter. Den enskilda individen ansvarar för sina handlingar. Lydnadsplikt utesluter inte ansvar för brott. Ställning som stats- eller regeringschef friar inte från straffansvar.

Domstolens stadga, Romstadgan för den internationella brottmålsdomstolen, antogs år 1998 och trädde i kraft den 1 juli 2002. Idag är över 100 stater parter till Romstadgan. Många större stater – däribland USA, Ryssland, Kina och Indien – står dock fortfarande utanför samarbetet. USA är den enda stat som aktivt motarbetat ICC. För att öka legitimiteten och för att intensifiera arbetet är det viktigt att fler stater tar aktiv del i ICC:s arbete. Sverige har ett viktigt ansvar i att förmå fler stater att ansluta sig till Romstadgan.

ICC kan döma över brotten folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Dessa brott existerade folkrättsligt redan före Romstadgans tillkomst. Dock har definitionerna av brotten utvecklats och konkretiserats i och med Romstadgan, till exempel är det explicit angivet att sexuellt våld kan utgöra brott. ICC kan som strängaste straff utdöma fängelse på livstid. Dödsstraff kan inte utdömas.

Brottsofferfonden har inrättats för att säkerställa att brottsoffer får en rättvis behandling vid rättegångar och att de får möjlighet till skadestånd. Ersättning kan erhållas för medicinsk vård, fysiska och psykiska skador samt saksador. Ersättning kan ges direkt till den enskilde eller till ett kollektiv. I de fall då den dömde inte har medel att betala skadestånd kan fonden utbetala

Fel! Okänt namn på

ersättning från sina egna medel. Fonden får gåvor från stater, internationella organisationer och enskilda. Sverige är en av givarna till ICC:s brottsofferfond. För oss socialdemokrater är det viktigt, för att ge domstolen möjlighet att arbeta effektivt, men också för att visa vårt stöd till dess viktiga arbete.

För oss socialdemokrater är möjligheten att inom ramen för den internationella rättsordningen utkräva individuellt ansvar för brott mot de mänskliga rättigheterna ett avgörande framsteg.

4.12 Skyldigheten att skydda

Socialdemokratin ser det som ett viktigt framsteg att världens länder antog principen om skyldigheten att skydda vid FN:s reformtoppmöte hösten 2005. Principen innebär att det är varje stats ansvar att skydda sin befolkning mot folkmord, krigsförbrytelser, etnisk rensning och andra brott mot mänskligheten och att agera för att förebygga sådana allvarliga övergrepp. I en situation när en stat inte förmår eller vill leva upp till detta ansvar har det internationella samfundet en skyldighet att ingripa för att skydda en befolkning.

I mars 2011 fattade säkerhetsrådet ett historiskt beslut i enlighet med denna princip gällande Libyen. Därför ansåg Socialdemokraterna att det var viktigt att alla insatser som gjordes i detta FN-mandats namn höll sig inom dess ramar. Vi ansåg att risken annars blir alltför stor att säkerhetsrådet inte kommer att kunna samla sig till ett nytt sådant beslut i framtiden när en situation uppstår där det internationella samfundets ansvar att skydda måste träda in.

Socialdemokratin vill utveckla arbetet inom alla pelarna i skyldigheten att skydda: att förebygga konflikter och övergrepp genom politiska och humanitära åtgärder, att agera då katastrofen är ett faktum och att bistå med att återbygga ett land efter en våldsam konflikt.

Den största utmaningen för det internationella samfundet är att genomföra principen om skyldigheten att skydda i praktiken. I vilka situationer och med vilka medel får omvärlden ingripa när en stat inte förmår eller vill skydda sin befolkning? Socialdemokratin anser att FN-mandat för fredsframtvingande operationer är centralt. Samtidigt vill vi bidra till att stärka de regionala organisationernas möjligheter att ta ansvar för skyddet av civila och för människors säkerhet.

Skyldigheten att skydda innebär ett radikalt nytänkande när det gäller synen på suveräniteten. Den betonar att suveränitet innebär skyldigheter gentemot den egna befolkningen, ett ansvar att värna människors säkerhet, och inte längre ger frihet att slippa yttre inblandning.

Motståndet mot ingripanden från det internationella samfundet är fortfarande stort, dels från länder som fruktar att stormakterna vill använda skyldigheten att skydda för egna maktpolitiska syften, dels från länder som använder suveräniteten som skydd för att begå MR-övergrepp. Arbetet för att få såväl enskilda stater som det internationella samfundet att leva upp till sitt ansvar att skydda civila måste utvecklas vidare.

4.13 Barn i världen

Än idag, en bra bit in på 2000-talet plågas, förtrycks, exploateras och utnyttjas miljontals barn dagligen. Detta är en oacceptabel situation. Unicef har beräknat att uppskattningsvis 22 000 barn under fem år dör varje dag. Problematiken med barnäktenskap är allvarlig. Omkring 100 miljoner barn går inte i skolan. Detta innebär att de är sårbara och dåligt rustade för sitt fortsatta liv. Många av dessa barn arbetar med uppgifter som ger dem fysiska men eller gör att de dör i förtid. Omkring 300 000 barn är inblandade i väpnade konflikter. De har blivit tvångsrekryterade, de utnyttjas hänsynslöst och utsätts för fysiska, psykiska och sexuella övergrepp. 1,2 miljoner barn, främst flickor, utnyttjas i människohandel varje år. Över 1 miljon barn sitter i fängelse.

Barn och ungdomar har alltid varit och är en viktig målgrupp i det internationella utvecklingssamarbetet för oss socialdemokrater. Att investera i barn och ungdomar är att investera i framtiden, därför vill vi avsätta resurser särskilt för detta. Vi vill verka för att barnrättsperspektivet genomsyrar allt internationellt arbete och dialogen med våra samarbetsländer. Barns erfarenheter, möjligheter till deltagande och möjligheter att påverka måste främjas, och all diskriminering av barn ska motarbetas så att alla barn ges samma möjligheter att delta.

Utbildning är en grundförutsättning för att kunna bekämpa fattigdom, utnyttjande och exploatering av barn. Vi vill investera biståndsresurser i att flickor ska ha samma möjligheter som pojkar att gå i skolan samt få tillräckligt med mat, kunna uttrycka sin åsikt och få tillgång till hälso- och sjukvård. Det krävs särskilda insatser för att lindra effekterna av hiv/aids och minska risken för spridning. Vi vill också investera i stödverksamhet för barn som lever med hiv/aids eller som har förlorat sina föräldrar i sjukdomen. Vi vill förstärka insatserna för att skydda barn och deras rättigheter under väpnade konflikter eller när de tvingas på flykt. Barn som tvingats delta i krigshandlingar ska få rehabilitering och stöd. Samtidigt måste kunskapen kring barns rättigheter öka bland både civil och militär personal.

Vi vill även att tydligare fokus läggs på att motverka exploatering och utnyttjande av barn, framför allt barnarbete och sexuell exploatering. FN:s barnkonvention förbjuder inte barnarbete, men de stater som antagit konventionen har en skyldighet att skydda barnen mot ekonomiskt utnyttjande och mot farligt arbete som kan äventyra hälsa och utveckling. Det är också viktigt att barn som arbetar har möjlighet att gå i skolan. Det är av största vikt att stödja ILO:s ambition att få till ett förbud mot de värsta formerna av barnarbete, såsom skuldslaveri, rekrytering av barnsoldater, barnprostitution och arbete med farliga kemikalier.

Vi måste i allt vårt utvecklingsarbete bli bättre på förebyggande insatser, på rehabilitering och på att skapa framtidstro för dessa barn.

Barn är ofta särskilt utsatta exempelvis när det gäller konflikter, inte minst barn som tvångsrekryteras till den grymma tillvaron som barnsoldater. Barn riskerar att utnyttjas och de saknar ofta möjlighet att skydda sig eller göra sin röst hörd. Barn får aldrig användas som en hävstång för att komma åt föräld-

Fel! Okänt namn på

rar eller andra anhöriga vid konflikter eller när människor flyr undan lagen eller ett utvisningsbeslut.

Barn och ungdomar har alltid varit och är en viktig målgrupp i det internationella utvecklingssamarbetet för socialdemokratin. Att investera i barn och ungdomar är att investera i framtiden. Vi anser att barnrättsperspektivet ska genomsyra allt internationellt arbete och dialogen med våra samarbetsländer, att barns utsatthet och framtid i alla sammanhang måste lyftas fram, och FN:s barnkonvention ska tillämpas konsekvent. Barnkonventionen och dess tilläggsprotokoll är viktiga redskap för att förbättra barns situation i världen. Vi vill att Sverige ska fortsätta sitt engagemang för att samtliga stater ska ratificera dessa.

Vi vill också uppmärksamma FN:s säkerhetsråds resolution 1612 som handlar om ett övervaknings- och rapporteringssystem som ska förhindra att de som begår grova övergrepp mot barn, såsom mord, lemlästning, rekrytering av barnsoldater, sexuella övergrepp, bortförande och attacker mot skolor och sjukhus i väpnade konflikter, går fria. Vi välkomnade denna resolution och kommer att arbeta vidare för att den efterlevs.

Barn riskerar att utnyttjas och de saknar ofta möjlighet att skydda sig eller göra sin röst hörd. Därför behövs ett barnperspektiv i alla frågor som rör deras mänskliga rättigheter och i vårt utvecklingssamarbete.

5 FN och folkrätten

Vi socialdemokrater vill att Sverige ska höja och skärpa sin profil i FN. Sverige har en lång och stark tradition av en aktiv FN-politik. Sverige bör utarbeta en FN-strategi för arbetet i FN både som enskild aktör, genom EU och i samarbete med de nordiska länderna.

Sverige bör öka ansträngningarna för att få fler svenskar verksamma på hög nivå inom FN-systemet. Sverige kandiderar nu till FN:s råd för mänskliga rättigheter och bör därför ha en tydlig agenda för arbetet som ska bedrivas där. Sverige bör söka stöd för en plats i FN:s säkerhetsråd. För att det ska vara möjligt krävs dock ett starkare svenskt FN-engagemang än det nuvarande. Sverige bör initiera en vängrupp för FN där länder från olika delar av världen samarbetar för att stärka FN och driva på dess reformarbete.

Socialdemokraterna vill att Sverige mer aktivt stödjer de processer som pågår som uppföljning till de antagna besluten vid FN-toppmötet 2005. UN Women har nu skapats. Organisationen bör ges allt stöd för sitt arbete med kvinnors rättigheter och jämställdhet. Gamla som nya FN-institutioner behöver stöd för att mänskliga rättigheter, säkerhet och utveckling ska koordineras på det mest effektiva sättet, både i FN:s högkvarter och i fält.

Den viktigaste internationella organisationen är Förenta nationerna, men FN är aldrig starkare än vad medlemsstaterna tillåter. Reformarbetet måste drivas framåt för att ett starkare och bättre rustat FN ska kunna hantera kriser, värna folkrätten och mänskliga rättigheter samt främja utveckling. Det är viktigt att kopplingen mellan fred, säkerhet och utveckling är tydlig. Utan ett

effektivt arbete mot orsaker till konflikter, fattigdom och politisk extremism kommer heller inte konflikterna i sig att kunna bekämpas. Likadant är det i ett återuppbyggnadsskede efter en konflikt. Om inte säkerheten kan garanteras, ofta med hjälp utifrån, så kan heller inte återuppbyggnaden och utvecklingen ta fart.

Konflikter och krig får katastrofala följder både för enskilda människor och som ett hinder för utveckling. Fred och säkerhet är en förutsättning för utveckling samtidigt som utvecklingssamarbetet bidrar till att stärka säkerheten. För socialdemokratin är konfliktförebyggande insatser inom ramen för det internationella samarbetet centrala.

Sverige bör satsa mer resurser på förebyggande verksamhet både inom den egna utrikespolitikens olika områden och i samverkan med enskilda organisationer och internationella institutioner. Sverige har, under socialdemokratisk regering, genom sin utrikes- och biståndspolitik över tiden byggt upp en stor trovärdighet i freds- och medlingsfrågor. För att Sverige ska kunna bistå i sådana insatser är det viktigt att stärka arbetet för fred och säkerhet och att det görs en särskild satsning på medling, konflikthantering och förebyggande fredsarbete.

Folkrätten utvecklas ständigt. En modern folkrätt sätter människors säkerhet före staters suveränitet. FN:s princip om skyldigheten att skydda innebar ett viktigt steg framåt för folkrätten. I första hand är det stater som ska skydda och hjälpa sina invånare. Det är inte rimligt att stater i skydd av sin suveränitet begår grova övergrepp mot sin egen befolkning. Suveränitet kan inte bara betyda skydd från inblandning utifrån utan även ett ansvar inför världssamfundet för den egna befolkningen. Ännu saknas dock en utvecklad praxis för hur världssamfundet ska gripa in för att förhindra exempelvis etnisk rensning eller stoppa folkmord. Principen om skyldighet att skydda måste utvecklas.

Säkerhetsrådet har inom FN ansvaret för internationell fred och säkerhet. Detta ansvar ska främst utövas genom utnyttjande av alla möjligheter till fredlig lösning enligt FN-stadgans kapitel sex. Om alla möjligheter till fredlig lösning är uttömda kan säkerhetsrådet besluta om våldsanvändning enligt kapitel sju.

Det är viktigt att reformarbetet av säkerhetsrådet fortsätter. Säkerhetsrådet måste i sin sammansättning bättre spegla dagens värld. Vi vill att arbetet i säkerhetsrådet alltmer ska präglas av förhandlingar mellan de deltagande länderna och parterna. Om någon av de permanenta medlemmarna lägger sitt veto ska det ses som ett misslyckande och användandet av vetot måste inskränkas till ett minimum. Vi vill se ett system där det land som använt sitt veto måste avlägga en officiell motivering till generalförsamlingen.

Det är av avgörande vikt att FN:s permanenta medlemmar i säkerhetsrådet inte använder sin vetorätt på ett sådant sätt att världssamfundet lamslås, exempelvis vid etnisk rensning, massmord och folkmord. Passivitet från säkerhetsrådets sida kan uppmuntra till ensidig och folkrättsstridig våldsanvändning av enskilda stater. Våldsanvändning utan nödvändigt säkerhetsrådsmandat riskerar att försvaga den internationella rättsordningen.

För alla fredsbevarande operationer som Sverige deltar i ska det finnas ett tydligt folkrättsligt mandat. Ett mandat givet av FN:s säkerhetsråd ska alltid

Fel! Okänt namn på

eftersträvas. Detta är angeläget både med hänsyn till folkrättens krav och till operationernas legitimitet och säkerhet. Men vid extrema nödsituationer, som utgör hot mot internationell fred och säkerhet men inte medför åtgärder från FN:s säkerhetsråd, kan inte världen stå passiv. Agerandet måste i dessa lägen prövas från fall till fall. Åtgärder kan endast vidtas på kollektiv grund inom ramen för en regional organisation och kan aldrig vara praxisgrundande.

För att bli legitimt och mer relevant behöver säkerhetsrådet utvidgas och bättre representera världens folk. Stormaktsdominansen ska brytas. Alla stater ska kunna utöva inflytande, även om det är naturligt att demokratier ges starkare förtroenden, liksom de stater som mest aktivt bidrar till FN, dess budget och insatser. Generalförsamlingen, säkerhetsrådet och det ekonomiska beslutsorgan som vi önskar tillskapa bör öppnas för insyn och initiativ från internationella folkrörelser och folkvalda parlament.

En utvidgning av säkerhetsrådet får inte tillåtas innebära ytterligare maktförskjutning till den rika delen av världen. Ytterligare permanenta medlemmar vore också en återvändsgränd för reformer, i synnerhet om dessa även får vetorätt. En balans mellan olika regionala perspektiv är mycket viktig, men tillfredsställs inte enbart genom mer makt åt regionala stormakter. EU och eventuellt andra regionala organ kan få ökat ansvar för effektiv samordning i FN.

I dagens värld är det ofta andra spänningar än de militära som skapar väpnade konflikter. Ekonomiska klyftor och etniska och sociala motsättningar utgör ett större hot mot freden, och de tar sig oftare uttryck i konflikter inom stater än mellan stater.

Fattigdom skapar sociala motsättningar, motsättningarna leder till våld, och våldet till ökad fattigdom. Fattigdom och krig skapar på det sättet sina egna onda spiraler med ständigt stegrade övergrepp mot mänskligt liv och mänskliga rättigheter. Ett långsiktigt fredsbevarande arbete måste inriktas på de underliggande sociala och ekonomiska faktorer, som skapar och underhåller våldet. Att bekämpa fattigdomen, stärka demokratin och bevara freden är mål som är sammanflätade med varandra.

Vid en konflikt som kräver militär insats är det upp till FN:s säkerhetsråd att besluta om mandat. Insatserna kan vara av olika karaktär, från fredsbevarande till fredsframtvängande och även om grunden för en insats är ett folkrättsligt mandat från FN kan olika organ genomföra insatserna, såsom Nato, Afrikanska unionen (AU) eller Europeiska unionen (EU).

Vi anser att Sverige ska kunna ställa upp när FN efterfrågar hjälp, både när det gäller fredsbevarande och fredsframtvängande insatser. Vi anser vidare att Förenta nationernas möjligheter att ingripa i fredsbevarande syfte måste stärkas, också organisationens möjligheter till fredsbevarande och framtvängande insatser. FN:s verksamhet på det fredsbevarande området är både viktig och efterfrågad. FN är den organisation som har huvudansvaret för fred och säkerhet och dess verksamhet har en unik legitimitet.

Dock har den fredsbevarande och fredsskapande verksamheten under flera år haft svårt att svara upp mot de förändringar som sker – exempelvis gällande mandatens alltmer komplexa syfte och ökande omfattning eller resursgenerering.

Den stora ökningen av såväl antal och omfattning av insatserna som den ökande graden av komplexitet innebär att FN:s resurser är ansträngda till det yttersta. Inte minst gäller detta polisinsatser.

Det internationella samfundet har inte kunnat leva upp till de förväntningar som människor haft på FN, exempelvis i fall som Rwanda, Srebrenica eller Darfur. Det är mycket viktigt att FN – och dess medlemsstater – förmår möta de ökande kraven. Ytterst står FN:s legitimitet som garant för fred och säkerhet på spel.

Mot bakgrund av utvecklingen för FN:s förmåga att hantera kriser och konflikter i dess akuta skeden samt förmågan att bygga hållbar fred i postkonfliktskedet har analyser och reformprocesser genomförts. Fortsatta analyser och åtgärdsprogram är under diskussion inom FN idag.

Sverige har idag ett mycket litet antal militärer ute i operationer genomförda av FN, men ett större antal återfinns i missioner som vilar på FN-mandat men är utförda av andra aktörer som EU och Nato. Generellt betraktas detta i FN-högkvarteret som en naturlig utveckling då dessa organisationer har befunnits bäst lämpade att genomföra de robusta mandat det är frågan om. Man välkomnar också att regionala organisationer som EU tar ett större ansvar.

Samtidigt ser man de långsiktiga svagheterna i ett system som bygger på att ett fåtal länder från syd utgör truppbidragande länder medan västländerna återfinns på andra ställen. En konsekvens är att FN de facto bidrar till att bygga upp, underhålla och träna vissa länders krigsmakter. En annan konsekvens utgörs av en olycklig tudelning av de internationella fredsinsatserna. Å ena sidan finns storskaliga FN-insatser som ofta lider brist på material och träning. Å andra sidan har vi välutbildade och välutrustade styrkor från väst i de svårare operationerna, utdelegerade från FN till andra organisationer.

Socialdemokraterna vill arbeta för att stärka FN:s kapacitet på detta område och vi vill öka svenskt deltagande i FN-genomförda insatser. Ett exempel på hur Sverige skulle kunna öka den andelen redan nu är att svara ja på den FN-förfrågan om deltagande med ingenjörstrupp i insatsen i Sydsudan som regeringen har fått.

Det har under många år varit en hörnsten i socialdemokratisk utrikespolitik att FN:s säkerhetsråd har huvudansvaret för internationell fred och säkerhet. Vi anser att Sveriges starka stöd till FN:s fredsverksamhet kommer till uttryck såväl genom civila insatser och biståndsverksamhet som deltagande i FN-mandaterade internationella insatser.

Sverige har en stark tradition av att delta i internationella fredsbevarande insatser. Sedan Suezbataljonen 1956 har cirka 100 000 svenskar tjänstgjort i utlandsstyrkan i sammanlagt 120 insatser i 60 länder – fram till nutida insatser i länder som Afghanistan, Kosovo och Somalia. Ett flertal mindre insatser har också genomförts, till exempel genom enskilda officerare som tjänstgjort som militärobservatörer i FN:s regi. Sverige har genom åren deltagit i sammanlagt 120 internationella uppdrag i 60 länder. Sammanlagt har drygt 100 000 svenskar tjänstgjort i utlandsstyrkan.

Vi socialdemokrater har drivit på för en politik där det gamla svenska invasionsförsvaret gradvis har ställts om till ett insatsförsvaret, och vi har aktivt

Fel! Okänt namn på

medverkat till att stärka och modernisera det internationella samfundets förmåga till kris- och konflikthantering.

Sverige har under lång tid arbetat för att stärka det internationella samfundets civila och militära krishanteringsförmåga. Preventiv diplomati och konfliktförebyggande åtgärder är de viktigaste verktygen, men tyvärr är ibland också militära insatser nödvändiga för att exempelvis

- ? förhindra att en konflikt bryter ut – som FN-insatsen Unpredep i Makedonien
- ? upprätthålla säkerhet och stabilitet så att en freds- eller demokratiseringsprocess kan fortgå, som EU-insatsen Artemis i Kongo
- ? ingripa och stoppa en pågående konflikt, som Natoinsatsen Ifor i Bosnien-Hercegovina.

Under det kalla kriget bedrev Sverige en neutralitetspolitik. För att kunna vara trovärdigt neutrala krävdes ett starkt försvar, en egen försvarsindustri samt en stark och aktiv utrikespolitik som vi grundade på folkrätten och nationers självbestämmanderätt. Sverige var under denna tid aktivt i fredsbevarande operationer.

Världspolitiken under denna tid kan lite förenklat beskrivas som uppdelad mellan maktpoolerna USA och Sovjetunionen. Sverige kunde spela en viktig roll efter en konflikt när alla parter, inklusive stormakterna, var överens om ett fredsavtal. Då behövdes länder som Sverige för att bevaka att den freden upprätthölls. Sverige kunde erbjuda vad världssamfundet efterfrågade: vi var neutrala, utan kolonial historia och vi hade goda soldater samt bra materiel.

År 1989 markerar en brytpunkt. De första stenarna bryts loss ur muren mellan Öst- och Västberlin. En ny tid var inne. Tyvärr utbröt det fruktansvärda kriget på Balkan och Europa klarade inte av att hantera denna konflikt. Även FN misslyckades, exempelvis när man inte kunde förhindra massakern i Srebrenica 1995.

Under det kalla kriget var FN:s säkerhetsråd låst av maktbalansens blockeringar. Det fanns inga förutsättningar för att FN skulle kunna gå in i en pågående konflikt som ytterst var avhängig blockuppdelningen i världen. FN var därför rustat för och organiserat kring fredsbevarande operationer, där man efter avslutad konflikt kunde gå in och bidra till att upprätthålla freden. Kriget på Balkan visade att villkoren hade förändrats. Det som krävdes var förmågan att stoppa pågående strider – en fredsframtvingande uppgift. Dessutom kunde FN:s säkerhetsråd enas om att en sådan insats borde ske, eftersom man inte som tidigare var förlamat av veton, en mycket positiv utveckling. Detta skapade förutsättningar för att kunna stoppa kriget, men FN hade inte de resurser som krävdes.

Bosnien innebar starten för det som vi idag ser på flera platser, FN-mandaterade insatser genomförda av Nato.

FN måste utarbeta strategier för att tidigt kunna spåra hotande konflikter och kunna gå in och påverka dem. FN måste stärkas legalt genom att vetorätten i säkerhetsrådet inskränks och genom att FN och FN-stadgan ska vara styrande för allt användande av militärt våld i internationella och nationella konflikter, praktiskt genom säkrande av tillgång till insatsstyrkor under FN:s

kommando. FN måste samtidigt bli en central aktör i kampen för de mänskliga rättigheterna och i bekämpandet av fattigdomen. För att kunna fylla dessa roller måste FN reformera sin inre organisation. FN ska stödja och aktivt upprätthålla dialog med globala folkrörelser. Det är också av vikt att olika FN-organ som arbetar med humanitär verksamhet i en konflikt har mandat att uppträda opartiskt och kan samtala med alla parter.

Det krävs ett effektivt och rättssäkert internationellt regelverk för att möta terrorism och organiserad brottslighet, som inte innebär brott mot mänskliga rättigheter eller kränkningar av den personliga integriteten. Internationella domstolen och Internationella brottmålsdomstolen måste ges bättre möjligheter och större resurser att verka. När enskilda staters rättsskipning inte fungerar, eller om de inte vill bestraffa krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten eller folkmord, är det viktigt att Internationella brottmålsdomstolen tar över. Detta ger en möjlighet att döma även de högsta politiska och militära ledarna och det avskräcker från nya brott. Det är viktigt att alla stater undertecknar och ratificerar konventionen om upprättande av Internationella brottmålsdomstolen så att den kan få så stor möjlighet att agera som möjligt.

Kampen mot diskriminering på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning, funktionshinder och religion måste föras både nationellt och internationellt. Barns rättigheter och jämställdhet inom den internationella rätten ska stärkas. Mänskliga rättigheter i arbetslivet och genomförandet av ILO:s konventioner, framför allt rätten att organisera sig fackligt och kamp mot barn- och slavarbete, måste uppmärksammas mer. Inom Europa finns Europadomstolen som har möjlighet att fälla enskilda stater för brott mot Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. En liknande ordning borde gälla på global nivå där enskilda kan få sin sak prövad om de upplever att den enskilda staten bryter mot deras rättigheter. Vid många konflikter och folkrättsbrott diskuteras sanktioner som påtryckningsmedel. Sanktionsinstrumentet är dock trubbigt, oftast drabbas de redan mest utsatta och de ansvariga går fria. Därför måste det till vassare, riktade sanktioner.

Sedan terrorattentatet den 11 september 2001 har kampen mot terrorismen präglat den internationella agendan. Det öppna samhället, demokratin och tryggheten utmanas av den internationella terrorismen. Kampen mot terrorismen är en gemensam angelägenhet och kräver samarbete mellan stater och internationella organisationer, där FN har en central roll. För att vår kamp ska lyckas måste den bygga på respekt för de mänskliga rättigheterna och folkrätten. Vår gemensamma kamp mot terrorism skadas när den förs utan hänsyn till de värden den ska försvara. Kampen mot terrorismen får inte bli en ridå bakom vilken man begår grova övergrepp.

Fel! Okänt namn

6 Säkerhetspolitik

6.1 Nya hot och en modern säkerhetspolitik

Förändringarna i vår omvärld under de senaste decennierna har varit omvälvande och i huvudsak positiva. Uppdelningen av Europa i öst och väst är borta. EU:s utvidgning har bidragit till att stimulera en snabb omställning där totalitära stater blivit demokratiska. Utvidgningen har bidragit till att öka säkerheten på vår kontinent.

Global säkerhet förutsätter ett starkt globalt regelverk. Många av de nya hoten mot vår säkerhet möts bäst inom FN:s ram. Det är viktigt för Sverige att FN fungerar väl. Medlemsländerna måste ge FN de förutsättningar som krävs för att klara de nya uppgifterna. Vi socialdemokrater vill att Sverige ska höja och skärpa sin profil i FN.

För Sverige har det kalla krigets slut inneburit att några av de allvarigaste hoten mot vår säkerhet försvunnit. Samtidigt har en ny osäkerhet vuxit fram. Globaliseringen förändrar den världsbild vi varit vana vid. Nya stormakter växer fram. Det militära invasionshotet mot vårt land har ersatts av en mer mångfacetterad hotbild.

Hoten mot Sverige och våra grannländer är svåra att förutsäga och de är gränslösa och komplexa. De kan ha sin grund i konflikter och tvister kring energi och råvaruförsörjning, vara ett resultat av miljöpåverkan och klimatförändringar, komma från naturkatastrofer och olyckor, härröra från organiserad brottslighet och terrorism eller ta formen av attacker mot känsliga tekniska och it-relaterade system.

Det kan inte heller uteslutas att Sverige eller våra grannländer i framtiden kommer att utsättas för militära hot. Alla dessa hot kan uppstå plötsligt, och beredskapen för att möta både gamla och nya typer av hot måste vara god.

Med Barack Obama som USA:s president öppnas en ny möjlighet att via det transatlantiska samarbetet finna multilaterala lösningar på globala problem. Omfattande handel, mänskliga och kulturella kontakter och en gemensam historia gör Europa och USA beroende av varandra. Ett starkt samarbete över Atlanten är alltid bättre för världen än misstro och isolationism. Både USA och Europa måste ta ett stort globalt ansvar.

FN-stadgan förpliktar alla stater att värna om internationell fred och säkerhet. För att leva upp till detta krävs en aktiv utrikespolitik och ett aktivt arbete för de mänskliga fri- och rättigheterna både hemma och utomlands. Demokratiska och välmående grannländer är en förutsättning för fortsatt säkerhet i vårt närområde.

Vi vill att en modern svensk säkerhetspolitik ska innehålla följande element:

- ? Ett militärt alliansfritt Sverige
- ? Ett ökat samarbete i Norden
- ? En aktiv Östersjöpolitik
- ? Ett stärkt Europasamarbete
- ? Ett starkare Förenta nationerna

Den svenska militära alliansfriheten har tjänat och tjänar oss väl. Vi har genom åren kunnat visa att det går att kombinera ett aktivt ansvarstagande för både vår egen och andras säkerhet med att vara militärt alliansfria. Militär alliansfrihet betyder inte passivitet. Mot bakgrund av förändringarna i omvärlden har Sveriges säkerhetspolitiska linje flera gånger uppdaterats. Den beskrivning av svensk säkerhetspolitik som fyra partier under socialdemokratisk ledning kom överens om 2002, och som senare bekräftades av en bred enighet i Försvarsberedningen, är fortfarande giltig. Det är viktigt att vi inte svävar på målet om vårt lands säkerhetspolitiska grundhållning.

I den säkerhetspolitiska linjen står det bland annat: ”Sverige är militärt alliansfritt. Denna säkerhetspolitiska linje, med möjlighet till neutralitet vid konflikter i vårt närområde, har tjänat oss väl.”

Skälen till att vi slår vakt om den militära alliansfriheten är följande:

Sverige är medlem av en politisk allians – EU – som har betydligt fler verktyg till sitt förfogande än Nato när det gäller att möta de nya hoten, till exempel genom handel, bistånd och diplomati. Det kallas ibland EU:s mjuka makt. EU:s solidaritetsklausul är mycket tydlig. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-land och inte heller om ett nordiskt land skulle drabbas. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas.

Sverige bör bibehålla sin handlingsfrihet. Som medlemsland i Nato vore det troligt att Sverige skulle utsättas för starka politiska påtryckningar. Vi har till exempel kunnat se hur USA krävde att Natos medlemsländer skulle delta militärt i Irak trots att Nato som organisation inte deltog.

Vår militära alliansfrihet ger oss starkare möjlighet och trovärdighet att vara pådrivande i det globala nedrustningsarbetet. Kärnvapenanvändning är fortfarande en del av vissa Natoländers försvarsdoktriner.

Vi bör själva förbehålla oss rätten att utforma storlek och inriktning på vårt försvar baserat på vår egen säkerhetspolitiska bedömning.

Den militära alliansfriheten har ett starkt stöd hos det svenska folket, vilket ger vår säkerhetspolitiska hållning stark legitimitet.

Sveriges samarbete med Nato har blivit möjligt eftersom organisationen har förändrats sedan det kalla kriget. Nato är en central aktör för europeisk säkerhet samt för internationell krishantering. Sverige deltar i vissa FN-mandaterade fredsbevarande operationer som genomförs av Nato. FN ger ofta i uppdrag till Nato att utföra fredsoperationer eftersom organisationen har resurser att leda vissa komplicerade insatser. Vårt samarbete med Nato i FN-mandaterade fredsbevarande insatser är viktigt, men samtidigt är vi tydliga med att Sverige inte ska delta i militära operationer som enbart har sin grund i Natostadgans artikel fem om ömsesidiga försvarsgarantier. Sverige ska dock fortsätta det nära samarbete, i alla frågor utom bindande försvarsförpliktelser, som sedan flera år utvecklats. Internationella operationer blir alltmer krävande och komplexa, och det behövs därför en långtgående standardisering och samövning.

Knappt någon gång har regeringen i sina regeringsförklaringar beskrivit den svenska säkerhetspolitikens grundläggande hållning, vår vilja att vara militärt alliansfria. De två regeringspartier som vurmar för svenskt Natomed-

Fel! Okänt namn på

lemskap tar istället alla möjligheter de kan för att försvaga trovärdigheten i svensk säkerhetspolitik. Detta måste upphöra.

Utöver till Nato kan FN också ge andra regionala organisationer som exempelvis EU och AU, Afrikanska unionen, uppdraget att genomföra en fredsbevarande operation. EU har utvecklat sin kompetens att leda alltmer komplexa operationer. Sverige har deltagit i praktiskt taget alla fredsfrämjande insatser som EU har gjort. Vi anser att det är positivt att också AU utvecklar sin beredskap att leda operationer på uppdrag av FN.

Sverige bör fortsätta det aktiva engagemanget och deltagandet i internationella insatser inom ramen för FN, EU, Nato och OSSE.

Socialdemokraternas politik gällande de internationella militära insatser där Sverige deltar aktivt behandlas inte i denna motion. Varje insats behandlas var för sig när regeringen begär mandat från riksdagen för ett sådant deltagande.

Ett trovärdigt försvar är ett viktigt säkerhetspolitiskt instrument. Det verkar avskräckande genom att visa för omvärlden att Sverige är berett att självt försvara sin nationella integritet och sitt självbestämmande. Därmed utgör det också en grund för en trovärdig militär alliansfrihet. Det svenska försvaret bidrar vidare till en säkrare värld genom insatser för fred och säkerhet i konflikttrabbade områden. Ett trovärdigt försvar måste ständigt förändras beroende på den aktuella säkerhetspolitiska situationen. Utformningen av och storleken på försvaret ska styras av de hot som kan bli aktuella mot Sverige.

Det nordiska samarbetet kring försvarsfrågor har ökat under de senaste åren. Ett ökat nordiskt samarbete är både viktigt och efterfrågat. De nordiska länderna har många gemensamma intressen och vår regions strategiska betydelse ökar. Det gäller samarbete kring bland annat materielinköp, underhåll, övervakning och deltagande i internationella operationer. Detta samarbete är positivt och ger Sverige möjlighet till ett mer kostnadseffektivt försvar.

Sedan 1990-talets början har antalet väpnade konflikter mellan stater minskat dramatiskt. Allvarligt är dock att den politiska avspänningen mellan öst och väst inte har lyckats bryta den internationella trenden av återigen ökade militära utgifter. Stater väljer att möta icke-militära hot med militära medel, varför världen behöver en ny kultur av nedrustning och avmilitarisering. Trots utvecklingen med avspänning mellan länder tvingar konflikter inom stater många människor att leva med krigets fasor. Lidande skulle ofta ha kunnat förhindras, men omvärlden har reagerat först när krisen är ett faktum. Tydligast är det vid systematiskt förtryck av etniska och religiösa grupper inom en stat, som efter många år leder till en regional väpnad konflikt och etnisk rensning.

Många av dagens hot och kriser har sina rötter i en ojämlig fördelning av resurser, avsaknad av demokrati eller brist på respekt för mänskliga rättigheter. Extrem fattigdom är ett direkt hot mot miljoner människor men utgör också grund för väpnade konflikter. Alla länder och människor måste ges möjlighet till utveckling, endast så är en säkrare värld möjlig. Ekonomisk och social utveckling är en förutsättning för fred. Likaså gäller det omvända; fred och mänsklig säkerhet är förutsättningar för utveckling. Så länge miljontals människor lever under hotet av väpnade konflikter, eller på flykt undan kriser,

går all kraft åt till att överleva och skydda sig och sin familj. För den enskilda människan och samhället blir det en ond cirkel av konflikter, osäkerhet och fattigdom.

I den rika delen av världen ser vi att våld, vapen och sårbarheter till stor del ändrat karaktär. Andra vapen än militära kan användas för att slå ut viktiga samhällsfunktioner, skapa instabilitet och orolighet och skada tilltron till vår samhällsmodell. Det är inte bara stater utan i allt högre utsträckning grupper och enskilda som står för dessa hot. Genom att skada elförsörjning, telekommunikationer och it-system inom till exempel sjukvård, kreditväsende och liknande kan vår självbestämmanderätt hotas. Den snabba teknikutvecklingen har fört med sig att vårt dagliga beroende av högteknologiska system utgör den främsta säkerhetspolitiska utmaningen. Staters maktmonopol är brutet och människors säkerhet kan idag hotas genom angrepp i syfte att skada värden och funktioner, hot som är gränsöverskridande och kan drabba utan förvarning. Sveriges försvarspolitik utgår av tradition från att med militära medel slå tillbaka ett väpnat angrepp från annan stat. Försvarsförmåga i en ny tid är betydligt mer än så. Vår försvarspolitik måste bygga på insikten om nationens sårbarhet och den nya tidens aktörer och medel.

Sverige och övriga i världssamfundet har ett gemensamt ansvar för att möta både militära hot och andra utmaningar mot demokrati och trygghet. För att se hot och lösningar i ett sammanhang måste vi utgå från ett bredare säkerhetsbegrepp och arbeta mer förebyggande, men samtidigt kunna agera snabbare och mer kraftfullt när en konflikt inte kunnat förhindras.

Utgångspunkten ska vara att skydda människor och mänskliga värden, inte endast stater och deras gränser. Socialdemokraterna har drivit fram en svensk politik för förebyggande insatser, där det finns konkreta förslag om medling, politisk påtryckning, polisiär övervakning och insatser för att stärka rättsstaten, men även snabba och kraftfulla militära insatser. Sverige ska satsa mer på att sprida och genomföra den strategi för förebyggande arbete som finns. När en konflikt väl uppstått krävs det snabba insatser för att hantera den uppkomna krisen. Avgörande är att kunna gripa in tidigt för att förhindra att en konflikt sprids eller förvärras; vi har sett för många exempel där en konflikt leder till massmord eller etnisk rensning. Här behövs en förstärkning internationellt både av resurserna, av kunskap och av förmågan att snabbt kunna hantera akuta kriser.

För en varaktig fred i ett konflikthärjat samhälle krävs ett långsiktigt återuppbyggnadsarbete med en kombination av civila och militära medel. I länder med långvariga konflikter där unga män i långa tider bara känt till livet som soldat eller gerillakrigare måste det satsas på utbildning och program för att dessa ska kunna komma tillbaka till ett fungerande liv.

6.2 Kvinnor i konflikter

I arbetet med mänsklig säkerhet saknas oftast det genusperspektiv som behövs för att se skillnader i mäns och kvinnors säkerhetsbehov. Oftast är det kvinnors situation som osynliggjorts. Kvinnor och barn är de som drabbas

Fel! Okänt namn på

hårdast i en konflikt. Systematiska våldtäkter och massvåldtäkter används som ett vapen i konflikter, och det drabbar naturligtvis den utsatta individen oerhört hårt men också hela samhället. Betydande resurser måste satsas på de behov som kvinnor och flickor har av skydd och stöd under och efter en konflikt. Samtidigt är det viktigt att understryka kvinnors avgörande uppgifter och roll i fredsprocesser, som beskrivs i FN:s säkerhetsråds resolution 1325.

Sexuellt våld är en av de allvarligaste formerna av våld mot kvinnor. Våldtäkt är, vare sig det sker i tider av fred eller under väpnad konflikt, en kränkning av en kvinnas identitet och mänskliga rättigheter. I väpnade konflikter har våld mot kvinnor nått epidemiska proportioner. Massvåldtäkter används ofta systematiskt som ett vapen. Vi anser att det omfattande sexuella våldet mot kvinnor och barn i väpnade konflikter måste bekämpas än mer målmedvetet. Straffriheten måste få ett slut.

Våldtäkter används i ökande grad som vapen för att kränka och stigmatisera kvinnorna. De grova övergreppen innebär ett enormt lidande för de drabbade men är också ett hot mot internationell fred och säkerhet. Våldet mot kvinnor fördjupar konflikter och försvårar möjligheterna till försoning. Kvinnor och barn i krigshärjade områden i världen utsätts dagligen för omfattande våld. De är inte enbart offer i skuggan av krig utan måltavlor där sexuellt våld är en del av krigsföringen. Arbetet med FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och resolution 1820 med flera om sexuellt våld i konflikter är centrala i detta sammanhang. Arbetet utifrån FN-resolutionerna måste intensifieras. Kvinnors rättigheter och perspektiv måste få bättre genomslag i arbetet för fred och säkerhet. Ett ökat kvinnligt deltagande i konfliktförebyggande och krishantering före, under och efter en konflikt är en förutsättning för hållbar fred och utveckling. Alla länder ska upprätta nationella handlingsplaner för genomförandet av resolution 1325.

Det är viktigt att Sverige agerar både nationellt och internationellt för att förbättra arbetet med FN:s resolutioner, såsom 1325 och 1820 med flera relaterade resolutioner.

Genom historien har kvinnor utsatts för sexuella trakasserier och våldtäkter vid väpnade konflikter. Civila har utsatts för systematiskt sexuellt våld i länder som forna Jugoslavien, Rwanda, Sudan, Demokratiska republiken Kongo och Sierra Leone. Våldtäkt är ett billigt vapen. Men hittills har systematiskt sexuellt våld inte förknippats med Mellanöstern eller Nordafrika. Libyen riskerar att förändra den bilden. Först kom information om regimtrognas hot mot kvinnor i syfte att hindra männen från lämna hemmet för demonstrationer. Genom ryktesspridning skapades rädsla hos såväl kvinnor som män. Sedan nåddes vi av rapporter om trakasserier och våldtäkter av kvinnor på flykt.

Även om vi idag inte vet tillräckligt om de mekanismer som gör att sexuellt våld används systematiskt, så vet vi att det används i vissa konflikter men inte i andra. Förskräckande exempel finns, men det är dags att alla de män som befinner sig i en position som ger dem möjlighet att värna kvinnors rättigheter som människor i krig och konflikter träder fram. Enskildas agerande är avgörande. Vi vet att disciplinen inom poliskårer och i militära förband kan vara stark. Befäl kan använda sin auktoritet för att stoppa oacceptabelt beteende. Vi behöver de goda exemplens makt.

FN:s resolution 1820 fokuserar specifikt på sexuellt våld mot civila i väpnade konflikter. Våldtäkt och annat sexuellt våld kan utgöra ett krigsbrott eller ett brott mot mänskligheten. Samarbetet inom FN förbättras och vi ser början till en mer enhetlig respons mot användandet av sexuellt våld. Regeringens handlingsplan för att genomföra säkerhetsrådets resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet behöver kompletteras med beslut om när konkreta mål ska ha uppnåtts. Vi menar att kvotering till konfliktförebyggande arbete och fredsförhandlingar säkerställer att det underrepresenterade könet inte utestängs.

Europadomstolen i Strasbourg slog 1997 fast att begreppet tortyr även omfattar våldtäkt. Rwandatribunalen i Arusha slog därefter fast att våldtäkt kan ingå som en strategi i ett folkmord. Sexuellt våld har inkluderats i åtal i mål som tagits upp av Internationella domstolen i Haag. På samma sätt har ICC meddelat att domstolen undersöker om brott är begångna i Libyen.

Kvinnorna ska ta del i arbetet för demokrati, som nu i förändringens Nordafrika. För att det ska vara möjligt krävs att kvinnorna kan – och tillåts – organisera sig fritt. Vikten av att kvinnor deltar i konfliktlösning och arbete för långsiktig fred är belagd. Kvinnor ska varhelst de lever ha politiskt inflytande och tillgång till skydd.

Vi efterlyser en starkare politisk vilja för att motverka sexuellt våld i samband med väpnade konflikter. När man talat med förövare i fängelser som, t.ex. i Liberia eller besökt domstolen i Arusha, talat med kvinnor i Rwanda och besökt sjukhus med drabbade kvinnor och flickor i Demokratiska republiken Kongo efterfrågas alltid enhetliga och samordnade insatser på fältet, det vill säga konkreta åtgärder. Vi hävdar att kvinnor som utsatts för sexuellt våld och våldtäkt i samband med väpnade konflikter ska få sin sak prövad i av allmänna domstolar och inte av militärdomstolar eller genom sedvanerätt, att möjligheter ges för att den som utsatts för sexuellt våld och våldtäkt kan föra gruppåtal i domstol, att den som utsatts för sexuellt våld och våldtäkt ska ha rätt till skadestånd, att den som utsatts för sexuellt våld och våldtäkt ges rätt till hälso- och sjukvård och att kvinnor som utsatts för sexuellt våld och våldtäkt ska erbjudas akut-p-piller, abortpiller och skydd mot smitta.

Uppdraget som FN:s särskilda representant avseende sexuellt våld i konflikter kommer att upphöra under 2012. Socialdemokraterna vill att regeringen verkar för en förlängning av den viktiga positionen med att bevaka kvinnors utsatta situation i krig och driva det angelägna arbetet framåt.

6.3 EU:s krishantering

EU behöver mer av gemensamt uppträdande i viktiga utrikespolitiska situationer för att kunna påverka stormakternas agerande. Vi måste öka EU:s förmåga i det globala samarbetet så att unionen ska kunna vara en progressiv och säkerhetsskapande kraft, inte minst i Förenta nationerna.

EU:s snabbinsatstyrkor där Sverige bidragit genom den nordiska snabbinsatstyrkan (NBG) har skapats för att avhjälpa kriser och humanitära nödlä-

Fel! Okänt namn på

gen. Det finns dock anledning att se över hur användbar och kostnadseffektiv denna modell är. EU:s snabbinsatsstyrkor har hittills aldrig använts. De är mycket kostsamma och de binder upp stora resurser över lång tid. Vi vill understryka att EU till skillnad från Nato inte är en militärallians. EU ska inte heller i framtiden skapa en europeisk armé. Vi vill att EU stärker sin förmåga att, med medlemsstaternas resurser, bidra till att bevara fred, förebygga konflikter och stärka internationell säkerhet genom civila och militära insatser.

EU kan främja fred och agera konfliktförebyggande genom den gemensamma utrikes-, handels- och biståndspolitiken samt genom olika bilaterala avtal. Också för de länder som inte är aktuella för medlemskap kan utbytet med EU vara av stor betydelse. Vi vill främja gemensam säkerhet och efterlevnad av mänskliga rättigheter. Om det förebyggande arbetet misslyckas måste vi vara beredda att även agera för att hindra eller begränsa en krissituation eller konflikt.

Det har under många år varit en hörnsten i socialdemokratisk utrikespolitik att FN:s säkerhetsråd har ett huvudansvar för internationell fred och säkerhet. EU har utvecklats till en stor global aktör och bör samarbeta med och stödja FN. Om det förebyggande arbetet misslyckas måste vi vara beredda att även agera för att hindra eller begränsa en krissituation eller konflikt. EU:s medlemsländer bidrar till gemensamma insatsstyrkor för att skapa fred vid kriser i världen. De ska stärkas med civila delar för att tidigt kunna stärka ett samhälles civila grundfunktioner efter en konflikts eller katastrofs akuta fas.

Att stärka EU:s kris- och konflikthanteringsförmåga också utanför EU:s gränser, samt att den ställs till FN:s förfogande, är en utveckling vi socialdemokrater aktivt har drivit på. Sverige ska fortsatt bidra till dessa förmågor.

Ett av de första exemplen på när EU kunde axla ett sådant ansvar var under våren 2003 då en EU-styrka, ledd av Frankrike och med svenskt deltagande, kunde bidra till att upprätthålla en skör fredsprocess i Kongo, ett land hårt drabbat av krig, våld och fattigdom. Dåvarande utrikesminister Anna Lindh sade i sitt tal i Almedalen i juli 2003: "För första gången den här våren har EU blivit så starkt i den gemensamma utrikespolitiken att när FN bad EU ställa upp så kunde EU skicka trupper till Kongo för att bevara freden i Kongo. Och det är också ett viktigt exempel på vad EU kan betyda utanför Europas gränser."

7 En offensiv nedrustningspolitik

En politik för fred och mänsklig säkerhet utgår från våra värderingar om frihet, jämlikhet och solidaritet. Rättvisa, såväl mellan människor som mellan länder och regioner, är vårt medel, men också vårt mål. I en värld som upp- rustar alltmer behövs aktiva röster för nedrustning. Sverige har en lång och stolt tradition att förvalta.

Världens militärutgifter har ökat med 49 procent sedan år 2000. Aktiva och kraftfulla röster för nedrustning, icke-spridning och rustningskontroll behövs.

Internationellt sker trots allt vissa framsteg. De senaste åren har visionen om en kärnvapenfri värld lyfts upp på dagordningen. Inte minst markeras detta av avtalet mellan USA och Ryssland som handlar om att reducera antalet strategiska kärnvapenmissiler.

Genom översynskonferensen 2010 för icke-spridningsfördraget NPT togs ytterligare steg i arbetet för nedrustning och icke-spridning. De positiva tecknen till trots återstår många svåra utmaningar.

Nedrustningskonferensen i Genève hindras alltfjämt av låsningar. Pakistan, en av kärnvapenmakterna utanför icke-spridningsavtalet, präglas av oro och stora spänningar. Nordkorea har genomfört provsprängningar. Irans kärntekniska program har stora oklarheter och det finns fortsatta brister i landets åtaganden gentemot IAEA:s kontrollregimer. Sverige kommer med början under 2011 att ha en plats i IAEA:s styrelse, ett uppdrag man bör använda för att driva på dessa frågor.

Varje nation har rätt att begära hjälp från andra länder för att trygga sitt eget försvar och därmed också rätt att besluta om att upplåta sitt territorium åt andra länders försvarsmakt. När det gäller kärnvapen menar Socialdemokraterna att kärnvapenmakterna måste åta sig att inte placera ut kärnvapen på annat än sitt eget territorium.

Nedrustningsfrågorna omfattar flera områden. Arbetet för att begränsa taktiska kärnvapen är nödvändigt. Lätta vapen, exempelvis pistoler eller k-pistar, är de vanligaste vapnen. De står för det största antalet dödsoffer i konflikter. Det internationella arbetet för att stoppa spridningen av dessa vapen är en angelägenhet för oss alla. Ett starkt engagemang är viktigt inför FN:s kommande konferens för att skapa ett legalt bindande vapenhandelsfördrag (ATT).

Minor och klusterbomber fortsätter att skörda civila offer i årtionden efter att själva kriget tagit slut. Sverige bör ratificera konventionen mot klusterammunition och destruktionsavtalet för Sveriges bombkapsel 90 bör inledas snarast möjligt.

Det är sorgligt att se hur utrikesministerns svala engagemang för nedrustningsfrågorna tillåts sätta sin prägel på den borgerliga regeringens utrikespolitik. Man förlösar ett värdefullt arv. Detta blir särskilt tydligt sett mot den internationella arenan där en ny progressiv president i USA gjort klar skillnad. 2009 ledde USA:s president själv ett möte om nedrustning i FN:s säkerhetsråd. USA och Ryssland sitter i nedrustningsförhandlingar. Det är mycket glädjande, och det gäller att Sverige både som enskild aktör och i samverkan med andra kan bidra till konkreta resultat för nedrustning och icke-spridning.

Socialdemokratiska regeringar har alltid varit aktiva i nedrustningsarbetet. Olika partnerskap med andra länder sjuösettes och bland annat tillsattes Blixkommissionen för att ta fram nya initiativ och idéer. Regeringen borde tydligt visa sin vilja att ställa sig bakom den nedrustningstradition som så länge varit en hörnsten i svensk utrikespolitik. Det är alarmerande att världens militärutgifter återigen ökar och har stigit med 49 procent sedan 2000 enligt Sipri. Det internationella nedrustningsarbetet måste ta ny fart. Mer måste göras. Kärnvapenhotet är långt ifrån avvärt. Tvärtom har det ökat. Därför lade vi social-

Fel! Okänt namn på

demokrater fram ett tolvpunktsprogram för nedrustning under riksdagens utrikespolitiska debatt i februari 2008.

7.1 Massförstörelsevapen

Målet är en fullständig avveckling av massförstörelsevapen, såväl biologiska och kemiska som nukleära. Att förhindra spridning är en viktig del av nedrustningsarbetet. För att nå detta måste kärnvapenmakterna omedelbart minska innehavet. De samlade kärnvapenstyrkorna i världen, främst USA:s och Rysslands, skulle kunna förstöra allt liv på jordklotet flera gånger om. Enligt Blixkommissionen uppgår världens samlade aktiva och utplacerade kärnstridspetsar till omkring 12 000. Det ligger i mänsklighetens och världssamfundets intresse för överlevnad och gemensam säkerhet att alla kärnvapen elimineras.

Den fortgående kärnvapenmoderniseringen innebär ett ohyggligt slöseri med resurser. Flera kärnvapenmakter vägrar idag att gå med på verklig nedrustning och moderniserar istället sina kärnvapenarsenaler. Till detta kommer att ett antal länder som inte tidigare var kärnvapenmakter nu skaffat sig kärnvapen och att risken för ytterligare spridning även i fortsättningen är stor. Det finns också risk att kärnvapen sprids till icke-statliga aktörer, exempelvis terroristgrupper. För att lyckas med nedrustningsarbetet krävs mycket tuffare kontrollregimer. Vi vill se ett starkare IAEA med starkare kontrollmöjligheter. Sverige kommer med början under 2011 att ha en plats i IAEA:s styrelse, ett uppdrag man bör använda för att driva på dessa frågor.

Icke-spridningsavtalet (NPT) innehåller tre komponenter. Kärnvapenstaterna förbinder sig att inte överlåta kärnvapen eller kunskap om kärnvapen och kärnvapentechnologi till andra stater. Samtidigt lovar övriga stater att inte skaffa kärnvapen. I avtalet förbinder sig de länder som har kärnvapen också att arbeta för en fullständig kärnvapenedrustning. NPT är satt under stor press. Det står klart att världen är i stort behov av nya initiativ i nedrustnings- och kontrollarbetet, samtidigt som det för oss socialdemokrater är viktigt att NPT stärks och att de utfästelser som är gjorda i avtalet införlivas.

Den oberoende internationella kommissionen om massförstörelsevapen med Hans Blix som ordförande presenterade i juni 2006 sin rapport med en rad konkreta förslag om hur världen ska kunna befrias från kärnvapen och biologiska och kemiska vapen. Rapporten analyserar ingående de hot som världen lever under idag, främst 27 000 kärnvapen och ansträngningar av enskilda stater och kanske terrorgrupper att utveckla eller komma över olika slag av massförstörelsevapen.

Blixkommissionens rapport, en gediget utarbetad skrift som fortfarande äger aktualitet, lades fram vid en tidpunkt då det globala samarbetet för nedrustning gått i stå. Den sextionde sessionen av FN:s generalförsamling lyckades inte få medlemsländerna att acceptera några åtaganden på nedrustningsområdet.

Idag finns en strimma av hopp. För första gången på länge finns ett stigande internationellt intresse för nedrustning, och vi ser positiva signaler från både USA och Ryssland.

Nedrustningskonferensen i Genève lyckades i maj 2009 efter tolv års dödsläge i förhandlingarna enas om ett arbetsprogram, vilket hade varit ett viktigt steg framåt i kampen för nedrustning. Tyvärr blockerades sedan vidare arbete med detta program. Det är viktigt att man kan anta ett arbetsprogram som gör att man kan inleda förhandlingar om FMCT (avtal om förbud av produktion av klyvbart material för vapenändamål).

Slutsatsen av detta faktum bör vara att det är nödvändigt att pröva nya vägar för att få fart på de globala nedrustningssamtalen. Blixkommissionen kan genom sin sammansättning sägas utgöra ett gott tvärsnitt av hur världens främsta nedrustningsexperter ser på läget. Genom att välja ut några av dess sextio förslag och driva dem i internationella fora skulle den svenska regeringen kunna lämna ett viktigt bidrag till att hantera en av vår världs ödesfrågor.

7.2 Konventionella vapen

Arbetet för att minska antalet lätta vapen – vår tids verkliga massförstörelsevapen – måste fortsätta med än större kraft. Dessa vapen, såsom pistoler och k-pistar, står för cirka 90 procent av alla dödsoffer i väpnade konflikter och skördar mer än en halv miljon liv varje år. Små och lätta vapen är de vanligast använda vapnen i världens konflikter. De är billiga, hållbara och lätta att transportera och smuggla. Under sin livstid hinner ett vapen användas i många olika konflikter och av många olika aktörer, i många fall av barn. Det finns över 300 000 barnsoldater och dessa utrustas ofta med lätta vapen. Att stoppa spridningen av lätta vapen är en angelägenhet för alla samhällen. Det är ingen rättighet att äga vapen.

Det internationella arbetet för att begränsa mängden och spridningen av lätta vapen är främst inriktat på genomförandet av det handlingsprogram som antogs vid FN:s konferens om illegal handel med små och lätta vapen (SALW) 2001. Ett instrument om märkning och spårning av små och lätta vapen framförhandlades i juni 2005 och antogs i en resolution av FN:s generalförsamling hösten 2005. Sverige måste fortsatt vara en drivande del i detta viktiga arbete och bör utveckla en nationell handlingsplan kring lätta vapen som tydliggör svenska strävanden inom området och som möjliggör uppföljning och utvärdering av svenska positioner och åtgärder. Det är viktigt att Sverige verkar för att EU:s SALW-strategi konkretiseras och implementeras. Vad gäller SALW-frågorna finns en rad förslag som Sverige och EU bör föra vidare. Några gäller hur handeln med SALW via flygbolag kan registreras och begränsas, andra gäller system för slutanvändarintyg. Alla förslag som kan begränsa användningen av SALW bör undersökas och utnyttjas.

Den 7 december 2006 fattades ett historiskt beslut i FN:s generalförsamling. 153 länder röstade ja till förslaget om att bilda en kommission som ska utreda möjligheterna till ett internationellt avtal som begränsar och kontrollerar

Fel! Okänt namn på

rar handeln med konventionella vapen, ett så kallat Arms Trade Treaty. Genom ett globalt vapenhandelsfördrag skulle alla länder följa samma minimiregler för vapenförsäljning, vilket skulle försvåra för oseriösa aktörer att hitta ett land som vill sälja till dem. Sverige bör aktivt driva på för att Arms Trade Treaty ska bli ett effektivt internationellt avtal för vapenhandel. Syftet med avtalet är att få ett globalt bindande avtal avseende import, export och transfer av konventionella vapen. EU är enigt i sin positiva ståndpunkt, och det är avgörande att Sverige under sitt ordförandeskap prioriterar frågan högt för att föra den ytterligare framåt.

Ottawakonventionen mot personminor trädde i kraft 1999 och har för närvarande runt 150 parter. Konventionens huvudsyfte är ett absolut förbud mot användning, utveckling, tillverkning, anskaffning, överföring och lagerhållning av truppminor. Det är viktigt att fler länder ansluter sig till konventionen, och Sverige bör därför verka för en global uppslutning bakom Ottawakonventionen. Konventionens andra huvudsyfte är att ett antal åtgärder vidtas för att handskas med konsekvenserna av tidigare användning av truppminor. Det handlar bland annat om röjning av minfält, stöd till minoffer och hjälp med förstöring av lagrade truppminor. Sverige måste fortsatt ge stöd till sådana insatser.

7.3 Klustervapen

Klustervapen utgör ett stort humanitärt problem, dels för att de sprider ut subtridsdelar över ett så stort område att det i praktiken har visat sig mer eller mindre omöjligt att undvika civila offer, dels för att de efterlämnar oexploderade subtridsdelar som i krigets spår skadar och dödar civilbefolkningen. 98 procent av de människor som dött av klustervapen beräknas ha varit civila.

I Libanonkriget 2006 användes klustervapen i stor skala, och civila offer skördades långt efter krigets slut. I Georgienkonflikten 2008 förekom det också rapporter om användning av klustervapen. Vi socialdemokrater anser att denna vapentyp inte bör användas i några konflikter och att de inte hör hemma i något lands arsenal, inte heller i Sveriges.

Den 23 februari 2007 avslutades en internationell regeringskonferens i Oslo om klustervapen. Slutdeklarationen från mötet, som 46 länder inklusive Sverige ställde sig bakom, slår fast att ett internationellt avtal som ”förbjuder användning, produktion, överföring och lagring av klustervapen som orsakar oacceptabel skada på civilpersoner”.

I maj 2007 beslutade riksdagen att Sverige ska fortsätta ”att vara pådrivande för att få till stånd ett internationellt förbud rörande klustervapen i enlighet med Oslodeklarationen”. Oslokonferensen innebar startskottet för en historisk process för ett internationellt långtgående förbud mot klustervapen. Trots detta har den borgerliga regeringen inte drivit på i detta arbete utan snarare arbetat för att få igenom undantag.

Det pågår också ett förhandlingsarbete inom FN, den så kallade CCW-processen, som också omfattar klustervapen. Sverige ska självklart ge fullt stöd också till detta arbete.

Sveriges position i klustervapenfrågan är synnerligen viktig. Sverige har ett stort anseende internationellt inom humanitära frågor och när det gäller nedrustning.

Avtalstexten som förhandlades fram genom Osloprocessen är långtgående vad gäller användning, lagring, produktion och överföring av klustervapen. Under hösten 2008 kom det sena men efterlängtade beskedet att Sverige skulle skriva under avtalet i Oslo i december. Detta var förstås glädjande, men med tanke på hur frågan har hanterats tidigare så kvarstod en hel del frågetecken runt regeringens engagemang i frågan. I och med att över 30 länder nu har ratificerat avtalet har konventionen trätt i kraft. Sverige var tyvärr inte ett av de första 30 länderna som ratificerade konventionen och missade därmed möjligheten att ta täten i en viktig internationell nedrustningsfråga. Vi vill att regeringen skyndsamt ratificerar avtalet och sätter igång avvecklingen av den svenska BK90. Enligt konventionen har länder hela åtta år på sig att ratificera avtalet och sedan ytterligare åtta år på sig att skrota sitt eget innehav av klustervapen. Vi vill inte att man ytterligare drar ut på dessa processer, utan att såväl ratificeringen som avvecklingen av BK90 inleds snarast möjligt.

7.4 Krigsmateriel

Vi socialdemokrater ser flera brister i den nuvarande krigsmaterielexportlagstiftningen. Den tidigare socialdemokratiska regeringen påbörjade ett arbete kring en ny lagstiftning. Vi anser fortfarande att det är angeläget att regeringen kommer till riksdagen med ett lagförslag som ligger i fas med utvecklingen på området och som är koherent med politiken för global utveckling (PGU).

Socialdemokraterna har länge pekat på behovet av mer restriktiva skrivningar i regelverket kring export till icke-demokratier. Vi vill förbättra, modernisera och stärka lagstiftningen. Vi välkomnar därför att riksdagen har gjort ett tillkännagivande om att regeringen ska inkomma med förslag till ny krigsmaterielexportlagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater. Vi ser fram emot en skyndsam hantering av detta från regeringen.

Några vägledande principer för oss är alltså att all handel med vapen och krigsmateriel ska kontrolleras genom strikta regler.

Sverige ska vara en föregångare genom sin lagstiftning om svensk export och import av vapen och krigsmateriel. Icke-demokratier och länder som bryter mot de mänskliga rättigheterna kan inte ges samma legitimitet att få köpa vapen. Vid export ska hänsyn tas till risken för krig och om staten begår brott mot mänskliga rättigheter. Regler för import av krigsmateriel bör utarbetas i enlighet med samma principer som gäller för export av samma slags produkter.

Den totala vapenexporten från Sverige och EU måste minska. Det kan Sverige arbeta för genom en svensk restriktiv krigsmaterielexportpolitik, men

Fel! Okänt namn på

också genom EU. EU:s uppförandekod är numera en gemensam ståndpunkt om krigsmaterielexport, och viktigt är att principen om varje lands rätt att ha en mer restriktiv politik ligger fast.

7.5 Socialdemokraternas tolvpunktsprogram för nedrustning: En svensk offensiv mot massförstörelsevapen och för nedrustning

Detta program presenterades i februari 2008. Sedan dess har såväl positiva som negativa steg tagits. Till framgångarna för nedrustningsarbetet hör inte minst det hoppfullare läget mellan USA och Ryssland och den omsvängning av amerikansk politik som exempelvis Obamas Pragtal gav uttryck för.

Sverige har dock fortsatt hålla en låg profil och agerade exempelvis inte i Nuclear Suppliers Group när det gällde att godkänna överenskommelsen mellan USA och Indien, något som riskerar att försvaga NPT. Den borgerliga regeringen var också mycket tveksam till att skriva under Osloprocessens avtal om förbud mot klusterbomber, även om man – glädjande nog – till slut gjorde så.

1. Minska kärnvapenarsenalerna

Sverige måste med politiska och diplomatiska medel aktivt påverka kärnvapenmakterna att fullfölja sina skyldigheter enligt NPT-avtalet och de åtaganden dessa gjorde vid NPT-konferenserna 1995 och 2000 och som bekräftades vid årets översynskonferens, nämligen att genom förhandlingar reducera och slutligen avskaffa sina kärnvapenarsenaler.

2. Stärk internationella avtal om kärnvapen

Sverige bör använda de signaler som nu kommer, inte minst från den amerikanska administrationen, om reducerad kärnvapenanvändning för att i FN på ett konstruktivt och realistiskt sätt driva frågan om förbud mot all användning av kärnvapen. Sverige bör i samråd med likasinnade stater i FN föreslå att sonderingar och konsultationer inleds för att undersöka förutsättningarna för en internationell konvention om ett fullständigt förbud mot kärnvapen.

3. Hindra att höganrikat uran kommer i fel händer

President Obama uppmärksammade genom sin konferens om nukleär säkerhet i Washington i april 2010 problemet med att nukleärt material kan komma på villovägar. Detta är ett problem som vuxit de senaste åren och beror på spridning av kärnvapen och höganrikat uran från olika delar av före detta Sovjetunionen, men också från en rad andra privata och statliga aktörer som tjänar pengar på att sälja radioaktivt material till icke-statliga aktörer som kan använda detta i terrorhandlingar. För att hindra denna utveckling krävs bland annat att det internationella atomenergiorganet IAEA och dess kontrollsystem (safeguardssystem) förstärks.

4. Stärk NPT-avtalet

NPT-avtalet utgör tillsammans med övriga nedrustningsavtal ett regelverk för att minska och på sikt avskaffa kärnvapen. Att stärka NPT-avtalet är av

största vikt. Årets översynskonferens var en viktig framgång och fortsättning på de framgångsrika konferenserna 1995 och 2000. Centralt är att översynskonferensen bekräftade slutmålet om en kärnvapenfri värld samtidigt som stöd ges till praktiska åtgärder (exempelvis de så kallade 13 praktiska stegen från översynskonferensen 2000) för att uppnå detta mål. Konferensens skrivelser om icke-spridning är inte lika starka men sammantaget är dokumentet en god kompromiss. Vi bör nu följa upp konferensen och till exempel se till att Mellanösternkonferensen 2012 blir en framgång. Vi bör också arbeta med en rad instrument som till exempel att verka för att kärnvapnen ges minskad roll i de olika militära doktrinerna och att taktiska kärnvapen avvecklas.

5. Verka för att provstoppsavtalet kan träda i kraft

Sverige bör verka för att avtalet CTBT som förbjuder kärnvapenprovsprängningar genom ratificeringar kan träda i kraft.

6. Minska risken för oavsiktliga angrepp

Sverige bör tillsammans med likasinnade länder söka förmå kärnvapenstaterna, främst USA och Ryssland, att minska riskerna för oavsiktliga angrepp genom att ta bort vapnen från dagens höga beredskap att avlossas (så kallad de-alerting). Sverige har tidigare, bland annat i FN:s generalförsamling, nära samarbetat i denna fråga med Nya Zeeland, Chile, Nigeria och Schweiz. Tyvärr har den svenska regeringen, till besvikelse för dessa parter och utan förklaring, dragit sig undan detta samarbete som syftar till internationell stabilitet och säkerhet.

7. Stärk arbetet i EU

Internationell fred och säkerhet uppnås bäst i samverkan med andra, och Sverige bör använda sitt EU-medlemskap för att i denna krets vara pådrivande för att unionen ska skärpa sitt nedrustningsarbete. Under det svenska ordförandeskapet 2001 var den socialdemokratiska regeringen drivande i arbetet med att ta fram en handlingsplan i EU för arbetet mot massförstörelsevapen. Flera andra länder har sedan under sina ordförandeskap följt upp detta arbete. Under den borgerliga regeringens ordförandeskap i EU hösten 2009 utmärkte man sig dock genom sin brist på initiativ.

8. Stärk nedrustningskonferensen i Genève

Den internationella nedrustningskonferensen (CD) i Genève har i över ett årtionde varit oförmögen att arbeta. Sverige bör i samverkan med både EU- och NAC-länder aktivt söka verka för att CD kan återuppta sitt arbete. Detta gäller alla fyra huvudområdena men i första hand gäller det att förhandla fram ett fördrag om stopp för produktion av klyvbart material (FMCT) och om kontrollfrågor avseende lager av sådant material.

9. Förbud mot kemiska och biologiska vapen

När det gäller kemiska vapen bör Sverige, som tidigare spelade en internationellt ledande roll i förhandlingarna om en konvention om förbud mot kemiska vapen, aktivera sitt deltagande i OPCW, konventionens verkställande organ i Haag. Inom konventionen mot biologiska vapen, som genomför sin

Fel! Okänt namn på

översynskonferens hösten 2011, bör Sverige återta ledningen i arbetet för att ge konventionen ett fungerande system för efterlevnad och verifikation.

10. Stärk svensk kompetens

Sverige bör säkra och stärka den vetenskapliga kompetensen vad gäller massförstörelsevapen, såväl för skyddsändamål som för nedrustnings- och icke-spridningspolitik. Det skulle underlätta för Sverige att återta sin internationellt ledande roll på dessa områden. Sipri har drabbats av kraftiga nedskärningar av statliga anslag under den borgerliga regeringen. Sipri måste kunna upprätthålla sin position som ett av världens främsta fredsforskningsinstitut. Vidare bör de enheter inom Försvarets forskningsinstitut (FOI) som är inriktade på forskning om massförstörelsevapen ges resurser att upprätthålla sin kompetens. Sverige bör också aktivt medverka i de internationella icke-spridningssträvandena, bland annat genom engagemang i Cooperative Threat Reduction, där vi kan tillhandahålla svensk kompetens i fråga om reaktorsäkerhet.

11. Klustervapen

Sverige bör snarast ratificera överenskommelsen om förbud mot klustervapen och inleda skrotningen av den svenska BK90. Sverige bör också aktivt arbeta för internationell anslutning till konventionen, liksom stödja arbetet för ett klustervapenförbud inom ramen för CCW (Convention on Certain Conventional Weapons).

12. Små och lätta vapen

Sverige bör intensifiera arbetet för att minska antalet och användningen av små och lätta vapen genom såväl FN:s arbetsplan som EU:s strategi samt genom att utveckla en nationell handlingsplan. En fråga som måste ges hög prioritet de närmaste åren är förhandlingarna om ett internationellt avtal om vapenhandel (Arms Trade Treaty). Sverige bör spela en framträdande roll för att detta avtal ska kunna bli verklighet.

8 Närområdet: Nordiskt samarbete, Östersjön och Barents

8.1 Det nordiska samarbetet

Närområdet och de nordiska grannländerna har en stark folklig förankring och en självklar ställning för Sverige. I Norden finns också ett flertal av Sveriges viktigaste handels- och samarbetspartners.

Det nordiska samarbetet utgår från ett gemensamt kulturarv och en språklig gemenskap och vilar på gemensamma värderingar i fråga om demokrati, rättvisa och rättsstat. Samarbetet mellan de nordiska länderna spänner över alla samhällsområden, och på många sätt är det nordiska samarbetet unikt vid en internationell jämförelse. Den nordiska modellen som bygger på samarbete och öppenhet har gjort Norden till en välfärdsregion av världsklass.

Framgångarna är dock inte tillräckliga för att möta dagens och framför allt morgondagens globala utmaningar, varför ett än mer utvecklat och förstärkt samarbete behövs. Utmaningarna växer i spåren efter finanskrisen vi befinner oss i. Särskilt de baltiska staterna drabbades hårt.

Genom att samtliga nordiska länder deltar i den europeiska marknaden har det nordiska samarbetet stärkts. Sveriges, Finlands och Danmarks medlemskap i EU och Norges och Islands tillhörighet till det europeiska ekonomiska samarbetsområdet påverkar det nordiska samarbetet positivt. Islands ansökan om EU-medlemskap påverkar samarbetet ytterligare i positiv riktning, och de baltiska staternas inträde i EU har dessutom skapat ytterligare dynamik i de nordiska ländernas samarbete med närområdet. I det nordiska samarbetet deltar även de självstyrande områdena Åland, Grönland och Färöarna.

8.2 Samarbete i norra Europa

Samarbetet i den arktiska regionen har utvecklats på ett positivt sätt. Ett exempel på detta är det bindande avtal om gemensamma sjö- och flygräddningsinsatser för personer som undertecknades av utrikesministrarna den 12 maj i år vid Arktiska rådets möte i Nuuk. Regeringen bör under det svenska ordförandeskapet för Arktiska rådet 2011–2013 driva på att det undertecknade avtalet realiserar i praktisk handling så att utbildningsinsatser ingångsätts och räddningsutrustning finns på lokal nivå. Regeringen bör driva på att motsvarande avtal också upprättas för räddningsinsatser vid oljeutsläpp, utsläpp av kemikalier eller andra miljöfarliga ämnen.

Ansvarsområdena för räddningsinsatser täcker enorma ytor och inget land har tillräcklig kapacitet för att hantera de stora utmaningar som en större olycka skulle innebära. Regeringen bör därför driva på ett samarbete mellan de nordiska länderna för att säkra beredskapen både avseende räddningsinsatser för personer och räddningsinsatser vid miljöfarliga utsläpp.

Den arktiska regionen är rik på naturresurser, både levande naturresurser i form av fisk men också gas, olja och mineraler. De ökande möjligheterna att utvinna dessa rikedomar måste följas av hårda miljökrav för exploatering samt att befolkningens intressen tillvaratas. Förändringar i fiskebestånden och arternas utbredning bör kartläggas.

Politiken för den nordliga dimensionen utvecklas mot en gemensam politik för Ryssland, Norge och Island. Det handlar om nära samarbete i regionen mellan olika aktörer. Tanken är att förbättra samarbetet mellan EU och regionala aktörer i syfte att utveckla en effektiv arbetsfördelning som bygger på respektive aktörs specifika kompetens, erfarenheter och geografiska arbetsområden. Samarbetet på regional och lokal nivå bedöms som mycket viktig, i likhet med samverkan med näringslivet och frivilliga organisationer.

I Barents- och Arktisregionerna finns förutsättningar att få till stånd ett konstruktivt samarbete med Ryssland i frågor som rör energi, klimat, gränsöverskridande brottslighet och kommunikationer. Vi vill utveckla ett förtroendeskapande samarbete i norra Europa.

Fel! Okänt namn på

Sverige deltar på regeringssidan i samarbeten inom ramen för Arktiska rådet, Barentsrådet och Nordiska ministerrådet samt i arbetet med EU:s nordliga dimension. År 2011–2013 kommer Sverige att vara ordförande för Arktiska rådet.

Vi uppmanar regeringen att lämna en årlig skrivelse till riksdagen om verksamheten på regeringssidan inom Arktis- och Barentssamarbetena på samma sätt som regeringen lämnar en skrivelse om den nordiska verksamheten. Exempelvis passerade den svenska arktiska strategin aldrig riksdagen.

Det är av vikt att även Sverige utarbetar en egen strategi, handlingsplan, för arbetet inom den nordliga dimensionen inom prioriterade områden:

- ? ekonomi/infrastruktur
- ? utbildning/mänskliga resurser
- ? miljöfrågor
- ? gränsöverskridande samarbete
- ? rättsliga frågor.

Arktis är i blickpunkt i världen i dag. Klimatförändringen leder till ökat intresse för exploatering av resurser som olja, gas och mineraler. Flera länder vill utöka sina territorier och områdets säkerhetspolitiska betydelse ökar.

Enligt de flesta forskare är Arktis en av de delar på jorden där klimatförändringar redan är mycket märkbara. Det är förändringar, som får direkta effekter för befolkningen i Arktis, samtidigt som de ger följdverkningar på hela det globala klimatsystemet.

Det behövs ett djupt och omfattande svenskt engagemang även i Arktis. Vi har mycket att vinna på det, som ett nordligt land med två tredjedelar av vårt land norr om 60:e breddgraden. Vi har också mycket att bidra med som en nation med gamla och starka traditioner inom polarforskning och en hög profil i internationell samverkan om frågor som gäller miljö, naturresurser, minoriteter och rättigheter.

Det gäller även från svensk sida att främja den arktiska regionen och utveckla forskningen i Arktis. Ett område inom polarforskningen där Sverige bör flytta fram sina positioner är att utveckla observationssystem och arbeta för genomförande av den pågående SAON-processen inom Arktiska rådet och att tillgängligheten till data säkras.

University of Arctic omfattar i dag ett samarbete mellan 50 medlemsorganisationer, universitet och högskolor. För den svenska delen står Luleå universitet, Umeå universitet och Mittuniversitet. Samarbetet förbättrar möjligheterna för den arktiska regionen att ta del av högre utbildning och förstärker speciellt forskningen som rör klimatfrågor. Sverige bör delta fullt ut i verksamheten.

Polaråret 1957–1958 gav upphov till Antarktisktraktaten. Det är viktigt att Sverige nu initierar en genomgång av existerande rättsordningar som berör Arktis för fortsatt diskussion om att stärka eller utöka dem där så behövs. Arktiska rådet är samarbetsorganet för regionens åtta länder och ska säkerställa en fredlig dialog med målet att arbeta för att skydda och värna den arktiska miljön. De delar av Arktis som historiskt har varit skyddade, på grund av ett permanent havsistäckes, måste skyddas med ett starkt bindande regel-

verk och fredas från naturgas- och oljeexploatering och destruktivt fiske. I resten av Arktis bör ingen ny oljeborring eller djuphavsborring tillåtas, inte heller fiske med destruktiva redskap eller på hotade fiskebestånd. Det innebär att förvaltningsplaner som följer vetenskapliga råd snabbt bör upprättas för ett uthålligt fiske. Som ett av få länder i Arktiska rådet utan ekonomiska intressen i Norra ishavet har Sverige som ordförandeland en lysande möjlighet att arbeta för att ett sådant skydd blir möjligt. Samma anda av samarbete och hänsyn som gjorde sig gällande när Antarktis skyddades borde kunna prägla diskussionerna om Arktis i dag, även om regelverken och verktygen för att få till stånd ett skydd skiljer sig åt mellan de två polerna. Vi anser att satsningar bör göras för att långsiktigt skydda den arktiska miljön och stödja den lokala befolkningens ekonomi, hälsa och kultur.

En viktig fråga för det nordiska samarbetet har alltid varit främjandet av integration mellan de nordiska länderna och att underlätta för medborgarna att röra sig över landgränserna. Under Sveriges ordförandeskap i det nordiska regeringssamarbetet 2003 lyftes särskilt frågorna om avveckling av hinder för personers rörlighet över de nordiska gränserna fram.

Gränshindersarbetet spänner över ett flertal politikområden. Avvecklingen av gränshinder bidrar även till att Sverige och Norden som region kan verka mer framgångsrikt internationellt.

Även om integrationen mellan länderna och de olika regionerna i Norden har kommit långt återstår ändock problem. De nordiska ländernas regelverk skiljer sig fortfarande åt, vilket medför problem för människor, organisationer och företag.

När det gäller Öresundsförbindelsen har den väsentligt förbättrat möjligheterna till integration i Öresundsregionen. Integrationen bidrar till att stärka tillväxten, och arbetet med att undanröja hinder är ett måste för att regionernas fulla potential ska kunna utnyttjas. Det är därför viktigt att skillnaderna i bland annat ländernas regelverk och skattesystem minskas för att därigenom så långt möjligt eliminera problemen för dem som rör sig över gränserna. Det krävs långsiktiga spelregler för de regionala gränskontoren och minst ett kontor vid varje gräns.

Vi socialdemokrater anser det naturligt och viktigt att öka integrationsinsatserna ytterligare. EU:s lagstiftning påverkar ständigt de gränsregionala samarbetena. Ofta har man olika syn på hur implementeringen ska ske och det medför problem för människor som bor vid gränserna.

8.3 Nordiska rådet

Möjligheten för nationella parlamentariker att delta i internationella processer och sammanhang är en demokratifråga. De folkvalda nationella parlamentarikerna utgör en viktig länk mellan olika beslutsfattande nivåer i en globaliserad värld. Det politiska uppdraget innebär bland mycket annat opinionsbildning samt informations- och kunskapsspridning. Parlamentariker är också den länk som för medborgarnas synpunkter och idéer vidare på såväl lokal och regional nivå som i nationella och internationella sammanhang. Även när

Fel! Okänt namn på

det gäller genomförande och uppföljning av redan beslutade åtgärder och åtaganden har nationella parlament och parlamentariker av hävd en viktig uppgift. Genom ett deltagande av direktvalda parlamentariker stärks legitimiteten i hela implementeringsprocessen.

För det nordiska samarbetet fyller Nordiska rådet en viktig funktion inte minst när det gäller att driva på och kontrollera de nordiska regeringarnas samarbete. En styrka för de nordiska länderna är också att många ledamöter i de nationella parlamenten engagerar sig i det nordiska samarbetet.

Vi socialdemokrater anser det nödvändigt att ytterligare stärka det inomnordiska samarbetet och byggandet av nätverk, som i sin tur kan öka det nordiska inflytandet i EU och i andra samarbetsorgan.

8.4 Närområdet

Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet har ett nära samarbete med flera internationella, nationella och regionala organisationer utanför Norden och då främst Arktiska rådet, Barentsrådet och Östersjöstaternas råd. Det övergripande målet för det nordiska samarbetet med närområdet är att bidra till en säker och stabil utveckling i området. Att stärka demokratin och öka värdemängden i den nordliga delen av Europa samt att medverka till en utveckling av marknadsekonomin i området är andra prioriterade frågor.

De nätverk som innefattar nordvästra Ryssland har under senare år byggts ut i en betydande omfattning. De nuvarande riktlinjerna för samarbetet med närområdet innebär bland annat att Nordiska ministerrådets tyngdpunkt i satsningar förskjutits från de baltiska staterna till nordvästra Ryssland.

Ministerrådets program för arktiskt samarbete syftar till att ge de samnordiska insatserna ett speciellt mervärde i förhållande till andra aktiviteter och insatser med inriktning på Arktis. Viktiga frågor är ursprungsbefolkningens levnadsvillkor, klimatförändringar och utbredningen av föroreningar i den arktiska miljön.

Vi socialdemokrater anser det vara av stor vikt att arbetet med frågor som rör Barentsregionen förstärks och att arbetet sker i samarbete med regionala insatser.

8.5 Barentssamarbetet

Planerna på utökad gruvbrytning i regionen ställer stora krav på en miljömässigt hållbar infrastruktur i regionen. Detta gäller inte bara i nord-sydlig riktning utan framför allt i öst-västlig riktning. Det är av största vikt att en helhetssyn tillämpas på transportsektorn.

Regionen kring Barents hav har stora möjligheter att bli ett av de ekonomiskt viktigaste och intressantaste områdena i Europa inom en inte alltför avlägsen framtid. I området, som är den sista orörda reserven av naturtillgångar, finns bland annat olja och gas som kommer att utvinnas under de

kommande decennierna – detta under förutsättning att miljömålen för Arktis inte stoppar utvinningen.

Den viktigaste råvaran för framtida exploatering är oljan. Ett stort antal olje- och gaskällor har redan hittats i Barentsregionen. Större delen av den totala ekonomiska utvecklingen i regionen är kopplad till olje- och gastillgångarna.

Också under Barents hav finns ett stort antal fyndigheter av framför allt naturgas, till exempel Shtokmanfältet. Stora olje- och gastillgångar har även hittats i havet utanför Finnmark, Troms och Nordland. Man väntar sig att göra nya olje- och gasfynd i den norska delen av Barents hav under de närmaste åren. På Kolahalvön finns dessutom fler mineraler än på någon annan plats i världen.

Det är i dag svårt att uppskatta den totala olje- och gasreserven, i och med att en del områden ännu är i ett tidigt prospekteringsskede. Den totala reserven av gas i Barents hav kan vara så stor som upp till 10 miljarder kubikmeter, vilket skulle vara ett avgörande tillskott till Europas energikonsumtion för lång tid framöver. Dessutom väntar man sig även att hitta oljeförekomster i de östra och nordliga delarna av Barents hav. Oljetillgångarna i Timan-Petchorafältet beräknas till omkring 5 miljarder ton. Enligt beräkningar är de sammantagna olje- och gasfyndigheterna, som en jämförelse, tolv gånger större än de fyndigheter som ingår i Snövitprojektet i Norge.

Barents hav skulle mot bakgrund av detta kunna förse Europa med stora mängder naturgas under lång tid, vilket i sin tur skulle minska beroendet av import från Ryssland. Den pågående klimatförändringen innebär för Arktis del att glaciärer och havsis smälter undan i större omfattning än tidigare. Miljö- och klimatmässigt är det en farlig utveckling men som på sitt sätt skapar nya förutsättningar för nya transportvägar i Barents hav och Norra ishavet för både olja och energi. På sikt kommer man med all sannolikhet att kunna frakta varor till havs genom området året om.

Vid Harvarduniversitetet i USA har experter räknat fram att den nordliga fartygsrutten skulle innebära stora besparingar för framtida transporter mellan de ekonomiskt framgångsrika länderna i Europa och Asien. Men samtidigt som de förändrade klimatförhållandena i området ger nya möjligheter kan det också leda till säkerhetspolitiska risker med helt nya konflikter som följd. Redan i dag ser vi en pågående dragkamp om Arktis tillhörighet, där Ryssland med sin flagga på havsbotten markerat sin uppfattning i denna speciella ägarfråga. Framför allt Norge men även Danmark och Kanada har också uttalat sina uppfattningar i denna fråga.

I Barentsregionen bor drygt 5,9 miljoner människor, varav merparten, 4,3 miljoner, har sin hemvist i Ryssland. Samarbetet mellan stater som har intresse i Arktis och i området kring Barents hav bedrivs på regionnivå i Barentsrådet och i Arktiska rådet. Regionrådet består av representanter för förvaltningsarna i den geografiska regionen Barents. Från Finland deltar landskapen Lappland, Norra Österbotten och Kajanaland, från Norge länen Nordland, Troms och Finnmark och från Sverige Norrbottens och Västerbottens län. Från Ryssland är det regionerna Arkhangelsk och Karelen som deltar

Fel! Okänt namn på

samt republiken Komi, Murmanskregionen och det autonoma distriktet Nenetsia.

I området finns flera minoritetsfolk, bland annat samer, nenetser och vesper. Syftet med Barentssamarbetet är att säkerställa fred och säkerhet samt att skapa en hållbar social och ekonomisk utveckling i området och i Europa som helhet. Detta kan bland annat ske genom att kontakterna mellan människorna i området utvecklas och den regionala identiteten stärks.

Det finns en lång samarbetstradition i Barentsområdet. Redan i början av 1960-talet tillkom Sveriges nordkalottkommitté, ett samarbete mellan de fyra involverade länderna under temat folkets diplomati.

Det regionala Barentssamarbetet arbetar utifrån fem viktiga insatsområden:

- ? Näringslivsutveckling och infrastruktur.
- ? Kompetens och utbildning.
- ? Miljö och hälsa.
- ? Velfärd och kultur.
- ? Ursprungsbefolkningsfrågor.

Den kunskap och kompetens som vuxit fram i området kring dessa frågor är betydande och måste bibehållas och ytterligare utvecklas. Det är av stor vikt att alla goda krafter, exempelvis företag, myndigheter, kommuner, universitet och enskilda, samverkar. För detta fordras en fortsatt bra samordning, information och en välutbyggd och fungerande infrastruktur.

Den ekonomiska aktiviteten i den nordliga regionen ökar dessutom och därmed också regionens ekonomiska och säkerhetspolitiska betydelse, vilket innebär att en sammanhållen politik för den nordliga regionen behövs.

Med ett större engagemang från svensk sida kan vi övervaka vad som händer i området från säkerhetssynpunkt, samtidigt som Sveriges miljöteknologi skulle komma väl till pass i den känsliga miljön i området.

Vi socialdemokrater anser att det är av största vikt att Barentssamarbetet stärks och fördjupas ytterligare på samtliga fem insatsområden, samtidigt som det svenska deltagandet bör baseras än mer än tidigare på regionala strukturer.

8.6 Östersjön

Med EU:s utvidgning har nu alla länder runt Östersjön, med undantag för Ryssland, blivit EU-medlemmar. Det ger oss stora politiska och ekonomiska möjligheter, om vi rätt förmår att hantera den nya geografien och det nya politiska grannskap som har öppnat sig. Ett konkret exempel är att våra möjligheter att skydda miljön i vårt gemensamma innanhav ökar. Ett av målen måste vara att förhindra allvarliga fartygsolyckor och oljeutsläpp.

Under socialdemokratiskt regeringsinnehav utvecklades Östersjösamarbetet kraftigt.

Vi vill gå vidare och befästa Östersjön som ett fredligt område. Trygga länder har i regel välmående och trygga grannar. Vår säkerhet har stärkts av att de flesta länderna runt Östersjön är demokratiska och att det ekonomiska ömsesidiga beroendet har ökat i takt med den starkt ökande handeln. Öster-

Fel! Okänt namn på

sjöområdets säkerhet har också stärkts i samband med att dessa länder har fått sina säkerhetspolitiska önskemål tillgodosedda. Vad som fortfarande återstår är att stimulera ett positivt ryskt deltagande i det regionala säkerhetsskapande samarbetet.

Miljötillståndet i Östersjön är fortsatt alarmerande. Det är av största vikt att Sverige även i fortsättningen håller en hög profil i arbetet med Helcoms Baltic Sea Action Plan.

Ett viktigt steg för att förbättra miljön i Östersjön är utbyggnaden av hamnarnas kapacitet att ta emot avfall från fartyg och fritidsbåtar, både kapacitet att ta hand om toalettavfall från fartyg och fritidsbåtar och annat avfall, till exempel kemiskt avfall. För att undvika att främmande arter införs bör Sverige driva på att alla länder runt Östersjön ratificerar ballastkonventionen.

EU:s Östersjöstrategi har fyra huvudsakliga mål: förbättra miljön, öka välbefindandet, göra regionen mer tillgänglig och attraktiv samt att öka trygghet och säkerhet. Vi socialdemokrater ser i huvudsak positivt på strategin. Till viss del är strategin en sammanställning av åtgärder som redan planerats inom EU, och allt är inte nya förslag. Det är naturligtvis positivt att man samlar de planerade åtgärderna för Östersjön i en gemensam strategi, men vi höjer ett varningens finger för att strategin kan bli en pappersprodukt utan reella finansiella möjligheter att stärka Östersjöområdet.

Baltikum's djupa ekonomiska kris är djupt oroande. Detta gör strategin angelägen att genomföra så att inte vissa av medlemsstaterna halkar efter i utvecklingen. Genom ett ökat samarbete och bättre samverkan kan staterna stärka sin konkurrenskraft och sitt välbefindande.

Länderna runt Östersjön har en samlad befolkning på drygt 100 miljoner. Inte minst för Sverige ger detta stora möjligheter att öka handelsutbytet med våra grannländer, vilket i förlängningen leder till högre ekonomisk tillväxt och fler jobb. Regionen har stora möjligheter att utvecklas och Norden, som i många avseenden är en global vinnarregion, kan vara en inspiration för hela Östersjöområdet att utvecklas till en framgångsrik region i Europa.

Vi vill ha en fri handel och en marknad som gynnar alla parter, både Sverige och våra handelspartner. Men det ska vara en ansvarsfull frihet som också tar hänsyn till människor och miljö. Vi tjänar alla på att skapa en långsiktigt hållbar ekonomi som tar hänsyn till miljön. För det behövs samarbete och politik men också gemensamma regleringar på EU-nivå. Handeln med Baltikum kommer att öka och vi vill närma oss våra grannländer på andra sidan Östersjön ännu mer.

En stor del av Rysslands export av olja går i dag över Östersjön. Vi ställer stora krav på att fartygen ska ha dubbla skrov för att minska risken för ett oljeutsläpp som skulle få förödande konsekvenser i Östersjön. Östersjön är ett grunt hav och omloppstiderna för byte av vattnet är långa. En utbyggd gasledning och ökade oljetransporter skulle göra Östersjön till ett område med stora ekonomiska, strategiska och därmed säkerhetspolitiska intressen.

9 Europa och Europeiska unionen

9.1 Grunden för EU-samarbetet

Framväxten av det europeiska samarbetet har varit avgörande för vår kontinents välbefinnande. I århundraden drabbades Europas befolkningar av blodiga krig länderna emellan. I dag präglas Europa av fred. Historiskt sett är denna utveckling fantastisk.

Socialdemokraterna vill att EU i grunden ska vara ett samarbete mellan suveräna stater, där vi tillsammans med de andra medlemsstaterna kan lösa problem som kräver gemensamma lösningar.

Med EU kan vi göra Sverige bättre om vi samarbetar om saker som påverkar oss, som miljön eller jobben. Vi kan också påverka vår omvärld i kampen mot fattigdom och för demokrati och fred mycket effektivare om vi bland annat arbetar genom EU än vad vi kan genom att enbart agera på egen hand i utrikespolitiken.

Därför är det viktigt att Sverige för en aktiv EU-politik för folkhälsa, jobb, en bättre miljö, jämställdhet, kunskap och en bättre värld.

Dagens EU måste utvecklas på alla de områden där vi genom unionen bäst kan skapa gemensamma lösningar på gemensamma problem – som hårdare gemensamma tag mot miljöförstöring, som kraftfulla insatser mot människohandel och annan internationell brottslighet, som arbetet för att skapa fler och tryggare jobb.

Politiken och demokratin måste komma i kapp den ekonomiska globaliseringens förspång. Sverige och EU måste bli bättre på att inom internationella organisationer driva frågor om arbetstagarnas rättigheter, internationella miljöregler och rättvisa handelsvillkor.

Finanskrisen visar tydligt att finansmarknaden är global. Det behövs politiska motkrafter som kan besluta om regler för banker och finansinstitut. Vi socialdemokrater vill skärpa reglerna, kraven och tillsynen på finansmarknaden så att framtida kriser kan hanteras utan att systemen kollapsar, välfärden hotas och enskilda människor drabbas. Europas socialdemokrati arbetar aktivt för bättre kontroll av det finansiella systemet.

Det handlar också om att komma åt skatteparadis, pengatvätt och terrorismkonton, om rätt utformade tjänstedirektiv inom EU och om nya vägar för att finansiera utveckling. Med en mer aktiv politik kan makt förflyttas från den internationella marknaden till internationella politiska institutioner.

En demokratisk globalisering kräver respekt för de internationella regelverk och institutioner som redan finns på plats. Den internationella rätten, konventioner, protokoll och regelverk måste följas. Med gemensamma spelregler skyddas små staters rätt, och den globala demokratin stärks. När den internationella rätten efterlevs styrs utvecklingen av gemensamma överenskommelser och på lika villkor, inte av de stater som har störst militär eller ekonomisk styrka. Därför vill vi socialdemokrater värna och stärka den internationella rätten. EU har här en stor roll att spela.

Den internationella brottmålsdomstolen och andra globala institutioner måste respekteras. Ingångna avtal som Kyotoprotokollet och icke-spridningsfördraget måste efterlevas, liksom FN:s resolutioner. Vi vill arbeta för en stark, effektiv och respekterad rättsordning baserad på folkrätt och mänskliga rättigheter. EU har en viktig roll inte minst genom att vara ett föredöme för det internationella samarbetet.

9.2 EU:s grannskap

Den 1 januari 2007 gladdes vi med alla de människor som i Bulgarien och Rumänien firade sitt inträde i Europeiska unionen. Med det har bortåt 100 miljoner invånare, som tidigare befann sig på den kommunistiska sidan av järnridån, på bara ett och halvt decennium fullständigt reformerat sina länder och skapat sig en ny framtid. En kontinent, som tidigare varit så sargad av konflikter och krig, har nu ett samarbete som innebär att vi alla delar varandras problem och framgångar. Ännu finns dock inte en europeisk union som omfattar alla Europas folk. Utvidgningen måste fortsätta. Alla europeiska länder som lever upp till kraven på medlemskap ska kunna bli medlemmar i EU.

Att hållbart lösa problemen på Balkan kan endast göras genom att tydligt och klart visa att dörren till EU står öppen. Kosovo är nu en erkänd egen stat även om behovet av insatser från det internationella samfundet fortsatt är mycket stort. Vi socialdemokrater har hela tiden slagit vakt om EU:s enighet i frågan om Kosovos självständighet. EU får inte upprepa misstagen från 90-talet då man inte lyckades hantera de nya Balkanstaternas tillkomst på ett fullgott sätt. Den process som nu startat måste medföra fördelar för alla länder på Balkan. EU:s dörr måste stå öppen för alla, inklusive Serbien. Kosovo måste garantera minoriteter skyddande rättigheter.

Sverige bör fortsätta att stödja dessa länders reform- och medlemskapsansträngningar. Förhoppningsvis kan vi inom de närmaste åren hälsa också dessa länder välkomna in i EU.

Tyvärr har en förfärande utvidgningströtthet börjat göra sig gällande i EU. För oss socialdemokrater är det viktigt att slå fast att utvidgningen av EU är den största framgången på Europas kontinent. Turkiets framtida medlemskap är en mycket omdiskuterad fråga i många europeiska länder. För oss socialdemokrater har alltid inställningen varit att det inte är frågan "om" Turkiet kan bli medlem utan "när". Detta "när" avgörs av hur snabbt Turkiet klarar att uppfylla de kriterier som krävs för ett medlemskap. Vi ser ett framtida turkiskt EU-medlemskap som viktigt, inte minst med tanke på hur det främjar rättigheterna för kurder och andra folkgrupper. Vi är besvikna på att utvidgningprocessen drar ut på tiden.

Utvidgningen och den europeiska integrationen får inte göra halt ens efter ett turkiskt medlemskap. Hittills har ett möjligt framtida medlemskap fungerat som en fantastisk drivkraft för många länders reformering. EU har nu utarbetat en grannskapspolitik och ett östligt partnerskap. Dessa måste användas för att underlätta ett framtida medlemskap – även om det ligger långt fram i tiden

Fel! Okänt namn på

– snarare än att bli ett alternativ till medlemskap. EU har många verktyg i sin politiska verktygslåda. Unionen bör bland annat erbjuda tillgång till den inre marknaden, biståndsinsatser, studentutbyten och bilaterala handlingsprogram som ger länderna möjlighet att själva bestämma sin integrationsnivå.

9.3 Öster om EU

Europeiska unionen måste skaffa sig en tydligare politik och skarpare instrument för att kunna påverka det gemensamma grannskapet med Ryssland. Det östliga partnerskapet välkomnas av oss socialdemokrater.

Dagens Ryssland är inte gårdagens Sovjetunionen. En genomgripande och positiv förändring har skett. Det finns likafullt en oroande negativ utveckling kring pressfriheten och respekten för mänskliga rättigheter i Ryssland. Sverige ska kritisera brott mot mänskliga rättigheter och ett alltmer auktoritärt styre men samtidigt lägga kraft på att skapa ömsesidigt förtroende genom konkret samarbete, ökad handel och ökade kontakter med Ryssland.

Ytterligare en oroande utveckling är den hårdnande ryska politiken gentemot dess grannländer. Kriget i Georgien 2008 var ett försök att rita om de gränser som förhandlades fram efter Sovjetunionens fall. EU måste villkora samarbetet med Ryssland. Rysslands vilja att bidra till lösningar av de frusna konflikterna i vårt närområde måste vara avgörande för hur djupt samarbetet mellan EU och Ryssland kan bli.

För att stärka vår egen säkerhet måste vi kombinera tydliga reaktioner mot oacceptabla delar av den ryska politiken med en vilja att engagera landet i ett djupare samarbete på olika samhällsområden för att bidra till en mer demokratisk utveckling. Ingen vinner på att demonisera eller isolera Ryssland. EU måste finna en mer samordnad politik gentemot Ryssland, inte minst energipolitiskt. Samtidigt som unionen står upp för de värderingar man vill att Ryssland ska leva upp till måste man också arbeta för att föra Ryssland närmare europeiska strukturer. Det är av stor vikt också för Ryssland att dess grannar får en positiv ekonomisk och demokratisk utveckling.

Europeiska unionen har haft och har som sitt främsta syfte att omöjliggöra krig i Europa. Samtidigt som krig omöjliggjorts mellan medlemsländerna har den europeiska kontinenten inte besparats från krig. Balkan har skakats av år av stridigheter, och nyligen har vi kunnat se väpnade strider i Kaukasus. Samtidigt finns i EU:s grannskap ett antal så kallade frusna konflikter, exempelvis i Transnistrien och Nagorno-Karabach.

Medlemsländernas samarbete i kampen mot terrorismen och den grova organiserade brottsligheten måste öka inom ramen för rättsstatens grundläggande principer och respekten för den personliga integriteten.

EU måste bli bättre på att stimulera grannländerna att utvecklas i en demokratisk riktning. EU måste bli aktivare i att med alla sina politiska verktyg visa att EU är engagerat för att hjälpa länder till ekonomisk utveckling, välfärd och demokrati. Det är lika viktigt att EU tar problemen med bristen på demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland på allvar som att Ryssland inte isoleras.

Fel! Okänt namn på

I och med Rumäniens och Bulgariens medlemskap kommer området runt Svarta havet att än mer vara i fokus för unionens utrikespolitik. Regeringen bör utarbeta en Svartahavsstrategi för att bidra till unionens arbete i området.

I Moldavien har Ryssland genom Istanbuldeklarationen och CFE-avtalet åtagit sig att dra hem sina trupper från Transnistrien, men tyvärr uppfylls inte dessa löften. Den frusna konflikten hämmar den ekonomiska utvecklingen i Moldavien, Europas fattigaste land, och hindrar landets närmande till EU. Sverige är en stor biståndsgivare till Moldavien med nästan 100 miljoner kronor per år. I dag går biståndet till största delen till projekt inom jordbruket, infrastrukturen och den sociala sektorn. Sverige behöver därutöver ge stöd till att stärka den moldaviska administrationens kapacitet i dess relation till Europeiska unionen. Administrationen är av naturliga skäl svag. Sverige behöver därför hjälpa moldaverna på ett liknande sätt som vi hjälpte de baltiska länderna att stärka sin kapacitet.

Sverige bör vara pådrivande inom EU gällande arbetet hur EU:s relation till Vitryssland ska utvecklas och hur EU bäst kan stödja Vitrysslands suveränitet och demokratisering. Sverige bör inom EU samla likasinnade länder som vi kan samarbeta strukturerat med kring konkret stöd till demokratiutveckling i Vitryssland. Behovet är stort, som exempel kan nämnas det senaste valet som följdes av våld mot demonstranter och fängslanden av oppositionspolitiker. I bilden finns också mediasituationen och det auktoritära klimat som oppositionen måste verka i. Fria och rättvisa val måste genomföras och vi vill se fria massmedier i Vitryssland samt ett slut på trakasserier av oppositionen och det civila samhället. Dock vill vi ändå betona att det skett små steg åt rätt håll och de bör uppmuntras. Den socialdemokratiske partiledaren Alexander Kozulin släpptes efter intensiv medling till sist ur fängelset. Därefter har tyvärr fängelserna på nytt fyllts av partiledare och olika personer som har engagerat sig för en demokratisk utveckling av Vitryssland. Reseförbud och sanktioner mot Lukasjenko och hans närmaste krets är motiverade åtgärder. Den stora utmaningen är emellertid att möjliggöra för den vitryska befolkningen att närma sig Europa och den vägen så demokratiska frön i det vitryska samhället. EU:s visumpolitik är kontraproduktiv. Med krångliga regler och höga avgifter är det i dag färre vitryssar som reser över gränserna än tidigare. Sverige bör snarast avskaffa viseringsavgifterna för medborgare i de länder som ingår i Östliga partnerskapet. Vitryssarna känner sig inte bara inestängda av regimen, de känner sig också utestängda av EU.

Ukraina har både en europeisk historia och en europeisk framtid. Sverige måste arbeta för att EU ska erbjuda substantiella handlingsplaner som kan vara ett stöd för Ukrainas nödvändiga reformarbete. EU bör vara öppet för en alltmer ökande integration av Ukraina i EU:s strukturer och erbjuda Ukraina att självt avgöra graden av integration samtidigt som dörren för ett framtida medlemskap står öppen.

Fel! Okänt namn

9.4 Söder om EU

Söder om EU utgör Medelhavet, liksom floden Rio Grande mellan Mexiko och USA, det vatten som måste passeras av fattiga människor för att få chansen att ta del av det ekonomiska välstånd, den frihet och den demokrati som vi européer tar för givet. Mediernas bilder av desperata unga män och kvinnor som ofta utnyttjats av hänsynslösa människohandlare och som riskerar livet i rangliga båtar för att nå Europas kuster är hjärtskärande. Den välståndsklyfta vi kan se mellan EU och norra Afrika är inte långsiktigt hållbar. Enda lösningen är att skillnaderna i livsvillkor utjämnas. Även här kan EU med sin mjuka makt bidra till stora förändringar genom att i alla avtal och förbindelser peka på behovet av demokratisering och av ekonomiska reformer. EU måste också ge dessa länder en möjlighet att sälja sina produkter på den europeiska marknaden.

De handelshinder som finns för att skydda europeiska bönder och industrier måste upphöra.

Den socialdemokratiska regeringen initierade flera projekt med syfte att få i gång en dialog och att bidra till ökade relationer med EU:s södra grannskap. Detta arbete bör ligga till grund för ett fortsatt svenskt engagemang.

9.4.1 Nordafrika och den arabiska våren

I Nordafrika och Mellanöstern har diktatorer fallit och flera regimer skakas under trycket av folklig vrede. Människor har fått nog av förtryck, maktmissbruk, fattigdom och korruption. I Tunisien och Egypten krävde folket demokrati, frihet och mänsklig värdighet. Nu har de tagit ett första steg på vägen. Diktatorerna är avsatta.

I Libyen jublade rebellerna på Tripolis gator samtidigt som det på andra platser fortfarande pågick strider. När Gaddafis långa förtryck nu går mot sitt slut är det en historisk stund. I Jemen möter regimen demonstranterna med dödligt våld. Under hela denna tid när den syriska regimen har dödat, torterat och fängslat demokratiaktivister i tusentals FN:s säkerhetsråd inte förmått prestera mer än ett till intet förpliktigande uttalande. Så länge Ryssland och Kina kan blockera alla försök till ett enat agerande från det internationella samfundet står omvärlden tämligen maktlös. Hård internationell press måste sättas på regimer, liksom Syriens, som kränker de mänskliga rättigheterna.

Utvecklingen under det senaste året i norra Afrika har tagit både fart och en positiv riktning. Varje diktator som får lämna ifrån sig makten är ett positivt steg närmare demokrati. Det är viktigt att de tidigare diktatorerna ställs till svars i domstol för sitt tidigare agerande och får sina straff. Straff som sedan ska avtjänas men där Socialdemokraterna anser att dödsstraff aldrig är ett alternativ oavsett hur fasansfulla brotten är.

Samtidigt som det finns mycket att glädjas över med den utveckling som inletts i norra Afrika så finns det anledning att vara självkritisk mot den roll som EU spelat. Kortsiktiga politiska och ekonomiska intressen har fått styra EU:s agerande gentemot de länder som nu störtat en diktatorisk regim i stället för långsiktigt arbete för de värderingar som EU grundas på och har till upp-

gift att sprida. Om EU och USA i stället hade främjat demokrati och mänskliga rättigheter hade man stöttat verklig och hållbar stabilitet och utveckling. EU måste ta lärdom av detta och självkritiskt ompröva sitt sätt att agera gentemot andra diktaturer som fortfarande finns kvar.

Efter att diktatorerna störtats är det ytterst viktigt att stödja en demokratisk utveckling i vart och ett av länderna. EU kan bidra med mycket när det gäller institutionsbyggande, polis, rättsväsen, mänskliga rättigheter med mera.

EU måste nu visa i handling att man står upp för de värderingar som utgör unionens fundament. Socialdemokraterna menar att de olika samarbetsavtal som EU har med länderna i regionen måste innebära en tydlig koppling till demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter.

Politiska reformer står självklart i centrum för utvecklingen i de nordafrikanska länderna men socialdemokraterna menar samtidigt att ekonomisk och social utveckling är avgörande för möjligheten att skapa en övergång till ett hållbart demokratiskt samhälle. Den unga befolkningen, där en mycket stor del är arbetslös, måste kunna känna framtidshopp.

Socialdemokraterna menar att EU kraftfullt bör arbeta med att uppfylla de loften som gavs redan under 90-talet om att låta länderna ingå i EU:s frihandelsområde. Det är dessutom nödvändigt att den gemensamma jordbrukspolitiken i EU reformeras på ett sätt som gör att bönderna i Nordafrika kan sälja sina produkter till EU. EU kan genom borttagande av tullhinder och reformerad jordbrukspolitik stödja en ökad handel som är nödvändig för att välstånd och utveckling också ska komma nordafrikanerna till del.

Vi menar också att EU bör lägga stor vikt vid att underlätta för kontakter och utbyte mellan människor, exempelvis genom ökat studentutbyte.

9.5 Ökad öppenhet och insyn inom EU

För allmänheten och även politiskt aktiva och förtroendevalda framstår EU och dess beslutsorganisation ofta som avlägsen, komplex och sluten.

Under de år Sverige varit medlem i EU har öppenheten ökat väsentligt och det finns i dag en helt annan attityd inom EU. Fortfarande är dock många känsla att EU brister när det gäller öppenhet. Beslutsunderlag, förhandlingsprocesser och utvärderingar måste göras tillgängliga för medborgarna. Sverige har en lång tradition på detta område och måste bidra med erfarenheter och metoder för att ytterligare öppna EU för insyn.

Det fortsatta reformarbetet i EU måste inriktas på större öppenhet. En ofentlighetsprincip i EU infördes under det socialdemokratiska svenska ordförandeskapet 2001. Nu måste unionen få tydligare regler för fri tillgång till dokument och ett öppnare lagstiftningsarbete.

9.6 Ett föredöme för det internationella samarbetet

EU står i dag modell när man i andra delar av världen bygger upp regionala samarbeten. EU är också en maktfaktor i olika internationella sammanhang

Fel! Okänt namn på

och forum, inte enbart i kraft av den ekonomiska eller numerära styrkan utan också utifrån de resultat som uppnåtts inom EU.

EU bygger på samarbete mellan demokratiska stater som själva valt att ingå i samarbetet. Hur och om vad EU samarbetar inspirerar andra. EU har ett stort ansvar att internationellt vara en lyhörd, demokratisk, progressiv och solidarisk organisation som tar ansvar, bidrar och inte enbart agerar utifrån egen vinning.

9.7 En bättre värld

EU har en viktig roll att spela i världen, och EU:s gemensamma utrikespolitik är en mycket viktig del av EU-samarbetet. Grunden för den gemensamma utrikespolitiken är strävandet efter gemensamma ståndpunkter. Det här är naturligtvis inte alltid lätt. Ändå är det viktigt och värdefullt att hålla fast vid detta.

Vetorätten på utrikespolitikens område måste gälla även i fortsättningen. Ytterst bidrar den till att utveckla gemensamma ståndpunkter inom EU, och när EU väl kan agera enat innebär det en betydande styrka på den internationella scenen. Sverige ska naturligtvis i största möjliga mån eftersträva enighet inom EU, men går inte enighet att uppnå måste Sverige alltid vara berett att hävda sin uppfattning. Sverige har historiskt varit ett land som trots sin mindre storlek har spelat en stor roll i den internationella debatten. Genom att i dag agera tillsammans med övriga EU-länder kan vår utrikespolitik få den tyngd som ett gemensamt EU-agerande ger.

Europeiska unionen har haft och har som sitt främsta syfte att omöjliggöra krig i Europa. Samtidigt som krig omöjliggjorts mellan medlemsländerna har den europeiska kontinenten inte besparats krig. Balkan har skakats av år av stridigheter, och nyligen har vi kunnat se väpnade strider i Kaukasus. Samtidigt finns i EU:s grannskap ett antal så kallade frusna konflikter, exempelvis Transnistrien och Nagorno-Karabach.

För att EU:s fredsskapande förmåga ska kunna bidra till målet om en europeisk kontinent utan krig måste processen att ta in nya medlemmar fortsätta. Alla europeiska länder som möter kraven på medlemskap ska kunna bli EU-medlemmar.

EU måste på allvar investera resurser, tid och kraft i det östliga partnerskapet som arbetar för en integration av länder som Ukraina, Moldavien, Georgien, Vitryssland, Azerbajdzjan och Armenien. Samarbetet innebär konkret integration. Bland annat ska det leda till ökad rörlighet för människor mellan våra länder och tillväxt i handel.

Vi måste öka EU:s förmåga i det globala samarbetet så att unionen ska kunna vara en progressiv och säkerhetskapande kraft, inte minst i Förenta nationerna.

EU:s snabbinsatsstyrkor, där Sverige bidragit genom den nordiska stridsgruppen (NBG) har skapats för att avhjälpa kriser och humanitära nödlägen. Stridsgrupperna ska kunna sättas in i en konflikts inledningsfas och förberedas för en mer omfattande internationell insats eller i bästa fall med egen

förmåga avstyra konflikten. Det finns dock anledning att se över hur användbar och kostnadseffektiv denna modell är. EU:s snabbinsatsstyrkor har hittills aldrig använts.

Unionen behöver mer av gemensamt uppträdande i viktiga utrikespolitiska situationer för att kunna påverka stormakternas agerande.

EU och dess medlemsstater är världens största biståndsgivare och detta har också en stark påverkan på vår omvärld. Genom olika samarbeten med de länder som finns i EU:s geografiska närområde kan EU arbeta för att skapa en utveckling som gör att skillnaden mellan innanför och utanför EU:s gräns blir mindre än i dag. Genom ett solidariskt handlande kan EU bidra inte bara till välstånd och utveckling inom EU utan också till välstånd och utveckling i hela världen.

Vi vill att EU ska fortsätta vara en förebild för ett öppet samhälle byggt på respekt för mänskliga rättigheter och demokrati. EU:s möjlighet att påverka utan att använda militära vapen är stor. EU ska inte militariseras. EU är till skillnad från Nato ingen militärallians.

Det har under många år varit en hörnsten i socialdemokratisk utrikespolitik att det internationella samfundet har ett huvudansvar för internationell fred och säkerhet. I FN-stadgans åttonde kapitel, artikel 52 ges direkt stöd för regionala avtal eller att en regional organisation som EU ska behandla angelägenheter rörande upprätthållandet av internationell fred och säkerhet. EU har utvecklats till en stor global aktör och bör samarbeta med och stödja FN. Att stärka EU:s kris- och konflikthanteringsförmåga också utanför EU:s gränser, samt att den ställs till FN:s förfogande, är en utveckling vi socialdemokrater aktivt har drivit på. Ett av de första exemplen på när EU kunde axla ett sådant ansvar var under våren 2003 då en EU-styrka, ledd av Frankrike och med svenskt deltagande, kunde bidra till att upprätthålla en skör fredsprocess i Kongo, ett land hårt drabbat av krig, våld och fattigdom.

Dåvarande utrikesminister Anna Lindh sade i sitt tal i Almedalen i juli 2003: ”För första gången den här våren har EU blivit så starkt i den gemensamma utrikespolitiken att när FN bad EU ställa upp så kunde EU skicka trupper till Kongo för att bevara freden i Kongo. Och det är också ett viktigt exempel på vad EU kan betyda utanför Europas gränser.”

Fördraget betonar solidariteten mellan medlemsstaterna och att dessa ska stödja varandra med alla till buds stående medel vid naturkatastrofer, terrordåd och väpnade angrepp. Fördraget betonar emellertid samtidigt också att den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik inte ska påverka den ”särskilda karaktären” hos de alliansfria staternas säkerhets- och försvarspolitik. Sverige ska förbli militärt alliansfritt.

EU och dess medlemsstater är världens största biståndsgivare, och detta har också en stark påverkan på vår omvärld. Genom olika samarbeten med de länder som finns i EU:s geografiska närområde kan EU arbeta för att skapa en utveckling som gör att skillnaden mellan innanför och utanför EU:s gräns blir mindre än i dag. Genom ett solidariskt handlande kan EU bidra inte bara till välstånd och utveckling inom EU utan också till välstånd och utveckling i hela världen. EU bör rikta starkare krav på medlemsländerna att leva upp till millenniedeklarationens åtagande om minst 0,7 procent av BNP i bistånd.

Fel! Okänt namn

9.8 Europaparlamentets säte

Av historiska skäl delar Europaparlamentet upp sitt arbete mellan Bryssel och Strasbourg. Det här har gett en flyttcirkus av personer och handlingar som i dag är helt omöjlig att försvara från effektivitetssynpunkt, ekonomisk synpunkt eller miljösynpunkt.

Hela flyttcirkusen drar ett löjets skimmer över EU och måste snarast upphöra. Sverige måste i alla sammanhang agera för att inom EU väcka opinion och nå ett beslut om att koncentrera Europaparlamentets verksamhet till en ort.

10 Afrika

10.1 Afrikapolitiken – ett samarbete i förändring

Sverige har under socialdemokratiska regeringar byggt upp ett förtroendekapital i Afrika som gett möjligheter till konstruktiv samverkan men även till en kritisk dialog – relationer som i stället för att utvecklas nu snabbt förslösas av nuvarande regering.

Afrika i dag är ingen kontinent av offer utan en stolt och rik del av världen som kan och vill utveckla hela sin potential. Afrika består av 55 länder, sinsemellan mycket olika. Varje land har unika förutsättningar, och en politik för Afrika måste bygga på kunskap om vart och ett av dem. Fred, demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna och ekonomisk utveckling är grundläggande faktorer som påverkar hur länderna utvecklas. Bara det senaste decenniet har Afrika fått många nya demokratier, om än många outvecklade. Revolutionerna böljar över Nordafrika med krav på demokrati, en fantastisk utveckling. En grundförutsättning för en hållbar utveckling är fortsatt demokratisering med respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer.

Med all rätt finns stort fokus på de stora utmaningarna för Afrika: konflikter, hiv/aids, malaria, tbc, urbanisering, arbetslöshet och brister i demokratin, brott mot de mänskliga rättigheterna, utbredd korruption och etniska konflikter. De globala utmaningarna för klimatet och miljön gäller i hög grad också Afrika. Stora delar av Afrikas befolkning riskerar att drabbas av klimatförändringens effekter samtidigt som flertalet stater har små resurser till förebyggande arbete. Men med samlade kraftfulla åtgärder för att möta klimatförändringarnas konsekvenser kan Afrikas utvecklingspotential tas tillvara.

När priserna på mat och energi stiger drabbas de som lever på de minsta marginalerna hårdast. De allra fattigastes situation förvärras ytterligare, och har både i Afrika och i andra delar av världen lett till social oro. Utvecklingen är sammansatt och komplicerad, och en politik för Afrika måste vara samverkande och mångsidig. Afrika beskrivs nu allt oftare som en tillväxtkontinent. Människors levnadsvillkor har förbättrats, men dessa positiva och konkreta förändringar får sällan uppmärksamhet. Vägen ur fattigdom går genom en hållbar ekonomisk tillväxt. Men det går för sakta och för små resurser an-

vänds för social utveckling. Tillväxtens frukter kommer inte heller alla till del.

Bilden av Afrika måste vara nyanserad och låta den komplexa och dynamiska verkligheten hos Afrikas alla olika länder träda fram. Fattigdomen är i många länder utbredd. Det handlar både om avsaknad av materiella resurser och om brist på möjligheter att påverka sin levnadssituation, att göra sin röst hörd, att påverka. På femtio år har Afrikas befolkning ökat från omkring 200 miljoner till 800 miljoner – 1 miljard. Medellivslängden stiger, barnadödligheten minskar.

Majoriteten av Afrikas fattiga är kvinnor och barn. Bristande jämställdhet mellan kvinnor och män är ett stort hinder för minskad fattigdom. De strukturer som håller tillbaka mer än hälften av Afrikas befolkning måste brytas. Jämställdhet är en rättighet, men också en förutsättning för en såväl ekonomiskt som socialt hållbar utveckling.

Afrika är en ung kontinent. Majoriteten av befolkningen är under 25 år. De unga är både Afrikas hopp och utmaning. Här är FN:s konvention om barnets rättigheter grunden i arbetet för att stärka och skydda rättigheterna för barn och unga i Afrika. Ungdom och urbanisering i kombination med fattigdom och arbetslöshet är en grogrund för sociala konflikter och spänningar. En hörnsten i vår politik ska vara att stödja en afrikansk strategi, där urbanisering och migration från landsbygd till storstad kan bli en möjlighet till utveckling, inte ett hinder.

Den utmaning som Afrikas länder står inför har vi själva i Sverige en gång upplevt – kampen ut ur fattigdomen. Socialdemokratin satte människan och hennes arbete och kunskap i centrum – arbete åt alla och livslångt lärande.

Afrikas befrielse från kolonialismen på 60-talet och framåt hade ett starkt stöd från Sverige. En socialdemokratisk politik för länderna i Afrika ska bygga på och utveckla den traditionen. Stödet till Afrikas länder har alltid haft bred förankring såväl i Sveriges riksdag som i samhället i stort med undantag för moderaterna och delar av näringslivet. Svenska folkrörelsers samarbete med det civila samhället i Afrika är väl utvecklat. Vi vill särskilt uppmuntra detta samarbete och en satsning bör göras för att öka utbytet mellan svenska och afrikanska ungdomar.

Vi vill att EU i sitt samarbete med Afrikanska unionen delar med sig av Lissabonprocessens erfarenheter och arbete om hållbar tillväxt och full sysselsättning. Vi vill se ett AU som EU kan ha en starkare relation till. Regionala organ som kan hantera utmaningar på den egna kontinenten förebygger konflikter.

De förnyade relationerna med Afrika ska utvecklas genom ett brett kunskapsutbyte mellan företrädare för olika delar av samhället, bland annat från forskning, näringsliv, fackliga organisationer och kultur.

För att bättre svara upp mot utvecklingen i Afrika har Socialdemokraterna antagit ett nytt program för en svensk Afrikapolitik. I denna motion tar vi i lite kortare form upp några angelägna områden, men i programmet utvecklar vi hela vår politik.

De omvälvande händelserna med folkliga krav på demokrati i flera Nordafrikanska länder behandlas i ett eget avsnitt.

Fel! Okänt namn

10.2 Arbete, tillväxt och fackliga rättigheter

Arbete är länken mellan ekonomisk tillväxt, ekonomisk rättvisa och minskad fattigdom. Fokus på sysselsättning är därför en viktig del i arbetet med att samordna rättighets- och utvecklingsperspektiven. Arbete och tillväxt är grunden för utveckling på den afrikanska kontinenten precis som i hela världen. Det finns en tydlig koppling mellan formella jobb och informella jobb. I de länder i världen som lyckats få en större andel formell arbetsmarknad minskar fattigdomen.

En socialdemokratisk politik för Afrika har därför som ett huvudmål att stödja en hållbar och hög tillväxt, full sysselsättning, anständiga arbetsvillkor och rättvis fördelning av resurser. Vi bör stödja afrikanska länder att formulera egna mål som är inriktade på att skapa en stabil makroekonomisk situation, med starka offentliga finanser och stabil prisnivå, samtidigt som de tydligt bidrar till en mer rättvis inkomstfördelning och ökad sysselsättning.

Afrikas integration i den globaliserade ekonomin och politiken är nödvändig för utveckling. Vi vill se en global handelspolitik som ger möjlighet till tillväxt inom den egna jordbruks- och energisektorn. Mineraler, olja och naturtillgångar ger viktiga inkomster men driver inte endast på samhällsutvecklingen, även konflikter får sin näring ur dessa rikedomar. Afrika måste på ett bättre sätt kunna dra fördelar av sina tillgångar såväl som globaliseringens potential.

Omvärldens relationer med länderna i Afrika, dess folk och nationer, företag och organisationer, måste bygga på internationell rätt och vila på ett rättighetsperspektiv där individen står i centrum.

Demokrati och mänskliga rättigheter är nödvändiga fundament, men otillräckliga för att försäkra att globaliseringens frukter kommer människorna på den afrikanska kontinenten till del. Detta kan endast ske genom en aktiv politik med starka institutioner, god samhällsstyrning, gott ledarskap och bekämpande av korruption. Balanserade lösningar på samhällens utmaningar innehåller också rimliga skatteuttag. Detta utgör i sin tur grunden för ekonomisk utveckling, investeringar och handel.

Afrika är på många sätt en rik världsdel. I vissa regioner finns enorma naturtillgångar, men alltför ofta förnekas människor rätten att själva få del av landets resurser. Det är viktigt att ländernas egna resurser, som diamanter, mineraler och olja, kommer den egna befolkningen till del. Kimberlyprocessen, ett initiativ som lett till certifiering av diamanter, har varit och är viktig på många sätt genom att den har visat på kopplingen mellan råvaror och krig och konflikter och ekonomisk brottslighet. Därigenom ges erfarenheter för flera råvaror och i fler geografiska områden. Förutsättningar finns för ökad transparens vid utvinning och handel.

Afrikapolitiken bör ha som mål att stödja en hållbar och hög tillväxt, full sysselsättning och rättvis fördelning. Vi bör stödja afrikanska länder att formulera egna mål som är inriktade på att skapa en stabil makroekonomisk situation, med starka offentliga finanser och stabil inflation, samtidigt som de tydligt bidrar till en mer rättvis inkomstfördelning och ökad sysselsättning.

Fel! Okänt namn på

Sverige och EU bör därför i forum som Världsbanken och Internationella valutafonden driva att de i sina landprogram ska inkorporera projekt som utvecklar de grundläggande trygghetssystemen i afrikanska länder, och inte som i dag ställa krav på motsatsen. Generella sociala trygghetssystem som är demokratiskt styrda och solidariskt finansierade via skattesystem bidrar till ekonomisk tillväxt och rättvis fördelning.

Jordbruket är den näring som sysselsätter flest personer i Afrika. Jordbruket är den avgörande ekonomiska motorn för en lång rad länder. Men det som skulle kunna vara en viktig potential för Afrikas tillväxt, export av jordbruksprodukter, bromsas av hinder att komma in på de internationella marknaderna. Jordbrukspolitiken är mycket betydelsefull för Afrikas utveckling. Sverige måste som EU-medlem verka kraftigare för en reformering av EU:s jordbruks- och handelspolitik i riktning mot att handelshindren och jordbruksstödet helt avskaffas. De höga matpriserna skapar sociala spänningar och oro. Det kan även underminera det långsiktiga arbetet som görs för att stärka demokrati och mänskliga rättigheter.

Vi ser exempel på en långsiktig, hållbar turism växa fram. Kontinentens rika historia och kultur samt storslagen och omväxlande natur i kombination med framväxten av ett modernt, globaliserat Afrika gör turism till en näring med stor utvecklingspotential.

Vår politik för Afrika stöder frihandel. Handelsförbindelser och investeringar ska bygga på ett reellt partnerskap och stödja utvecklingen av en öppen och fri handel, såväl mellan de afrikanska länderna själva som mellan Sverige, EU och Afrika. En särskild funktion bör inrättas för att säkerställa rättvisa handelsvillkor mellan Europa och Afrika. De afrikanska ländernas produktionskapacitet och produktivitet måste utvecklas för att utgöra grunden för en social politik för välfärd. Ökade exportinkomster och fler arbetstillfällen bidrar till utveckling. Men handel och investeringar kan – fel utformade – också leda till ökad fattigdom, ökade klyftor och exploatering av både människor och miljö. Det är därför viktigt att fattiga länder får reell möjlighet att påverka de handelsavtal som berör dem.

Handelspolitiken ska verka för reformer inom EU och Världshandelsorganisationen (WTO) som stärker de fattiga ländernas kapacitet att delta på lika villkor i de processer som formar villkoren för handel och investeringar. Öppenheten kring handelsförhandlingar måste öka så att medborgare, det civila samhället och folkvalda får möjlighet att delta i dialog. Handelspolitiken måste utgöra en av hörnstenarna i EU:s relation med Afrika.

Handelspolitiken ska utformas på ett sådant sätt att den inte leder till miljöförstöring eller sociala spänningar. En socialdemokratisk Afrikapolitik ska stödja svenska initiativ som skapar god tillväxt och hållbar utveckling. Den afrikanska diasporan spelar en viktig roll när det gäller överföring av externa resurser för investeringar i Afrika – vilket i många länder utgör en av de främsta källorna för inflöde av valuta och investeringar.

Diasporan är därför en strategisk aktör som kan spela en nyckelroll. Sverige bör därför ta tillvara de kunskaper och kontakter som den afrikanska diasporan besitter.

Fel! Okänt namn på

Med tillväxt följer också ett ökande sparande. Inhemskt sparande placeras ofta utanför Afrika. En utveckling av finansmarknaden och aktiebörser bidrar till att underlätta investeringar i fler länder. Behovet av kapital och investeringar i Afrika är stort. Infrastruktur och service är förutsättningar för tillväxt och utveckling. Sverige ska stödja utvecklingen av regionala afrikanska börser. Utveckling av en hållbar turistnäring är en stor tillväxtpotential för många länder. Vi vill också peka på vikten av svensk närvaro, både när det gäller utvecklingssamarbetet och partnerskapet men också handel.

I Sverige finns en stor kompetens om mänskliga rättigheter i arbetslivet och om fackliga organisationers roll i uppbyggnaden av demokratier som bör tas tillvara i samarbetet för mänskliga rättigheter och utveckling i Afrika. I länder som har starka, demokratiska och fria fackföreningar är välstånds- och demokratiutvecklingen generellt sett bättre än i länder som saknar fria fackföreningar. Vi socialdemokrater kommer ständigt att reagera och protestera mot kränkningar av mänskliga rättigheter och aktivt stödja fackliga ledare och aktiva som hotas och förföljs.

Multinationella företag har ansvar för att följa lagstiftning och konventioner. De fackliga frågorna är mycket viktiga och måste lyftas fram.

Vår Afrikapolitik ska i alla sammanhang lyfta fram och ställa krav på att mänskliga rättigheter, inklusive de i arbetslivet, främjas och respekteras. Särskilda insatser bör göras när det gäller offentlig upphandling, uppföljning av handelsavtal i internationella organ som Världsbanken, Internationella valutafonden och FN.

Ett nära partnerskap är också en viktig källa till kunskap och samverkan för oss i Sverige omkring de gemensamma utmaningar som arbetstagare världen över står inför i globaliseringen.

10.3 Utvecklingssamarbete och partnerskap

Under lång tid har den dominerande relationen med Afrikas länder varit olika typer av utvecklingssamarbete. En breddning av relationerna mellan Sverige och Afrika innebär samtidigt att den hittills dominerande relationen behöver förändras och fördjupas. Det övergripande målet för biståndet är, och ska även fortsättningsvis vara, fattigdomsbekämpning och att uppfylla millenniemålen. Sverige måste sätta större press på de rika och stora givarländerna, exempelvis inom EU och G8, att leva upp till sina egna löften. Tvärt emot de ökande behoven och löfterna sjunker EU:s samlade bistånd.

För att millenniemålen ska uppfyllas måste den politiska, ekonomiska och sociala utvecklingen på den afrikanska kontinenten stärkas. En svensk Afrikapolitik kan bidra till detta genom att verka för en breddning och fördjupning av bilden av Afrika samt genom insatser som riktar sig mot de åtta millenniemålen: fattigdomsbekämpning, utbildning, jämställdhet och kvinnors rättigheter, barnadödlighet, mödravård, hiv/aids, malaria och tbc, hållbar utveckling och partnerskap.

En viktig del av partnerskapet är att frågor om mänskliga rättigheter och demokrati genomsyrar allt arbete. Konkreta frågor om mänskliga rättigheter,

inte minst brist på sådana eller kränkningar emot dem, ska tas upp i en partnerskapsdialog. Sverige bör verka för ett ökat internationellt bistånd till Afrika och en snabbare och mer omfattande skuldavskrivning till de allra fattigaste länderna.

Det bistånds- och opinionsarbete kring Afrika som görs av det civila samhället och folkrörelserna i Sverige ska utökas. Partnerskap bygger på att parterna känner och respekterar varandra.

Frågan om brain drain eller brain gain liksom diasporans roll i utvecklingen är strategisk och ett antal gemenskapsinitiativ som syftar till att omvandla brain drain till brain gain kommer att tas. Diasporans roll för utvecklingen kommer att belysas och stödjas.

10.4 Avkolonisering, demokrati, mänskliga rättigheter och god samhällsstyrning

En socialdemokratisk politik för Afrika ska prioritera god samhällsstyrning och gott ledarskap. Utvecklingen av demokrati och samhällsskick har nått olika långt i olika länder. Krig och konflikter har lett till bakslag i vissa länder samtidigt som vi också sett stora demokratiska framgångar på andra håll.

En integration av Afrikas länder i världsekonomin förutsätter demokratiska samhällen med väl fungerande institutioner. Det bör därför vara en prioritet för en svensk Afrikapolitik att stödja Afrikanska unionens (AU) initiativ och arbete för demokrati och gott samhällsskick samt att understödja AU genom stöd och dialog med afrikanska parter, såväl multilateralt som bilateralt och genom det civila samhället.

En grundförutsättning ska vara principen om afrikanskt och lokalt ägarskap av problemformulering och agenda samt respekten för varje individs universella mänskliga rättigheter.

God samhällsstyrning har ett flertal dimensioner. Det omfattar uppbyggnaden och förvaltningen av en statsapparat som på alla nivåer – nationellt, regionalt och lokalt – ska präglas av effektivitet, öppenhet, rättssäkerhet samt insyn och deltagande av samhällsmedborgarna.

Fria, demokratiska, återkommande och allmänna val är nödvändiga men inte tillräckliga förutsättningar för att skapa ett demokratiskt samhällsskick. Det krävs att hela samhällets aktiviteter, inte minst regeringens, politiska partiers och statsförvaltningens, präglas av respekt för mänskliga rättigheter, lagar och regler och att skattemedel utnyttjas effektivt till gagn för medborgarna och hela samhällets utveckling. Stärkandet av rättssäkerheten utgör en förutsättning för utveckling av gott styrelseskick. Fria och oberoende medier har en viktig roll som granskare av maktavarna och upplysare av medborgarna om deras rättigheter.

Fungerande politiska partier är viktiga grundstenar i en demokrati. Utan demokratiska partier, med frivilligt aktivt deltagande av medborgarna och med partistrukturer som garanterar medlemmarna rätten till initiativ och beslutande i demokratisk ordning, kan demokratin aldrig befästas i samhället.

Fel! Okänt namn på

Politiska partier är en del av det civila samhället och den brygga som krävs för att kanalisera medborgarnas krav på politiska handlingsprogram, där ansvar kan utkrävas av dem som väljs att genomföra dessa program. Det svenska arbetet och stödet till utveckling av demokratiska partier är viktigt.

Afrikapolitiken bör arbeta för utveckling av politiska partier, ett aktivt civilt samhälle och för demokrati, mänskliga rättigheter och fred. Vi ska stödja institutioner som verkar för stabila demokratiska strukturer och gott ledarskap. Anna Lindhs initiativ med en politisk ledarskapsdialog mellan nordiska och afrikanska ledare ska utvecklas.

Att bekämpa korruption och ekonomisk brottslighet liksom skatteparadis och skadlig skattekonkurrens mellan länder är viktiga beståndsdelar i en Afrikapolitik som strävar efter att stärka de ekonomiska och politiska institutionerna i de afrikanska länderna. Vi vill utse en särskild svensk ambassadör för bekämpande av korruption och av skatteflykt.

10.5 Hälsa och utbildning – grundläggande rättigheter

Afrika söder om Sahara är den region i världen som är hårdast drabbad av hiv/aids. I halvtidsgenomgången av millenniemålen pekas området ut av FN som ett av de områden i världen där det är svårast att uppnå målen. Hiv/aids-epidemin är ett allvarligt hot mot samhällsutveckling och fattigdomsbekämpning.

Utbredningen av hiv/aids sammanfaller till stor del med utbredningen av malaria och tuberkulos. Afrika är värst drabbat i hela världen av dessa sjukdomar. Kopplingen mellan malaria och aids visar att de kraftigt samverkar, förvärrar sjukdomen och försvårar behandlingen.

Hiv/aids utgör ett hot som inom vissa regioner kan jämföras med ett krigstillstånd och som kräver en allmän och bred mobilisering av alla krafter i samhället. Politisk vilja och ledarskap är därför väsentligt för att kampen mot hiv/aids ska vara möjlig att genomföra konsekvent och effektivt. Stigmatiseringen av hiv/aids och bristen på agerande från ansvariga politiker är oacceptabel. Det finns en koppling mellan spridningen av hiv/aids och kvinnors ställning i samhället. Därför vill vi också, som ett led i kampen mot smittspridning, betona flickors utbildning, stärkande av kvinnors ställning samt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

En av de stora utmaningarna för utveckling i Afrika i dag är att skapa möjligheter för god utbildning på alla nivåer i samhället. Fler barn går i skola än någonsin, men kolonialism och diskriminering har lämnat efter sig stora brister i de afrikanska samhällena. Det råder ingen tvekan om att utbildning i dag är en bristvara, särskilt för flickor, och en flaskhals för Afrikas utveckling. Folkbildning är en viktig faktor för att komma till rätta med analfabetism och låg utbildningsnivå.

Analfabetismen är stor, arbetskraften är i hög grad utbildad och arbetslösheten är hög bland dem, samtidigt som det är brist på yrkesutbildade och forskare. En väsentlig del av landstrategierna och utvecklingssamarbetet för afrikanska samarbetsländer bör därför vara det livslånga lärandet. Studentut-

byte ska främjas och utvecklas. En särskild satsning på flickors och kvinnors utbildning ska göras. Sverige ska i samarbetet också understödja högre utbildning och forskning. Samarbetet mellan svenska och afrikanska universitet ska därför utvidgas och fördjupas.

10.6 Ett jämställt samhälle

Afrika är en kontinent med många framstående kvinnliga förebilder. Samtidigt är majoriteten av Afrikas – och världens – fattiga människor kvinnor och barn. Exploatering, förtryck, prostitution och trafficking drabbar särskilt hårt i krig och konflikter. Afrikanska unionens olika mekanismer för mänskliga rättigheter ska stödjas. Alla insatser i förhållande till Afrika ska ha ett genusperspektiv.

En utgångspunkt för vår politik ska vara FN:s resolution 1325. Att främja jämställdhet ska också vara en målsättning för samverkan. Vår politik ska verka för att stärka sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och rätten till fri abort samt verka för att omfatta homo-, bi- och transsexuellas (hbt) rättigheter. Afrikanska unionens kvinnokonvention och dess arbete för mänskliga rättigheter och jämställdhet ska stödjas.

Likaså ska kvinnokonventionen (Cedaw) vara vägledande för vår politik. Många kvinnor utsätts för kränkningar enbart på grund av att de är kvinnor. Därför ska vi lyfta fram kvinnokonventionen i vårt arbete med Afrika, för att ytterligare poängtera och säkerställa avskaffandet av diskriminering av kvinnor.

10.7 Miljö, energi, klimat och hållbar utveckling

Tillväxt och utveckling kan, och måste, gå hand i hand med arbetet för en god miljö. Att ställa tillväxt i motsatsställning till miljö är att förneka de fattiga länderna rätten till utveckling och välfärd.

Utveckling innebär ökad tillväxt, bättre utbildning, ökad livslängd och ökad välfärd. Detta ökar i sin tur energikonsumtionen och därmed de miljöfarliga utsläpp som driver på växthuseffekten och klimatförändringarna. Men utvecklingsspiralen är inte förutbestämd.

En Afrikapolitik kan bara bli framgångsrik om den rika världen uppfyller sina klimatåtaganden. Utvecklingsländer och kontinenter som Afrika kan och måste ta en annan väg redan från början. Tillväxt och utveckling ställer krav på ändliga resurser, men effektivare användning minskar kraven. Utvecklingen av nya förnybara och miljövänliga energislager måste komma Afrika till del genom att de görs ekonomiskt försvarbara. Sverige har både möjlighet och ansvar att bidra till att skapa en hållbar utveckling för Afrika. På längre sikt kan detta även skapa en exportindustri som ger nya intäkter för många länder i Afrika.

Sverige är ett av världens mest framstående länder på miljöteknik. Vi vill stödja en politik som ger Afrikas länder tillgång till aktuell forskning och ny

Fel! Okänt namn på

miljöteknik. En särskild fond för investeringar i hållbar utveckling och miljövänliga investeringar i Afrika ska skapas.

Afrika drabbas redan i dag och sannolikt också hårt i framtiden av klimatförändringarna. Ökenspridningen och den stigande havsnivån är två tecken. Arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser är därför en prioriterad uppgift i alla politiska organ. De människor som drabbas av krig, konflikter och naturkatastrofer är idag mycket utsatta. Afrika riskerar att drabbas av stora flyktingrörelser på grund av klimat och miljöförändringar.

10.8 Säkerhet och konflikter

Såväl stöd till utveckling som deltagande i kris- och konflikthanteringsinsatser bör vara delar av Sveriges politik för de våldsdrabbade folken och länderna i Afrika. Försoningsprocessen i Sydafrika är ett exempel på en imponerande vilja och kraft att kunna gå vidare efter konflikter.

Den socialdemokratiska hållningen är att kampen mot terrorism måste föras med respekt för de värden den ska försvara – med respekt för de mänskliga rättigheterna.

Den oroande utvecklingen mot ökade etniska motsättningar som faktor i konflikter måste motverkas. Politisk exploatering måste stävjas och i kontakter och relationer, inte minst på politisk nivå med afrikanska ledare, bör frågor om tolerans och icke-rasism stå högt på dagordningen.

Regionala organ för mänskliga rättigheter är omistliga delar av en internationell rättsordning, och det internationella samarbetet på regional nivå bör utvecklas. Dessa regionala samarbeten handlar i hög grad om ekonomiskt samarbete men berör också mänskliga rättigheter, säkerhet och andra frågor som måste lösas tillsammans. Dessa samarbeten behöver ta ett större ansvar än i dag för både utvecklings- och säkerhetsfrågor. Det bör i första hand vara EU som tar ansvar för att upprätthålla internationell fred och säkerhet inom Europa, och Afrikanska unionen som tar detta ansvar i Afrika. EU med sina överlägsna resurser bör stödja andra regioners organisationer.

Sadc är en regional organisation med vilken våra relationer, kan utvecklas ytterligare.

I sammanhanget vill vi betona FN:s resolutioner, såsom 1325, 1820 och 1612. Krigets påverkan på kvinnor och flickor är mycket tydligt när de är särskilt utsatta genom det fruktansvärda våld som används som ett led i krigsföringen. Kvinnors deltagande i arbetet för konfliktlösning och deras viktiga roll för att kunna bygga en hållbar fred är tydlig. För att den fred som skapas ska kunna vara hållbar måste kvinnor och män delta på likvärdiga villkor.

10.9 Afrikas horn

Utmaningar på Afrikas horn med länderna Eritrea, Etiopien, Djibouti och Somalia är flertaliga. Somalia med huvudstaden Mogadishu fungerar i praktiken inte som ett sammanhållet land, Puntland är en självständig republik,

medan Somaliland utropat sig självständigt med Hargeisa som centrum. Långvariga konflikter på land påverkar också säkerheten för sjöfarten på Adenviken. Sverige har på FN:s mandat ingått i EU:s marina insats Operation Atalanta med syftet att skydda FN:s världslivsmedelsprogram (WFP) humanitära hjälpsändningar samt förebygga, avvärja och bekämpa sjöröveri utanför Somalias kust. Pirater är ett fortsatt problem. Sveriges arbete i kontaktgruppen för Somalia har byggt upp ett förtroende som ställer krav på ett ansvarsfullt agerande.

En regional ansats från Sverige i förhållande till länder på Afrikas horn har att ta sin utgångspunkt i folkrätten, ömsesidig respekt för internationellt erkända gränser och respekt för mänskliga rättigheter. Vi verkar för att EU ska ha en samlad och regional ansats i relation till länderna på Afrikas horn. Insatser till stöd för hanteringen av regionala och gränsöverskridande problem på Afrikas horn kan ha som en utgångspunkt att stärka stödet till regionala organisationer. Vi vill betona vikten av regional samverkan för att främja ökat förtroende mellan olika parter. Igad, som har sitt säte i Djibouti, är i detta sammanhang en samverkanspartner liksom Afrikanska unionen. En samlad regional ansats, som från EU, som ger länder och regioner utrymme men inte avkall på folkrätten kan vara en konstruktiv väg för samverkan och närmande mellan EU och länderna på Afrikas horn. Det krävs såväl diplomatiska som administrativa insatser för att understödja en långsiktig politik för Afrikas horn.

Den svåra hungersnöden kräver på kort sikt ett massivt humanitärt stöd från omvärlden där vi anser att Sverige självklart ska vara en kraft. På lång sikt krävs fungerande samhällsskick som en grundläggande faktor för att kunna skapa positiv utveckling.

10.10 Etiopien

Samtliga politiska fångar måste omedelbart släppas fria, trakasserierna av den etiopiska oppositionen måste omedelbart upphöra och Civil Society Organisations-lagen, som begränsar de demokratiska fri- och rättigheterna, måste omedelbart avskaffas. Vi välkomnar att oppositionsledaren och före detta partiledaren för Unity for Democracy and Justice Party, Birtukan Mideksa, som sedan 2008 varit fängslad med en livstidsdom har kunnat lämna fängelset.

10.11 Eritrea

Eritrea är ett fattigt land som också härjas av brist på demokrati och övergrepp på de mänskliga rättigheterna. Åratals krig har varit förödande för landets ekonomi och slagit sönder infrastrukturen. Det finns inte mycket kvar av de förutsättningar och den optimism som efter självständigheten fanns i landet. Bristen på respekt för de mänskliga rättigheterna är i Sverige kanske främst uppmärksammas genom det orättfärdiga fängslandet av den svensk-

Fel! Okänt namn på

eritreanske journalisten Dawit Isaak som nu suttit fängslad sedan september 2001. Vi kräver att Isaak och andra samvetsfångar omedelbart släpps fria och att regeringen intensifierar sina ansträngningar i det arbetet. Sverige bör bland annat öppna för en intensiv dialog med Eritreas regering rörande demokrati, mänskliga rättigheter, humanitära frågor med mera, öka trycket genom EU samt utse ett särskilt sändebud som ska arbeta med frågan.

10.12 Sudan och Sydsudan

Regeringen i Khartoum bär ansvaret för vad som sker i Darfur och vi välkomnar därför prövningen i den internationella brottmålsdomstolen. Omvärlden har alltför länge nöjt sig med att i deklamationer och tal kritisera Sudans regim. Det är viktigt att alla utländska intressen i Sudan bidrar till en förbättrad ekonomisk utveckling, respekt för mänskliga rättigheter och ökad stabilitet i landet. Ur det perspektivet är det mycket allvarligt att anklagelser framförts också mot svenska företag att de bidragit i folkrättsbrott i Sudan. Det är positivt att dessa anklagelser utreds i grunden. Vi noterar att en förundersökning har inletts om folkrättsbrott i samband med oljeutvinningen i södra Sudan och företaget Lundin Petroleums roll i detta.

I juli föddes en ny nation när republiken Sydsudan utropades efter en lång process av fredsförhandlingar och folkomröstning. Det inger framtidshopp att ett fredsfördrag följs på detta sätt och landet kunde få sin självständighet. Men situationen är fortsatt instabil och FN har därför fredsbevarande verksamhet på plats. Socialdemokraterna vill att Sverige svarar positivt på FN:s förfrågan om att bidra med ingenjörstrupper till Sydsudan.

10.13 Västsahara

Vi är många i Sverige som sedan länge stött kampen för ett fritt och självständigt Västsahara. De västsahariska flyktingarna, främst i Algeriet, är totalt beroende av internationell hjälp för sin överlevnad. Många socialdemokrater har själva besökt flyktinglägren och har rapporterat om förfärliga omständigheter. Förändringar i grannländer i Nordafrika påverkar även Västsahara. Polisario måste fortsatt föra en fredlig kamp och behöver fortsatt omvärldens stöd. Vi önskar demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna för Västsaharas folk. Första steget på den vägen måste vara att Marockos orättfärdiga ockupation av Västsahara upphör.

Sverige bör erkänna Västsahara. Vi kräver att ockupationen upphör, folkomröstningen genomförs liksom förhandlingar mellan parterna, muren på ockuperat område rivs och att de marockanska kränkningarna av mänskliga rättigheter i Västsahara får ett slut. Sverige måste utöka sina relationer med Västsahara. Folkrätten ska alltid respekteras, också i avtal som rör naturresurser, till exempel fiske.

10.14 Zimbabwe

Situationen i Zimbabwe är oerhört svår oavsett ur vilken synvinkel man tittar på den – humanitär, politisk, social eller ekonomisk. Landet har länge varit totalitärt styrt, med liten eller obefintlig press- och yttrandefrihet, och de grundläggande mänskliga rättigheterna har inte respekterats. Den politiska situationen är fortsatt svår med en bräcklig regeringskoalition.

Inflationen uppgår till ofattbara tal och arbetslösheten är skyhögt, liksom bränsle- och varubristen. Aidsepidemin har en förödande inverkan på hela det zimbabwiska samhället. Förutom de mänskliga konsekvenserna har aids också ekonomiska följder. Sjukvårdskostnaderna ökar samtidigt som den yrkesverksamma befolkningen dör i förtid.

Demokrati och återuppbyggandet av ett fungerande land där livsmedelsförsörjningen kan ta ny fart brådskar, liksom ekonomisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter.

De som kämpar för ett demokratiskt Zimbabwe behöver omvärldens stöd i sin kamp. Robert Mugabes regim har lett det land som en gång kallades för Afrikas kornbod ned i misär, våld och hopplöshet. Ett Zimbabwe på väg mot demokratisk och ekonomisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter kommer att behöva omvärldens stöd. Sverige bör kraftfullt samverka för att bidra till en hoppfull utveckling.

11 Mellanöstern

Mellanöstern är en mångfacetterad region med historia och kulturarv som går mycket långt tillbaka. I denna kommittémotion väljer vi att koncentrera oss på några få områden, såväl geografiskt som tematiskt.

11.1 Israel och Palestina

Vi socialdemokrater vill se ett fredligt, demokratiskt och livskraftigt Palestina sida vid sida med Israel, med säkra och erkända gränser för båda parter. I dag kan fredsförhandlingar tyckas längre bort än tidigare, men därför är det också viktigare än någonsin att såväl parterna i konflikten som omvärlden agerar för en hållbar fred i en av världens svåraste konflikter.

Socialdemokraterna anser att Sverige ska erkänna staten Palestina. I skrivande stund har en palestinsk ansökan om medlemskap i FN just lämnats till FN:s säkerhetsråd.

Israels ockupation kränker folkrätten och palestinierna dagligen. Det palestinska folket har drabbats hårt av denna konflikt, liksom den israeliska befolkningen. Denna konflikt har också konsekvenser för säkerheten i hela regionen och därmed för hela världen.

Socialdemokraterna tror på en framtid med två fria, livskraftiga och demokratiska stater som lever sida vid sida inom säkra och erkända gränser. Israel

Fel! Okänt namn på

måste upphöra med ockupationen av palestinska områden, illegala bosättningar och byggandet av muren på ockuperad mark. Blockaden av Gaza måste upphöra. Israel, som den starkare parten i konflikten, har ett särskilt ansvar. Alla palestinska grupperingar måste ta avstånd från terrorhandlingar.

Världssamfundet måste föra en dialog med alla relevanta parter i konflikten, även med dem vars värderingar vi inte delar. Internationell militär närvaro är förmodligen nödvändig för att skapa säkerhet efter en fredsuppgörelse. Sverige bör vara berett att delta i en sådan insats.

Israel fortsätter bygga ut bosättningarna trots omvärldens protester. Bosättningarna på ockuperad mark utgör nästan hälften av Västbankens yta. EU måste vidta åtgärder för att bekämpa dessa folkrättsligt illegala bosättningar. Produkter från illegala bosättningar ska inte behandlas på samma sätt som produkter från Israel. Det är dock svårt för konsumenterna att veta huruvida en vara kommer från en bosättning eller inte. Sverige bör därför kräva en tydligare ursprungsmärkning.

Östra Jerusalem är en av de mest komplicerade och betydelsefulla frågorna att hantera inom fredsprocessen. EU och Sverige bör tydliggöra sin politik genom konkreta handlingar, som exempelvis att driva på för att PLO ska kunna inrätta en representation i östra Jerusalem, hålla möten mellan höga palestinska och europeiska företrädare i östra Jerusalem, verka för att europeiska turistorganisationer inte gynnar bosättningar och inte delta i israeliska möten som sker inne i östra Jerusalem. EU och Sverige bör fortsätta framhålla att vi ser det som naturligt att östra Jerusalem blir huvudstad i ett framtida fritt Palestina.

11.2 Syrien

Den arabiska våren möter regimen våld i Syrien. Och under hela denna tid när den syriska regimen har dödat, torterat och fängslat demokratiaktivister i tusentals har FN:s säkerhetsråd inte förmått prestera mer än ett till intet förpliktigande uttalande. Så länge Ryssland och Kina kan blockera alla försök till ett enat agerande från det internationella samfundet står omvärlden tämligen maktlös. Vi välkomnar att EU har infört sanktioner. Hård internationell press måste sättas på Syriens regim.

Syrien spelar också en viktig roll i regionen och har en viktig roll i förhållande till Israel-Palestinafrågan. Relationen med Israel måste lösas.

11.3 Irak

Vi socialdemokrater anser att anfällskriget mot Irak våren 2003 var fel och stred mot folkrätten. Övergreppet blir inte mindre allvarligt trots att den avskyvärde diktatorn Saddam Husseins avlägsnande från makten självfallet måste betraktas som en stor vinning.

Det internationella samfundet måste hjälpa Irak att bryta våldsspiralen och få till stånd en positiv utveckling. Det finns ett stort behov av mer civilt stöd

och resurser till återuppbyggnaden. Samtidigt har irakierna nu ett historiskt tillfälle att upprätta ett fritt, demokratiskt och sammanhållet Irak. Det internationella samfundets ansträngningar att stödja framväxten av demokratiska strukturer i Irak måste fortsätta.

FN måste få stöd för att kunna stärka Iraks egna säkerhetsstyrkors förmåga att garantera säkerheten i Irak. Vi socialdemokrater anser att det är riktigt att åter öppna den svenska ambassaden i Bagdad. Antalet svenska medborgare är stort i landet, främst i irakiska Kurdistan. Sverige borde aktivt utveckla sina naturliga kontakter i regionen. Vi socialdemokrater välkomnar att Sverige öppnat ett konsulat i Erbil.

11.4 Iran

En islamisering av allt samhällsliv har ägt rum sedan 1979. I islams namn har svåra övergrepp begåtts mot oliktankande. Iran arbetar också aktivt för att sprida sin syn på islam och hur samhället bör organiseras. Vi socialdemokrater ser med oro på denna mission, samtidigt som vi ser Iran som en viktig aktör i utvecklingen i Mellanöstern. Det är av yttersta vikt att också Iran omfattas av vår vilja att utveckla demokrati i Mellanöstern.

Presidentvalet i juni 2009 präglades av anklagelser om valfusk som ledde till omfattande protester. Dessa slogs brutalt ned. Flera människor har dödats och hundratals fängslats. Irans folk har rätt att välja sin president i fria och rättvisa val. Händelserna kring valet belyser vikten av att Iran tar fler steg mot demokrati. Ett första nödvändigt steg är att politiska kandidater fritt ska få utses utan inblandning av det religiösa Vaktarrådet.

För oss socialdemokrater är det viktigt att Sverige fortsätter finna vägar att stödja demokratiska krafter inne i Iran då vi är övertygade om att stabil demokrati byggs från grunden. Vi ser också med största allvar på de omfattande kränkningarna av mänskliga rättigheter som sker i Iran, såsom förtryck av kvinnors rättigheter och av homosexuella samt avrättningar av minderåriga.

Vi socialdemokrater ser, liksom övriga världen, med djup oro på Irans tidigare mörkläggning som kan vara ett tecken på att de försöker skaffa sig kärnvapen. Även om tekniken ännu inte är fullt utvecklad i landet så är ambitionerna i sig ett steg i direkt fel riktning. Det är viktigt att FN:s säkerhetsråd agerar och att IAEA ges möjlighet att inspektera anläggningar.

12 Asien

Utvecklingen i Asien det närmaste seklet kommer att vara avgörande för hela den globala utvecklingen. Det som sker där angår oss alla. I Asien finns både ekonomiska under och tigerekonomier. Samtidigt lever hälften av världens fattiga i Asien. Där finns demokratier där mänskliga rättigheter respekteras och där finns diktaturer där raka motsatsen gäller. Vi måste tydligt hävda en hållbar utveckling, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.

Fel! Okänt namn på

Sverige har en lång tradition i sitt utvecklingssamarbete med Asien. Det är viktigt att vi utvecklar de goda relationer vi har. Ekonomiskt framhålls Asien ofta som en framgångssaga, och det är sant i vissa delar – men det är inte sant för alla länder. Kina och Indien är redan ekonomiska stormakter och växer sig än starkare för varje år. Kina har sedan många år en tillväxt på över 10 procent per år. Inte heller finanskrisen har inneburit att tillväxttakten har bromsats upp i någon högre grad. Indien, världens största demokrati, tar varje år stora kliv, och medelklassen växer hastigt. Det här är förstås glädjande och positivt. Varje människa som kan ta sig ur fattigdomens bojar är en seger.

I socialdemokraternas alternativa utrikespolitiska deklaration 2007 uttryckte vi följande: ”Indien och Kina står för den största minskningen av antalet fattiga i världen. Deras alltmer konkurrenskraftiga ekonomier har de senaste åren haft en betydande ekonomisk tillväxt som lyft miljontals människor ur fattigdomen. Det råder ingen tvekan om att Asien i framtiden kommer att spela en ökande roll i världsekonomin. Ju fler indier och kineser som ökar sin köpkraft, desto bättre är det för svensk ekonomi. Många svenska exportföretag har redan i dag en stor del av sin försäljning på den asiatiska marknaden. Kinas och Indiens ekonomiska utveckling ställer krav på vårt eget samhälles förändringsvilja. Indien skiljer sig från Kina genom att landet är en demokrati. I alla våra kontakter med Kina måste därför kraven på demokratisering och mänskliga rättigheter vara tydliga.”

Oroligheterna i Afghanistan och Pakistan hotar den globala freden och säkerheten. Därför krävs internationell närvaro i Afghanistan och Mellanöstern, och därför krävs ett större engagemang för att hindra sönderfallet i Pakistan. Fattigdom och hopplöshet utgör rekryteringsgrund för terrorister. Kampen mot terrorismen ska bedrivas rättssäkert och med full respekt för de mänskliga rättigheterna och folkrätten.

När det gäller svenskt engagemang i Afghanistan, såväl utvecklingssamarbete som det svenska deltagandet i ISAF-styrkan i Afghanistan, hänvisar vi till den överenskommelse som Socialdemokraterna slutit med regeringen och Miljöpartiet.

12.1 Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet

På många håll i Asien förvägras folket sina grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Det är allt från traffickingoffer på Filippinerna till tvångsflyttade bönder i Kina. Även om demokratiseringen har kommit en bit på väg finns oerhört mycket kvar att göra.

Arbetet med försoning och att finna vägen till ett Sri Lanka där alla folkgrupper kan leva i fred och jämlikhet kan bara ske via dialog mellan alla parter, och Sverige bör stödja den processen.

I Burma ser vi hur militärregimen fortsätter att förtrycka sin befolkning. Trots omvärldens protester efter demonstrationerna 2007 är situationen nu inte bättre. Cyklonen Nargis och dess efterverkningar orsakar fortfarande lidande, och situationen är på många sätt mer desperat än tidigare. Den folk-

omröstning om den nya författningen som genomfördes i maj 2008 var inte ett tecken på ökad demokrati utan enbart en skenmanöver av juntan. Aung San Suu Kyis arrestering och förlängda husarrest var också exempel på fortsatt demokratibrist. Valet som därefter hölls i november 2010 var varken fritt eller på något sätt rättvist. Det var i stället ytterligare en skenmanöver från juntans sida för att söka legitimeras sitt fortsatta maktmonopol. Aung San Suu Kyi och hennes parti NLD deltog inte, och inte heller stora delar av oppositionen. Att Aung San Suu Kyi sedan kort efter valet släpptes är förstås glädjande, men hennes och NLD:s möjligheter att arbeta politiskt är starkt begränsade. NLD är olagligförklarad och regimens strategi är att så långt som möjligt marginalisera Aung San Suu Kyis inflytande. Det finns ett växande stöd internationellt för att i enlighet med FN:s särskilde rapportörs rekommendationer inrätta en undersökningskommission som ska ha i uppdrag att undersöka eventuella brott mot mänskligheten begångna av militärjuntan i Burma. Tolv EU-länder har hittills ställt sig bakom detta initiativ, dock inte Sverige. Sverige bör snarast uttrycka sitt stöd för inrättandet av en sådan undersökningskommission. Sverige måste ytterligare öka sina ansträngningar att öka trycket på militärregimen, dels bilateralt, men framför allt inom EU, dels genom påtryckningar på Aseanländerna. När EU nästa gång ska behandla frågan om sanktioner mot Burma bör Sverige driva att EU fortsatt ska pressa Burmas regim till demokratiska förändringar. Inte förrän alla politiska fångar släppts kan en diskussion om förändring av sanktionerna inledas. Sverige bör även ställa krav på att NLD i Burma får legal status och erkänna Aung San Suu Kyis ledande roll i arbetet för ett demokratiskt Burma.

Vi fördömer våldet och förtrycket i Burma. Alla politiska fångar måste frigges. Dialog mellan militärjuntan, den politiska oppositionen och minoritetsrepresentanter måste snarast komma till stånd. Aung San Suu Kyi och NLD måste tillåtas spela en viktig roll i dialogen.

Sverige måste i alla sina kontakter med länder i Asien verka för ökad demokratisering och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Att fortsätta arbeta för att företag tar ett större socialt ansvar och att fackliga rättigheter utvecklas är av största vikt.

En grundläggande förutsättning för en demokratisk samhällsutveckling och respekt för de mänskliga rättigheterna är, förutom yttrande- och organisationsfrihet, ett fungerande rättssystem.

För det internationella samfundets del ska ansträngningarna fortsätta inriktas på stöd till rättsutveckling och utbyte av erfarenheter på detta område och på att stärka demokratins institutioner och främja framväxten av en demokratisk kultur, i vilken också oppositionen har en roll och kan verka. Det kan ske genom utbyte och samarbete såväl bilateralt och genom EU som via internationella institutioner, till exempel FN-mekanismer och andra internationella organ.

Även på jämställdhetens område bör det internationella samfundet öka sina ansträngningar genom att föra en dialog med Asien, men också genom att integrera ett jämställdhetsperspektiv i samarbetet med regionen. Sverige har tillsammans med andra internationella aktörer ett stort ansvar för att driva dessa frågor i hela regionen.

Fel! Okänt namn på

Vi anser att ytterligare ansträngningar bör göras för att bevaka dödsstraffets användning i Asien med avsikt att på olika sätt verka för dess avskaffande. Regeringen bör även i framtiden verka för att länder som har dödsstraff öppet redovisar statistik kring antalet domar och avrättningar. Sverige måste fortsätta sitt aktiva deltagande i de dialoger om de mänskliga rättigheterna som förs med Kina, Vietnam och Laos.

Sverige ska även sträva efter att en dialog om de mänskliga rättigheterna initieras med Kambodja, förslagsvis med EU som plattform. Jämställdhet samt kvinnors och barns villkor bör vara centrala områden i Sveriges samarbete med Asien. Utöver stöd till organisationer verksamma på dessa områden bör Sverige föra fram dem i såväl multilaterala som bilaterala kontakter med länderna i Asien. Med tanke på den otillfredsställande situationen för yttrandefriheten i de flesta sydöstasiatiska länder och den riskfyllda situationen för MR-aktivister på många håll anser vi att regeringen bör uppmärksamma dessa frågor särskilt.

Arbetet med att stärka det civila samhällets roll i byggandet av demokrati och god samhällsstyrning måste fortsätta, bland annat genom det utvecklings-samarbete som svenska frivilligorganisationer bedriver med Sidastöd. I Asien finns ett flertal länder med liknande inställning till frågor rörande mänskliga rättigheter och demokrati som Sverige, och samarbete med dessa länder omkring dessa frågor är av största vikt. Även det mellanstatliga samarbetet inom organisationer såsom ASEM är av stort intresse för att lyfta upp frågorna om mänskliga rättigheter och demokrati.

12.2 Relationer med Asien

Politiken för global utveckling (PGU) innebär att vi i arbetet med bilaterala och regionala frågor i Asien ska identifiera processer och frågor där vi inom olika politikområden kan bidra till målet om en rättvis och hållbar global utveckling. Insatser inom olika politikområden ska komplettera och förstärka varandra, och ansträngningar ska göras för att undvika att insatser motverkar varandra. Likaså är samverkan över nationsgränser, inte minst inom EU, av vikt för att politiken ska få ordentligt genomslag.

Huvudansvaret för enskilda länders utveckling ligger hos respektive lands regering. Samtidigt påverkas ett lands förutsättningar av andra länders agerande inom en mängd områden.

Samstämmigheten mellan olika politikområden ska därför stärkas i syfte att göra den samlade politiken mer utvecklingsfrämjande. För att arbetet för en rättvis och hållbar utveckling ska leda till resultat räcker det inte att bara Sverige agerar på ett samstämmigt sätt för att bidra till minskad fattigdom och en hållbar global utveckling. Politiken för global utveckling är därför också viktig i våra dialoger och kontakter med de rikare länderna i Asien. Genom dialog bör vi försöka påverka deras agerande på olika politikområden och i multilaterala forum och deras finansiella bidrag till utvecklingssamarbetet. Medlemskapet i EU innebär dessutom att vi har ytterligare en viktig plattform att utnyttja för att agera på områden som är prioriterade i våra relationer med

Asien. Det ställer samtidigt krav på att vi verkar för att EU för en politik gentemot Asien där en rättvis och hållbar global utveckling tydliggörs som det övergripande målet.

Världens utveckling under det kommande seklet är nära förbunden med utvecklingen i Asien. De snabba förändringar som sker i flera av regionens länder får tydliga globala konsekvenser. För en liten öppen ekonomi som den svenska innebär det stora möjligheter och utmaningar.

Asien är en heterogen region. Länder och territorier uppvisar stora skillnader i bland annat politiska och ekonomiska system och utvecklingsnivåer. Regionen rymmer såväl demokratier som enpartistater; såväl världens fattigaste länder som Japan med en högre per capita-inkomst än Sverige; såväl världens mest öppna ekonomier som slutna länder, etc. Av det faktum att Asien inte är en enhet i annat än geografisk mening följer att fördjupade relationer kräver långsiktiga och diversifierade satsningar som omfattar politiska relationer, handels- och investeringsfrämjande, utvecklingssamarbete, miljö-samarbete, forskningssamarbete och utbildning, folkrörelsekontakter, kultursamarbete och information och Sverigefrämjande.

Ett tätare och bredare besöksutbyte är ett viktigt led i arbetet med att öka förståelsen för regionen och dess förändringar samt att bredda och fördjupa det ömsesidiga samarbetet med Asien.

Regeringen bör verka för att EU:s närvaro i och relationer med regionen fördjupas och att EU blir en aktiv och engagerad partner. Regeringen bör inom EU driva större samordning och sammanhållning för att med kraft driva målen inom demokrati, mänskliga rättigheter, handel, miljö, hälsa och säkerhetspolitik gentemot länder i Asien.

Nedläggningen av ambassader och generalkonsulat i Asien, exempelvis på Filippinerna och i Kanton, tillsammans med minskningen av antalet samarbetsländer i utvecklingspolitiken gör att Sverige förlorar närvaro, kontaktytor och inflytande i Asien.

Genom PGU stärks förslagen om ökad samordning och samstämmighet mellan olika politikområden, ökad givarsamordning och harmonisering och ökad uppslutning kring ländernas egna prioriteringar.

Asiens betydelse i världsekonomin fortsätter att öka, vilket understryker vikten av att Sverige och EU verkar för att utveckla de ekonomiska förbindelserna med regionen som helhet.

Det finns ett behov av att fortsatt stödja de asiatiska utvecklingsländernas reformarbete och fortsatta integrering i den globala ekonomin. Att utvecklingsländerna kan tillgodogöra sig de möjligheter världshandeln ger är ett av de högst prioriterade målen på den handelspolitiska dagordningen.

Även om merparten av länderna i Asien ser ut att uppnå det första millennieutvecklingsmålet om halverad fattigdom till 2015 lever majoriteten av världens fattiga i Asien, och ett antal länder har problem med att klara övriga millennieutvecklingsmål. Sverige måste öka sina egna ansträngningar och arbeta för att påverka det internationella samfundet så att millennieutvecklingsmålen om fattigdomsbekämpning uppnås även i Asien.

Fel! Okänt namn på

Arbetet med mänskliga rättigheter och demokratifrågor syftar till att stödja och förstärka den långsiktiga trend som kan skönjas i Asien mot ökad demokratisering och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.

Miljöfrågorna kommer att kräva fortsatt fokus under lång tid framöver. Sverige måste agera genom alla de kanaler som finns till vårt förfogande. Genomslaget för miljörelaterade insatser förstärks dessutom om man kan finna en kombination med stöd på global, regional och lokal nivå.

Inom det säkerhetspolitiska området är det angeläget att engagera sig och i EU än starkare, bilateralt liksom genom samarbete inom regionala och internationella organ.

I Sverige måste vi fortsätta att överväga hur vi ännu bättre ska tillvarata det mellanfolkliga samarbetet med Asien inom högre utbildning, forskning, folk-rörelser och kultur i en värld där den asiatiska kontinenten får allt större betydelse.

12.3 Kina

I Kina råder stor brist på respekt för de mänskliga rättigheterna. Tvångsflyttningar, fängslande av oliktankande, stora brister i yttrandefriheten, dödsstraff för en mängd olika brott och negativ särbehandling av minoriteter som uigurer och tibetaner är alla exempel på detta.

Kina har sedan de ekonomiska reformerna startade för drygt 30 år sedan lyckats lyfta hundratals miljoner människor ur fattigdom. Det är en bedrift vars like är svår att finna. Den personliga friheten har ökat för många inom vissa områden. Samtidigt som vi måste bejaka och berömma den utvecklingen så finns också gigantiska utmaningar som följer i den ekonomiska utvecklingens spår. Rovdriftskapitalism, utnyttjande av arbetskraft under slavliknande förhållanden, miljöförstörelse och korruption är bara några exempel.

Inför OS i Peking lovade den kinesiska regimen att man skulle förbättra situationen i fråga om de mänskliga rättigheterna. Få framsteg gjordes och i stort är situationen inte bättre än innan Kina tilldelades OS. Det är av största vikt att vi i Sverige och omvärlden fortsätter och intensifierar vår dialog med Kina om MR-frågor på alla plan.

Vi tror på dialog. Vi anser att dialog, kontakter och ekonomisk utveckling kommer att bidra till ett mer demokratiskt Kina som respekterar de mänskliga rättigheterna.

Nu när Kina blir ekonomiskt starkare, och därmed spelar en större roll på den globala scenen, är det viktigt att vi inte bara ser Kina som en gigantisk marknad för svenska produkter. Vi måste i alla våra kontakter med Kina föra fram vår ståndpunkt om mänskliga rättigheter och demokrati och fortsätta arbetet för att företag tar ett större socialt ansvar och att fackliga rättigheter utvecklas, vilket skulle leda till politiska förändringar. Vi tror inte på någon begränsning i vårt ekonomiska utbyte med Kina.

Det ömsesidiga beroendet mellan USA och Kina ökar. Kina finansierar en väsentlig del av USA:s handelsbalans- och budgetunderskott. En mycket stor del av Kinas valutareserv är placerad i amerikanska statsobligationer och

dollar. USA är världens största oljekonsument och förbrukar 25 procent av världens olja. Kina är den näst största och förbrukar 9 procent. Båda länderna blir alltmer importberoende och planerar att ta en allt större andel från Afrika. De två länderna konkurrerar också om många av världens metaller. Under det kalla kriget var Afrika arena för ideologisk och säkerhetspolitisk konkurrens. I dag handlar kampen om Afrikas energi- och naturtillgångar.

Asiens växande ekonomiska aktivitet leder till ökad förbrukning av världens råvarutillgångar och växande miljöproblem. Kinas och Indiens ekonomier hör till de snabbast växande under 2000-talet, och i egenskap av sina storlekar har de en avsevärt större miljöpåverkan än andra länder i Asien. Kina står för en allt större del av världens samlade utsläpp av växthusgaser, främst i form av koldioxid som till största del kommer från förbränning av kol. Snart beräknas Kina ha gått om USA som världens största utsläppare av växthusgaser. Vattentillgångarna i Asien förorenas, och bristen på rent vatten skapar mellanstatliga motsättningar. Luftföroreningarna i storstäderna skördar många liv, och förbränningen av kolväten bidrar till växthuseffekten. Asiens roll i dessa relaterade processer får sociala, miljömässiga och politiska konsekvenser både regionalt och globalt.

Det är en lång väg kvar innan press- och yttrandefriheten respekteras i Kina. Förtrycket mot oliktankande och människorättsaktivister fortsätter med oförminskad styrka. Förföljelsen av uigurer fortsätter. I Tibet förnekas tibeterna bland annat sina rättigheter att utöva sin religion.

Dödsstraffet – antalet dödsdomar och avrättningar har minskat sedan den 1 januari 2007 då Högsta domstolen återtog ansvaret för att pröva överklaganden av dödsdomar. Det är positivt i sig. Men Kina bör offentliggöra alla uppgifter om dödsdomar och avrättningar i landet så att det blir möjligt att utvärdera reformen. En ökad öppenhet kring varje enskilt fall är också viktigt för advokater och anhöriga till dödsdömda och för rättssäkerheten. Dödsstraff är inte värdigt något samhälle och ska alltid fördömas.

Polisen har befogenheter att skicka personer som begått småbrott till ”omskolningsläger”, utan åtal eller rättegång, visar bland annat Amnestys rapporter. Över huvud taget har bruket av godtyckliga frihetsberövanden ökat – detta trots att Kina under längre tid har hävdats att man arbetat för att avskaffa systemet.

Övergripenheten mot inhemska medier och deras utövare fortsätter. Fortfarande är det helt förbjudet att tala om demonstrationerna vid Himmelska fridens torg 1989, som slogs ned med våld av militären.

13 Latinamerika

Latinamerika är en kontinent där omvälvande förändringar skett under de senaste decennierna. Under 1980-talet och 1990-talet inleddes demokratiserings- och fredsprocesser över i stort sett hela Latinamerika, som under årtionden präglades av militärstyre, inbördeskrig och kränkningar av mänskliga rättigheter. Övergången till demokrati försvarades under 1990-talet genom en

Fel! Okänt namn på

nyliberal politik i många länder, där utvecklingen saktades ned genom minimala satsningar på välfärd och utveckling. Skuldbördan minskade många länders ekonomiska utrymme ytterligare. Resultatet har gjort Latinamerika till en av världens mest ojämlika kontinenter, där skillnaderna mellan fattiga och rika fortfarande är enorma. En tredjedel av den latinamerikanska befolkningen lever i fattigdom trots att den genomsnittliga tillväxten under fem år fram till den världsomfattande finansiella krisen var 5 procent. Tillväxten fördelades ojämnt och ojämligt, diskriminering och social utslagning är fortfarande omfattande och 190 miljoner människor på kontinenten lever i fattigdom.

Många gånger gör dock ursprungsbefolkningarna – och får – sina röster hörda mer än tidigare. De senaste åren har stora delar av kontinenten haft en gynnsam ekonomisk utveckling, och flera länder har börjat göra stora investeringar för att minska fattigdomen och öka tillgången till utbildning och hälsa. Enligt FN:s kommission för Latinamerika och Karibiens (ECLAC) rapport Social Panorama of Latin America 2007 är Latinamerika på god väg att klara millenniemålet om att halvera fattigdomen till år 2015. Några av länderna har redan uppnått målet medan bland andra Bolivia, El Salvador, Guatemala, Haiti, Honduras, Nicaragua och Paraguay måste öka takten. Samtidigt som några av de senaste valen på kontinenten, som exempelvis i Paraguay och Guatemala, är tecken på att demokratiseringsprocessen fortskrider, så visar situationen i exempelvis Kuba och Nicaragua på vilka enorma utmaningar som fortfarande finns.

Flera av de latinamerikanska länderna har utvecklats i positiv riktning och ökar i såväl ekonomisk som politisk betydelse. Det bör avspeglas bättre i ökade relationer och fler politiska kontakter med exempelvis EU och FN.

Brasilien har på många områden en positiv utveckling och landet är en framväxande stormakt med en allt viktigare roll i det internationella samfundet. Brasilien är en strategiskt viktig partner för Sverige.

Stora problem återstår dock i många av Latinamerikas länder. De ekonomiska klyftorna är fortfarande enorma. Fattigdomen är stor i många länder. De knarkrelaterade konflikterna som råder i Colombia pågår fortfarande, och det knarkrelaterade våldet, där speciellt Mexiko oroar, ser dessutom ut att sprida sig till andra länder.

Militärkuppen i Honduras i juni 2009 var ett oacceptabelt och flagrant brott mot demokratins principer. Den är samtidigt ett exempel på vilken bräcklig demokratisk grund som några av Latinamerikas länder fortfarande vilar på.

Latinamerika brottas med flera stora problem som förvärras av att klimatet förändras, bland annat skogsskövling och jorderosion. Ekologiskt känsliga områden som regnskog, biologisk mångfald etc. skyddas inte tillräckligt och utnyttjas inte på ett hållbart sätt. Naturkatastrofer som översvämningar och jordbävningar har blivit vanligare. Särskilt Centralamerika och Karibien drabbas ofta av orkaner.

13.1 Colombia

I Colombia pågår sedan mer än 40 år en intern väpnad konflikt med flera aktörer, gerillaorganisationerna Farc-EP och ELN samt den paramilitära gruppen AUC (Autodefensas Unidas de Colombia) som i huvudsak lagt ned sina vapen. Såväl Farc-EP som ELN begår mycket allvarliga brott mot internationell humanitär rätt, exempelvis tvångsrekryteringar av barn, urskillningslösa attacker mot civilbefolkningen, tvångsflyttningar, kidnappningar, användning av antipersonella minor, bilbomber samt mord på och hot mot folkvalda.

Flera tusen människor har under årens lopp kidnappats och tvingats leva i fångenskap under mycket svåra förhållanden. För närvarande beräknas Farcgerillan hålla 500–600 fångar. Utanför Afrika och näst efter Sudan är Colombia det land som har flest internflyktingar i världen. Enligt Sida är uppskattningsvis 7 procent av befolkningen på flykt på grund av den interna konflikten och det ökade våldet i landet.

Ett stort problem i vissa delar av Latinamerika är narkotikahandeln och kokaodlingen, exempelvis i Colombia. I stort sett allt kokain som finns att tillgå i världen framställs i den andinska regionen, som förutom Colombia består av Bolivia, Peru, Ecuador och Venezuela. Att få ett stopp på narkotikahandeln tycks vara näst intill omöjligt, bland annat med tanke på att rättsväsendet är ineffektivt och urholkas av korruption.

Frågor om demokrati, fred, mänskliga rättigheter och konflikthantering berör alla i Colombia, ned till det minsta lokalsamhället. Paradoxalt nog har Colombia under hela tiden som den väpnade konflikten i landet pågått varit en politisk demokrati med demokratiska val, ett starkt civilt samhälle och ett dynamiskt kulturliv.

Det största hindret för en positiv utveckling i Colombia är den interna väpnade konflikten och narkotikakartellernas inblandning i politiken. Narkotikan och narkotikahandeln är med andra ord såväl ett socialt problem som en finansieringskälla för de illegala väpnade grupperna i landet.

Colombia är ett av världens mest våldsdrabbade länder, främst på grund av inbördeskriget och brottssyndikatens produktion och smuggling av narkotika. Mordfrekvensen i narkotikamaffians huvudorter Medellín och Cali är bland den högsta i världen. Näringslivet plågas av rån, utpressning och kidnappningar, som oftast utförs av vänstergerilla eller högermilis.

Våldet och kriminaliteten, såväl det organiserade som det spontana på gator och torg, är ett annat stort problem som väntar på en förändring till det bättre.

Colombia bryter också mot de mänskliga rättigheterna. På Colombias universitet pågår allvarliga kränkningar; studentledare hotas och mördas, och ett stort antal tvingas på flykt.

Enligt uppgifter från Sida mördas 20 människor om dagen i landet av politiska anledningar, vilket vi socialdemokrater inte kan acceptera och helt fördömer. Colombia har i många år varit ett av världens farligaste länder för journalister och fackligt aktiva. Här bör den svenska regeringen ställa tydliga krav på Colombias regering.

Fel! Okänt namn på

Vi socialdemokrater anser att en förhandlingslösning måste till för att uppnå fred mellan de olika grupperingarna i Colombia.

Diplomatiska kontakter ska kombineras med ett slagkraftigt utvecklingsarbete. Vi bör agera såväl bilateralt som tillsammans med de andra medlemsstaterna i EU. Här kan också FN spela en central roll när det gäller fredsförhandlingarna.

13.2 Chile

Att även fortsättningsvis stödja den positiva demokratiska utvecklingen i Chile är viktigt. I vissa avseenden finns stora likheter mellan Sverige och Chile. I båda länderna finns viktiga naturresurser inom skogs-, gruv- och jordbruksindustrin och båda är beroende av utrikeshandel. Ett utmärkt exempel på samarbete är den gemensamma fond som Sverige och Chile har skapat och som har till syfte att främja samarbete och långsiktiga affärsrelationer mellan svenska och chilenska små och medelstora företag. Grunden för samarbetet är innovation, kunskapsöverföring och kunskapsutbyte av teknologi och metoder.

13.3 Mexiko

I Mexiko tycks såväl regeringen som militär och polis stå mer eller mindre maktlösa inför den eskalerande våldsvåg som det sedan lång tid pågående knarkkriget nu medför. För närvarande pågår ett regelrätt krig mellan de två stora allianserna av drogsyndikat på grund av de intäkter i mångmiljardbelopp det rör sig om för den som dominerar smuglingen till USA. Det är också i gränsstaden Ciudad Juarez som de flesta brotten begås, även om våldet finns i hela landet. Offer skjuts ned på öppen gata eller kidnappas och torteras till döds, och allt fler civila drabbas.

De mexikanska drogkartellerna har de senaste åren dessutom etablerat sig som ledande i distributionsledet i USA genom att upprätta underjordiska grossistcentraler i flera större städer. Kartellerna agerar på båda sidor om gränsen och använder sig av vapen som till allra största delen tros vara köpta i USA.

13.4 Kuba

Sedan revolutionen 1958 har Kuba varit diktatoriskt styrt och demokratiska och mänskliga rättigheter har ständigt kränkts. Någon större förbättring av den demokratiska situationen har ännu inte skett genom maktskiftet från Fidel Castro till brodern Raúl Castro.

Raúl Castro har visserligen släppt ett antal politiska fångar, visat sig mer öppen för att lyssna till oppositionen och skrivit på FN:s deklaration för mänskliga rättigheter. Men Kubas folk lider fortfarande under det politiska

förtrycket och av det ekonomiska vanstyret. Regimen förtrycker sina egna medborgare. Lojala partimedlemmar kan avancera i karriären, få bra utbildning och köpa varor som vanliga kubaner bara kan drömma om. Regimen slår ned på människors åsiktsyttringar och kartlägger deras kontakter med yttre världen.

Vi socialdemokrater tar bestämt avstånd från USA:s embargo mot Kuba. USA-embargot utgör dock ingen ursäkt för att brista i respekt för de mänskliga rättigheterna.

Kubas folk behöver omvärldens stöd i sin kamp för demokrati. Castros regim sitter kvar vid makten genom sitt eget taktiska manövrerande och en absurd statlig övervakning av det kubanska folket. Dess makt är också beroende av det faktum att många politiker i omvärlden har en romantiserad syn på det lilla landet som står upp mot den stora makten USA. Det gör dem tyvärr beredda att se mellan fingrarna när det gäller det politiska förtrycket i just Kubas fall.

Socialdemokraterna i Sverige är redo att föra en dialog med Kubas demokratiska krafter. Precis som vi stöder demokrati och mänskliga rättigheter överallt annars gör vi det också på Kuba. Omvärlden ska inte isolera Kuba – tvärtom. Människor hungrar efter kontakter och utbyte med omvärlden. Kontakter folk till folk och mellan organisationer och näringsliv är oerhört viktiga. Den svenska politiken måste även fortsättningsvis föras tillsammans med EU utifrån starka krav på mänskliga rättigheter. Vi ska bidra med konstruktivt och konkret stöd till de demokratiska krafterna, och vi ska samtidigt öka kontakterna mellan folk och organisationer. De flesta bedömare anser att människorättsläget har försämrats under de senaste åren.

Sveriges kontakter med den demokratiska oppositionen ska inte avbrytas utan i stället breddas och fördjupas. Det är samtidigt viktigt att en dialog kan föras med hela det kubanska samhället.

Vi socialdemokrater har ett starkt engagemang för att främja de mänskliga rättigheterna på Kuba och att bidra till en fredlig övergång till ett demokratiskt samhälle med väsentligt förbättrade levnadsvillkor för den kubanska befolkningen. Det kubanska folket ska inte behöva välja mellan demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna och generell välfärd. Vi vill ge fortsatt stöd till det civila samhället genom att fortsätta utvecklingen av kontakterna med och stödet till alla de aktörer som verkar för en demokratisk utveckling i Kuba.

13.5 Nicaragua

Nicaragua är Latinamerikas näst fattigaste land efter Haiti. Enligt FN:s utvecklingsorgan UNDP levde 80 procent av befolkningen i fattigdom och 45 procent i extrem fattigdom i början av 2000-talet. Nästan var tredje person är undernärdd, och mer än var femte person saknar tillgång till rent vatten, enligt FN:s barnfond Unicef.

Som i så många andra länder är kvinnor och barn på landsbygden särskilt utsatta. I många hushåll är kvinnan ensam ansvarig för familjens försörjning.

Fel! Okänt namn på

Tillsammans med Guatemala har Nicaragua Centralamerikas högsta barna- och mödradödlighet. Hälsovården är bristfällig, och på de statliga sjukhusen råder brist på mediciner och utrustning. I många svårtillgängliga områden, särskilt vid Atlankusten, finns överhuvudtaget ingen vård att tillgå.

Nicaragua är ett starkt mansdominerat samhälle. Enligt en rapport från Sida är Nicaragua det land i Latinamerika som har mest kvinnomisshandel inklusive sexuellt våld. En tredjedel av barnen i Nicaragua har sett sina mödrar misshandlas. Ansträngningar görs dock för att komma till rätta med våldet i hemmen. Sedan mitten av 1990-talet finns specialutbildade kvinnokommissarier på flera polisstationer för att få fler att våga anmäla våld mot kvinnor och barn. Dessutom arbetar en rad organisationer för att förbättra kvinnornas villkor.

Jämställdhet har alltid varit en viktig fråga i det svenska utvecklingssamarbetet. I Nicaragua, där kvinnor diskrimineras på många sätt, har Sverige bidragit till ett antal större insatser för att öka jämställdheten, men mycket återstår att göra.

I Nicaragua finns världens hårdaste abortlag, som infördes 2006 efter en välregistrerad propagandakampanj av katolska kyrkan. Redan dessförinnan hade man en mycket hård lagstiftning, där abort endast tilläts då kvinnans liv var i fara eller om graviditeten var följden av våldtäkt eller incest. Med den nya och hårdare lagen, som inte ens tillåter abort om kvinnans liv är i fara eller om unga flickor blivit gravida efter sexuella övergrepp, riskerar såväl kvinnan som läkaren, som utför en abort, två respektive tre års fängelse.

Med tanke på den rådande situationen i Nicaragua anser vi socialdemokrater det viktigt med ett fortsatt engagemang för utvecklingen i landet inte minst gällande kvinnornas situation.

På senare år har sandinistregeringen visat prov på ett alltmer auktoritärt förhållningssätt. Civila organisationer har uteslutits och granskas av regeringen. Deras möjligheter att påverka och ta del av landets utveckling och hur fattigdomen ska bekämpas har stramats åt och ingen internationell insyn tilläts i kommunalvalen. Det är också mycket oroande att Högsta domstolen förbjudit partier från att delta i val.

14 Europarådet

14.1 Parlamentarisk ledning

Utrikesutskottets senaste betänkande om Europarådet (2010/11:UU15) innehåller en rad viktiga uttalanden från utskottet om hur riksdagen efter sina beslut vill att den svenska delegationen vid den parlamentariska församlingen ska arbeta. Det gäller också en uppmaning till medlemmarna i den svenska delegationen i PACE att ändra det beslut som församlingen tog i början av oktober förra året om att anställda inom vården ska kunna välja att inte utföra aborter.

Det gäller vidare EU:s anslutning till den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och den stora konventionen och att detta ska ske snart. Det gäller förändringarna inom domstolen för att få den effektivare, men utskottet tar avstånd från tanken att genom avgifter minska antalet överklagade domar eller förvaltningsmål. Och det gäller en uppmaning att vara klar och tydlig i värnandet om yttrandefrihet och öppenhet i medlemsstater och grannländer.

Det sker en parlamentarisering mellan kammaren, utskott och riksdagens delegation för den parlamentariska församlingen inom Europarådet. Arbetet i Europarådets olika politiska institutioner ska närma sig de nationella parlamenten. Vi tycker att det är en riktig utveckling.

Vi socialdemokrater tycker därför att regeringen bör vara snabbare och framför allt årlig med sina redovisningar av vad regeringen gör i Europarådet, främst i ministerkommittén.

Den parlamentariska delegationen lämnar varje år som en rapport som därmed kan granskas. Men regeringen har under senare år skjutit på och minskat frekvensen av rapporterna till kammaren. Vi tycker att det på det sättet inte blir den riktiga årliga parlamentareringen av relationerna och politiken mellan riksdagen och regeringen vad gäller agerandet i Europarådets ministerkommitté.

14.2 Utvecklingen i Ryssland och dess grannstater

En annan invändning som vi har gäller bedömningarna av vad regeringen gör beträffande Ryssland. Från socialdemokratiskt håll menar vi att regeringen och utrikesministern beträffande Ryssland inte lämnar en samlad analys av den auktoritära statsordning som finns i Ryssland åtminstone sedan 2003. Vi menar att det hade varit möjligt att ge en ordentlig, bredare och djupare analys av den ryska statsordningen för att vi därigenom ska få klart för oss vad det är som leder till att Rysslands politik många gånger är oförutsägbar och i strid med Europakonventionen och andra internationella åtaganden och konventioner.

Sedan generalsekreteraren Thorbjørn Jagland tillträdde 2009 har förbindelserna mellan Europarådets politiska delar och Ryska federationen förbättrats, men det är oroande hur lite av vapenstilleståndsavtalet från kriget mellan Ryssland och Georgien 2008 som genomförs i Sydossetien och Abchazien. Men det är också oroande att Georgien är alltmer isolerat i Europarådet. Det gäller, såvitt vi kan se, ministerkommitténs sammanträden och delvis den parlamentariska församlingen.

Det är också oroande att tonläget mellan Azerbadzjan och Armenien eskalerar beträffande Nagorno-Karabach. Europarådet och alla andra europeiska institutioner måste agera med stor uppmärksamhet, så att denna eskalering inte leder till våld.

Fel! Okänt namn

14.3 Utvecklingen i Turkiet och de muslimska länderna runt Medelhavet

Den turkiska statutvecklingen är oroande. Situationen när det gäller yttrandefriheten är bekymmersam. Det genomförda parlamentsvalet innebar mindre av problem själva valdagen, men erinringar kan resas från Europarådsperspektivet i förutsättningarna för valet – kandidatnomineringarna och de höga spärrarna är i det turkiska valsystelet, vilket bidrar till att minoriteter av olika slag har svårt att göra sig gällande. Det är en hotande katastrof om Frankrikes, Österrikes och Tysklands vägran att låta Turkiet kunna tänkas bli en medlem i EU från den turkiska statsledningen besvaras med att man går ifrån Europarådets normer och övervakningssystem. Den svenska inställningen till turkiskt medlemskap i EU är riktig, men oklarheterna i Turkiets demokratiska utveckling måste även vi besinna.

Utvecklingen i Tunisien, Marocko och kanske också fler länder i norra Afrika och Mellanöstern är lovande, för att inte säga potentiellt fantastisk. Det finns ett stort utrymme för Europarådet att stå för de demokratiska rättsstatliga och i vid mening demokratiska perspektiven på ett ömsesidigt samarbete. I församlingen finns en ny form för detta som heter partnerskap för demokrati. Marocko och Tunisien förefaller kunna gå denna väg, Egypten skulle kunna göra det så här långt, kanske ytterligare något land. Europarådet bör uppmärksamma de mänskliga rättigheterna i Västsahara, utarbeta en rapport samt stärka det parlamentariska arbetet för en politisk lösning av konflikten. Det palestinska lagstiftande rådet har ansökt om partnerskap för demokrati. Vi ser positivt på den vägen.

14.4 Europarådet och minoriteters rättigheter

Romer och resande utgör de mest diskriminerade av alla grupper i Europa. Vi kan konstatera hur förföljelser och marginalisering av romer är ett historiskt obrutet mönster genom historien. En missaktning som upprepar sig även i dagens Europa. Antizigansimen växer åter i delar av Europa. Vi välkomnar att Europarådet vid upprepade tillfällen uttalat sig och även presenterar ett förslag till handlingsplan. Vi stödjer förslaget om ett toppmöte där medlemsländerna kan enas om gemensamma normer för romernas migration. Respekt för mänskliga rättigheter är en tillgång i all politik, inbegripet migration. Vi välkomnar en process där Europarådet, Europeiska unionen och de nationella regeringarna kan enas om åtgärder för att förbättra den ekonomiska och sociala integrationen av romer i Europa.

14.5 Övervakningen av Sveriges konventionsåtaganden

Den parlamentariska församlingens övervakning av hur medlemsstaterna följer sina konventionsåtaganden till Europarådet har 2010 behandlat Sverige

(och andra länder). Här sammanfattas resultaten av olika övervakningsorgans bedömningar. Sverige rankas högt generellt sett. Men mot Sverige riktas kritik i två hänseenden. Övervakande organ är Greco och CPT.

Greco kritiserar att regeringen inte genomför de rekommendationer som Greco utfärdar på basis av konventionsåtaganden under sin granskning av korruption och organiserad brottslighet – problemet gäller att regeringen inte vidtar någon som helst åtgärd kring att göra privata gåvor till de politiska partierna offentliga. Greco har mycket skarp kritik och anser att Sverige därmed inte uppfyller åtagandena i två konventioner som Sverige ratificerat. Vi socialdemokrater har inställningen att Sverige måste tillgodose de klagomål som Greco har.

CPT har kritik mot bakgrund av att Sverige ratificerat konventionen om att förhindra tortyr och inhuman eller nedbrytande behandling och straff. CPT menar att det verkar som om de flesta personer som är berövade sin rörelsefrihet behandlas korrekt. Men det finns behov av att bättre särskilja hur olika kategorier intagna i kriminalvården isoleras. Vidare bör migranter som ska avvisas inte hållas i fängelser. CPT har också kritik mot bemanning och behandling på en psykiatrisk klinik. Regeringen och landstingen bör uppmärksamma detta.

14.6 Nya konventioner och protokoll

Europarådets viktigaste rättsgrunder är konventioner (med tilläggsprotokoll). De bör förvisso granskas, och äldre sådana som kanske inte fått rimligt många ratificeringar skulle kunna förändras. Det är också viktigt att Europarådets konventionsarbete sker i samspel med utvecklingen av rättsgrunder inom EU. Vi behöver ett gemensamt och samlat europeiskt rättsområde. Vi vill inte att det sker ökade differentieringar mellan de länder som är medlemmar i både EU och Europarådet och de länder som endast är medlemmar i det senare.

Vi välkomnar att Sverige undertecknat Europarådets nya konvention om våld mot kvinnor och våld i hemmet. Konventionen som syftar till att förebygga och bekämpa alla former av könsbaserat våld mot kvinnor antogs av Europarådets ministerkommitté i Istanbul tidigare i år. Processen för en ratificering i riksdagen bör drivas utan fördröjning.

14.7 Mediesituationen och frågan om journalisters rätt att skydda sina källor

Det finns starka skäl att vara oroad över utvecklingen inom medieområdet i många av Europarådets medlemsstater. Sedan länge är Rysslands, Turkiets och Italiens mediesituation djupt problematisk. I Turkiet har fortfarande inte tillräckligt gjorts för att undanröja de lagliga hinder som finns för en fri debatt. Det gäller till exempel ifrågasättande av Turkiets enhet och omnämnande av massakrerna på bland annat assyrier/syrianer i samband med otto-

Fel! Okänt namn på

manska rikets fall. I Ryssland domineras medieområdet, särskilt tv, av regeringstrogna företag. Detsamma kan sägas om Italien.

På senare år så har utvecklingen också i andra medlemsländer gått åt fel håll, med ökad mediekoncentration och med en allt svårare situation för många journalister när det gäller att bedriva en seriös och självständig bevakning av såväl politiken som ekonomiska aktörer. Hot och våld mot journalister som granskar makthavare är inte ovanligt. I Ungern antogs under förra året en lag som väsentligt försvårade situationen för självständiga och granskande medier. Efter stark kritik, bland annat från Europarådets parlamentariska församling, har Ungerns regering fått backa något, men inte tillräckligt.

Sett över en längre tid, har också det viktiga skyddet för journalisternas källor kommit att undergrävas i en rad medlemsstater. Källskyddet finns till för att till exempel anställda inom myndigheter och företag anonymt ska kunna tipsa medier om till exempel korruption och maktmissbruk. Att det finns en stark lagstiftning som skyddar journalisternas källor är avgörande för att medierna ska kunna fullgöra sin granskande uppgift.

År 1996 kom Europadomstolen fram till att rätten för journalister att skydda sin källa är en del av yttrande- och informationsfriheten, så som den formulerats i artikel 10 i Europakonventionen (*Goodwin v United Kingdom*). Detta har också upprepats av ministerkommittén i en rekommendation från år 2000 och i en deklaration från år 2007.

Icke desto mindre så har det begåtts en rad brott mot denna rätt under de senaste 10 åren. Det konstaterades i den rapport om skyddet för journalisternas källor som lades fram för Europarådets parlamentariska församling i januari 2011. I rapporten listades ett 20-tal fall där medlemsstaterna på ett orätt sätt försökt få enskilda journalister att avslöja sina källor. De flesta av dessa fall hade inträffat efter 2006.

Rapportören föreslog bland annat att alla länder skulle anta lagar som skyddar journalisternas källor, att Europarådet ska vara behjälpligt med att utforma förslag till sådana lagar och ge råd om förbättringar av befintlig lagstiftning, så att dessa länder kunde leva upp till Europakonventionens krav. Riktlinjer till åklagare och polis och utbildningsmaterial till domstolarna om hur konventionen ska tolkas på denna punkt ska också tas fram.

Rapporten antogs enhälligt av Europarådets parlamentariska församling 25 januari 2011.

Regeringen bör i ministerkommittén arbeta för att rapportens rekommendationer och förslag genomförs i medlemsstaterna.

14.8 Europeisk social stadga

Vi vill att Sverige i PACE och ministerkommittén (regeringen) aktivt arbetar för att genomföra ett tilläggsprotokoll för att revidera den europeiska sociala stadgan i syfte att uppnå att alla får verklig rätt till högsta möjliga nivå av hälsostandard, vilket ska inkludera en hälsoriktig omgivande miljö. Inriktningen på detta arbete har behandlats av PACE genom en rekommendation

till ministerkommittén och en egen resolution i dokument 2011/12632 (juni 2011).

14.9 Europarådets barnkampanj

Europarådet startade 2011 en kampanj, med namnet "One in five" för att bekämpa sexuellt våld mot barn. Syftet är att se över och skärpa lagstiftningen, men också att öka kunskapen om och förebygga detta våld. Den svenska Europarådsdelegationen har både anordnat ett seminarium i riksdagen och ett i Strasbourg under Europarådssessionen i juni.

Sverige har undertecknat, men ännu inte ratificerat och implementerat den så kallade Lanzarotekonventionen, som handlar om skyddet för barn mot sexuell exploatering och övergrepp.

Vi förutsätter att regeringen inom en snar framtid ratificerar konventionen för att på bästa sätt se över om vår lagstiftning följer konventionen och också för att tillsammans i Europa stå upp för barns rättigheter till ett bra liv utan våld.

15 OSSE:s parlamentariska församling

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) bildades 1975 och är en organisation för säkerhetspolitisk dialog och samverkan i Europa. OSSE:s huvudinriktning är att verka för att förebygga konflikter, skydda nationella minoriteter, främja mänskliga rättigheter, ge stöd till demokratiuppbyggnad, verka för rustningskontroll och främja förtroende- och säkerhetsskapande insatser.

OSSE PA (OSSE:s parlamentariska församling) inrättades 1991 och har 56 medlemsländer. Varje land är representerat med parlamentariker i relation till sin storlek. Den parlamentariska församlingen har en rådgivande funktion. Den granskar hur medlemsländernas regeringar uppfyller OSSE:s mål, debatterar aktuella frågor på OSSE:s dagordning och antar resolutioner som syftar till att öka säkerhet och samarbete i Europa.

Som ett viktigt instrument för att stödja OSSE:s åtagande vad gäller mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer har församlingen ett omfattande program för övervakning av parlamentsval, och i vissa fall presidentval, framför allt i de nya demokratierna i före detta Sovjetunionen, Central- och Östeuropa samt i Centralasien. Församlingens medlemmar inbjuds att delta i dessa valobservationer som arrangeras i samarbete mellan OSSE och den parlamentariska församlingen.

Vi socialdemokrater anser att OSSE och OSSE PA är viktiga institutioner för att främja fred och säkerhet och för att främja mänskliga rättigheter och demokrati. Aktivt deltagande i valövervakningar främjar insyn och bidrar till att avslöja fusk och brister i valprocesser och val.

Fel! Okänt namn på

Genom våra företrädare i OSSE PA har vi under många år varit aktivt pådrivande i frågor rörande jämställdhet och trafficking, ett arbete vi kommer att fortsätta att kämpa för med oförminskad kraft och styrka. Vi kommer också att fortsätta att driva demokratifrågor och frågor om mänskliga rättigheter i relation till exempelvis Vitryssland där människor lever i förtryck och där valprocesser inte tillåts vara fria och öppna och där kandidater fängslas och förföljs.

Vi kommer också inom OSSE PA att driva frågan om samarbete och dialog med andra regionala organisationer med delvis eller närbesläktade arbetsområden till exempel Shanghai Cooperation Organization och Asean.

16 Sveriges representation i världen

Sveriges representation utomlands är en vital fråga för vårt lands utrikes-, bistånds- och näringspolitik. Vi måste ha en väl rustad utrikesförvaltning både på Utrikesdepartementet i Stockholm och på plats ute i världen för att kunna förstå politiska, ekonomiska och kulturella trender och för att kunna upprätthålla relationer som ligger till grund för samarbete på en mängd viktiga områden. Socialdemokraterna vill slå vakt om UD:s möjligheter att såväl behålla som nyrekrytera kompetent personal.

Socialdemokraterna slöt i augusti 2011 en överenskommelse med regeringen som innebär att ambassaderna i Hanoi, Buenos Aires, Luanda och Kuala Lumpur räddas från nedläggning.

Överenskommelsen innebär också att UD i närtid ska stärka sin närvaro på viktiga tillväxtmarknader samt att Exportrådet får ytterligare resurser för att stödja viktiga framtidsbranschers exportsatsningar på ett antal nyckelmarknader. Under mandatperioden sker via Exportrådet en satsning på åtgärder för att främja export bland annat till de länder där Sveriges representation planerades att avvecklas. Satsningen inriktas på att främja exporten i små och medelstora företag (SME) och inriktas dessutom på handel med samtliga BRIC-länder samt Irak. Satsningen riktas särskilt mot viktiga framtidsbranscher, exempelvis kreativa näringar, energieffektivisering och miljöteknik.

Regeringen och socialdemokraterna är överens om betydelsen av att utrikesförvaltningen i närtid ska stärka sin närvaro ytterligare på viktiga tillväxtmarknader. Regeringen kommer att samråda löpande med riksdagen om den fortsatta utvecklingen av vår utrikesrepresentation.

Sverige har kunnat hantera globaliseringens negativa effekter samtidigt som vi dragit fördel av dess möjligheter. För att kunna fortsätta med detta måste vi söka breda lösningar för vår internationella politik och Sveriges närvaro i olika delar av världen för att tillvarata våra intressen.

Ett exempel på de kortsiktiga beslut som den borgerliga regeringen har tagit under tidigare år utgörs av det hårt kritiserade beslutet att lägga ned generalkonsulatet i New York. Vi socialdemokrater menar att denna besparing inte uppväger nackdelarna. Sverige bör ha ett generalkonsulat i New York.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 5 oktober 2011

Urban Ahlin (S)

Carina Hägg (S)

Kenneth G Forslund (S)

Olle Thorell (S)

Kent Härstedt (S)

Carin Runeson (S)

Désirée Liljevall (S)